

Ontwerp Stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas 2022-2027

SGBP sectie: Leiebekken

Voorliggend pdf bestand is een **export van de inhoud van de website** bekkenspecifiek deel Leiebekken (<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken>). **Het document is daardoor beperkt qua opmaak.**

Voor de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 werd bewust gekozen om de delen op bekkenniveau onder de vorm van webpagina's te ontsluiten. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan het principe 'maximaal digitaal' van de Vlaamse overheid en aan de vraag nav de vorige planvorming om de plannen toegankelijker en minder uitgebreid te maken.

Het **bekkenspecifieke deel voor het**

Leiebekken maakt deel uit van de stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas voor de periode 2022-2027.

Het bekkenspecifieke deel bestaat uit **5 hoofdstukken** die u apart kan bekijken door het hoofdstuk van uw keuze aan te klikken in de linkernavigatie of via onderstaande vakken.

Algemene informatie over de inhoud en het planproces van de bekkenspecifieke delen en over de brongegevens kan u hier raadplegen:

inhoud bekkenspecifieke delen¹ en planproces bekkenspecifieke delen²

brongegevens bekkenspecifieke delen³

¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/inhoud>

² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/proces>

³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/brongegevens>

1 Kennismaking.....	5
1.1 Bijzonder	5
1.1.1 De Grensleie.....	5
1.1.2 Kanalen vormen de nerven van het Leiebekken	6
1.1.3 Drie grote stroomgebieden centraal in het bekken	6
1.2 Kenmerken.....	7
1.2.1 Reliëf.....	7
1.2.2 Bodem.....	8
1.2.3 Bodemgebruik.....	9
1.2.4 Watergebonden natuur-ecologie	10
1.3 Sectoren	11
1.3.1 Huishoudens	11
1.3.2 Bedrijven.....	13
1.3.3 Landbouw	14
1.3.4 Transport	15
1.3.5 Toerisme en recreatie.....	17
1.3.6 Cultureel erfgoed.....	18
1.3.7 Drinkwater- en watervoorziening.....	18
2 Wie is wie.....	21
2.1 De waterbeheerders	21
2.1.1 Waterlopenbeheer	21
2.1.2 Kwaliteitsbeheer oppervlaktewater	23
2.1.3 Grondwaterbeheer	24
2.2 Het wateroverleg	25
2.2.1 Overlegstructuren op bekkenniveau	25
2.2.2 Grensoverschrijdende samenwerking.....	26
3 Drukken	28
3.1 Nutriënten en zuurstofbindende stoffen.....	28
3.1.1 Druk vanuit de sectoren	30
3.2 Gevaarlijke stoffen	42
3.3 Hydromorfologische veranderingen.....	43
3.4 Overstromingen en wateroverlast.....	45
3.4.1 Overstromingsrisico.....	47
3.4.2 Getroffen inwoners.....	48
3.4.3 Landgebruik in overstroombaar gebied	49

3.5	Waterschaarste en droogte	49
3.6	Sedimenttoevoer	51
4	Toestand	53
4.1	Oppervlaktewaterkwaliteit	53
4.1.1	Ecologische toestand	54
4.1.2	Chemische toestand	59
4.1.3	Structuurkwaliteit	60
4.1.4	Waterbodemkwaliteit.....	61
4.1.5	Beschermde gebieden oppervlaktewater	63
4.2	Overstromingen en wateroverlast.....	64
4.2.1	aspect waterbeheersing en veiligheid	64
4.2.2	aspect ecologie	66
4.3	Waterschaarste en droogte	67
4.4	Sedimentkwantiteit.....	68
5	Visie en acties	69
5.1	Algemene uitdagingen	69
5.2	Gebiedsgerichte uitdagingen	70
5.2.1	Aandachtsgebieden	73
5.2.2	Andere gebieden.....	91
6	Bijlagen	107

1 KENNISMAKING

Het Leiebekken (982 km²) is onderdeel van het

internationale bekken Leie en Deûle (3.886 km²).

Door haar ligging aansluitend bij Frankrijk, Wallonië en andere bekken vormt het Leiebekken geen afgesloten systeem en staat het onder invloed van water van buiten de bekkengrenzen.

Het grootste deel van het Leiebekken ligt in West-Vlaanderen (80%), het overige deel in Oost-Vlaanderen. Er zijn 38 gemeenten volledig of deels gelegen in het bekken.

In het zuidwesten grenst het Leiebekken aan Frankrijk en Wallonië, in het noorden aan het IJzerbekken en het bekken van de Brugse Polders, en in het oosten aan het bekken van de Gentse Kanalen en het Bovenscheldebekken.

interactieve kaart⁴

1.1 Bijzonder

1.1.1 De Grensleie

De Leie of Lys ontspringt in de heuvels van 'les Collines de l'Artois' meer bepaald in het Franse stadje Lisbourg op een hoogte van ongeveer 116 m. Na een tocht van 85 km vormt ze over een afstand van ongeveer 24km de Franse-Belgische grens. Ter hoogte van Menen verlaat de rivier het Vlaamse grondgebied om over een afstand van 14 km doorheen Wallonië te stromen en hierna terug te vloeien naar Vlaanderen.

⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekken/leiebekken/kennismaking/leie-kaart-situering.png>

1.1.2 Kanalen vormen de nerven van het Leiebekken

De Leie heeft een belangrijke transportfunctie, die men in de toekomst nog verder wil uitbreiden. De gekanaliseerde Leie is vanaf Frankrijk tot in Deinze rechtgetrokken voor scheepvaart. Zo worden de regio's Le Havre, Rouen en Parijs (of de Seinedelta) verbonden met de Schelde- en de Rijndelta. Langs de Leie liggen tal van oude Leiemeanders die nu meestal geïsoleerd zijn van of deels verbonden zijn met de rechtgetrokken Leie.

Het kanaal Roeselare-Leie is een belangrijke drager van watergebonden industrie. De kanaalzone vormt één sterk verstedelijkte band van aan de Leie tot in het hart van Roeselare, met woonlinten en bedrijven langs het kanaal. Het kanaalwater is een belangrijke waterbron voor de watergebonden bedrijven. Het kanaal heeft ook een belangrijke recreatieve functie.

Via het kanaal Bossuit-Kortrijk is er vanuit het Bovenscheldebekken een beperkte instroom naar het Leiebekken. Deze instroom is overgepompt Scheldewater dat vooral voor de drinkwaterwinning in Stasegem gebruikt wordt.

De afvoer van het water uit het Leiebekken gebeurt vooral (85 %) via het Afleidingskanaal van de Leie (Schipdonkkanaal) en in mindere mate via de Toeristische Leie naar de Ringvaart in Gent (15 %). Het water van de Gentse Ringvaart kan langs vier wegen naar zee afgevoerd worden: via de Schelde naar Antwerpen, via het Kanaal Gent-Brugge naar Oostende, via het Afleidingskanaal van de Leie naar Knokke-Heist en via de sluis in Evergem naar de Westerschelde in Terneuzen.

1.1.3 Drie grote stroomgebieden centraal in het bekken

Het centrale deel van het Leiebekken bestaat grotendeels uit de deelstroomgebieden van de Mandel, de Gaverbeek en de Heulebeek.

De Mandel-Leievallei is sterk door de mens veranderd en is over grote stukken ingekokerd of overwelfd voor stadsontwikkeling, o.a. in Roeselare en Izegem. Bij de aanleg van het kanaal Roeselare-Leie zijn grote delen van de vallei opgehoogd en werd de Mandel rechtgetrokken. Her en der zijn er nog relictten van het oorspronkelijke valleilandschap. Zo is de vallei nog herkenbaar vanaf de bron van de Mandel in Passendale tot aan Roeselare, en vanaf Ingelmunster tot aan de monding in de Leie.

De Gaverbeek heeft twee stroomrichtingen. Vroeger stroomde de Gaverbeek van de Zandberg in Harelbeke via De Gavers en Deerlijk naar Waregem om daar in de Leie uit te monden. Sinds de werken in de jaren '60 voor een betere ontwatering van het gebied, stroomt de Gaverbeek ten westen van de afrit Deerlijk van de E17 naar de Leie in Harelbeke. Dat gebeurt over een groot traject overwelfd. Ten oosten van de afrit watert de Gaverbeek nog steeds af naar de Leie in Waregem en mondt uit in een Leiemeander stroomafwaarts van de stuw in Sint-Eloois-Vijve.

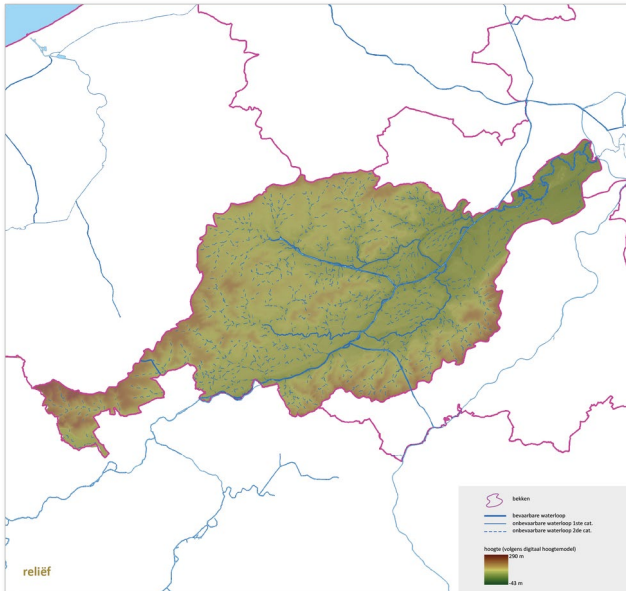
De Heulebeek ontspringt tussen Zonnebeke en Passendale, op de zuidoostelijke flank van de West-Vlaamse heuvelrug in landelijk gebied met intensieve landbouw. Meer afwaarts stroomt de Heulebeek door de dorpskernen en industriezones van Dadizele, Ledegem, Moorseele, Gullegem, Heule, om in Kuurne in de Leie uit te monden.

1.2 Kenmerken

Fysische en ruimtelijke kenmerken zoals het reliëf, de bodem (erosie), het bodemgebruik en de aanwezigheid van watergebonden natuur zijn bepalend voor (het beheer van) de watersystemen van het bekken.

1.2.1 Reliëf

'Leie medevormer van Vlaamse Vallei'

Het Leiebekken kan opgedeeld worden in drie zones met een specifiek reliëf.

In het noorden van het Leiebekken ligt het polder-Leie interfluvium met een zwak golvend landschap dat de regio plaatselijk een heuvelachtig uitzicht geeft. Het meest opvallende is de West-Vlaamse heuvelkam die door riviererosie een aaneenschakeling van afzonderlijke hoogtes met rivierdalen en ruggen is.

Een heuvelkam die afloopt naar de Leievallei en de Scheldevallei vormt de zuidelijke grens van het Leiebekken en de waterscheidingskam met het Bovenscheldebekken. Het noordelijke en zuidelijke deel van deze heuvelkam rond Aalbeke-Bellegem en Kruishoutem-Wortegem is heuvelachtig (50-60 mTAW). Het tussenliggende gebied is zwak golvend.

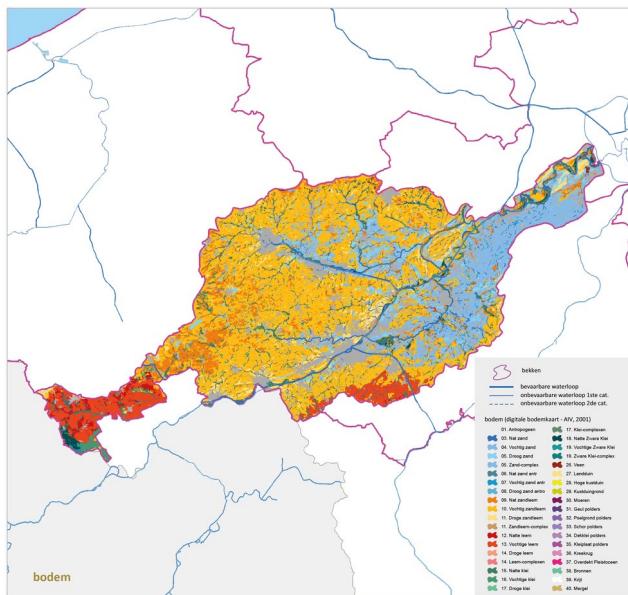
Centraal in het Leiebekken ligt de laagvlakte van de Leie, ook gekend als de Vlaamse Laagvlakte of Vlaamse Vallei. Deze laag gelegen vlakte is minder erosiegevoelig dan de omliggende heuvelkam.

In het polder-Leie interfluvium en het Leie-Schelde interfluvium werden de geomorfologische processen wel beïnvloed door de wisselende erosiegevoeligheid van het dicht bij de oppervlakte gelegen bodemtype.

interactieve kaart⁵

1.2.2 Bodem

'Vooral zandleem'

Door de verscheidenheid aan geomorfologische eenheden binnen het Leiebekken komen er tal van bodemtypes en –variëteiten voor, gaande van landduin (ter hoogte van Sint-Martens-Latem en de Leie te Deurle), tot zandleem in het grootste deel van het bekken en tot zware klei (Franse grens in Heuvelland), met alle mogelijke gradiënten op de overgangen.

Ten noorden van de Leie komen vooral zandlemige gronden voor. Richting het oosten en zuiden wordt de bodem geleidelijk aan zandiger.

De alluviale bodems bestaan voornamelijk uit klei tot zware klei die plaatselijk op zandige, lemige of venige afzettingen rusten. Ter hoogte van de gekanaliseerde Leie te Desselgem komen ook veenbodems voor.

In de Vlaamse zandstreek komen belangrijke geïsoleerde platen van lemige zandgronden voor tussen de dekzanden. Het dekzandlandschap, tussen de Gaverbeekvallei en het oosten van de Kasselrijbeek is veelal uit zand opgebouwd. Tussen Desselgem, Sint-Eloois-Vijve en Waregem zijn de niveo-eolische dekzanden nagenoeg uniform lemig zand.

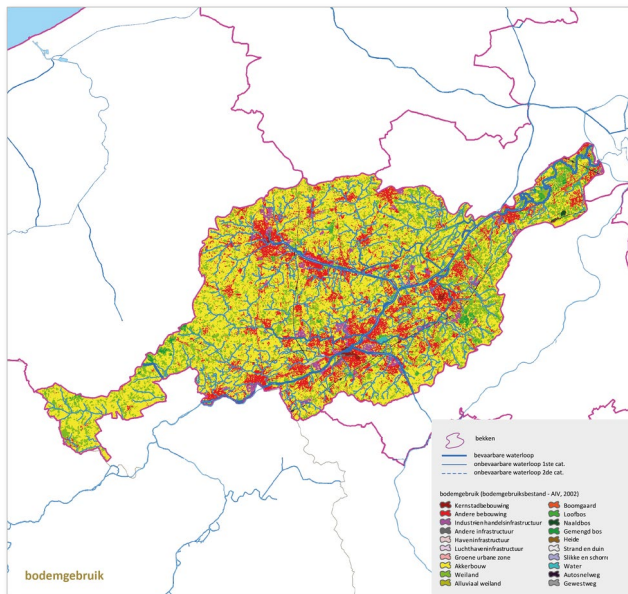
De ruggen in de Vlakte van de Leie zijn bedekt met droge tot matig droge lichtzandleemgronden stroomopwaarts. Stroomafwaarts betreft het droge tot matig droge lemige zandgronden en dekzanden. Op de toppen van de heuvels en opduikingen komen er lokaal kleigronden en zandleemgronden met niet bepaalde profielontwikkeling voor. Het betreft hier ontsluitingen van

⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/fysische-en-ruimtelijke-kenmerken/relief/leie-kaart-relief.png>

tertiaire klei en zandleemgronden, beïnvloed door het tertiaire substraat.

interactieve kaart⁶

1.2.3 Bodemgebruik

'Landbouw en sterke verstedelijking'

Het Leiebekken is een regio met intensieve landbouw. Het gebied is ook sterk verstedelijkt en dat gaat gepaard met een hoge graad aan verharding. De verstedelijking en de industriële activiteiten concentreren zich voornamelijk langs het gekanaliseerde deel van de Leie, het kanaal Roeselare-Leie, het kanaal Bossuit-Kortrijk en de langs de Heulebeek, Mandel en Gaverbeek. De grootste woonclusters zijn o.a. Roeselare, Kortrijk, Waregem, Deinze en de randgemeenten van Gent. De westelijke gemeenten Heuvelland, Zonnebeke en Ieper zijn landelijker van aard en zijn relatief dun bevolkt.

Het westelijke deel van het bekken is erg landelijk met nauwelijks enige industriële activiteit. Ook langs de Toeristische Leie in het uiterste oostelijke deel van het bekken is er weinig industrie. De meeste industriële activiteiten komen voor nabij de dichtst bevolkte gebieden langs de Leie en het kanaal Roeselare-Leie.

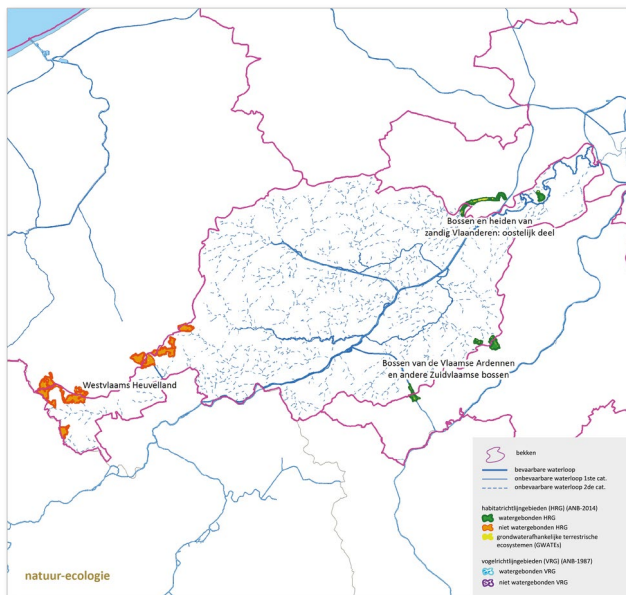
Het Leiebekken is een belangrijk agrarisch gebied, met een verscheidenheid aan landbouwactiviteiten. Zo is de veehouderij sterk aanwezig, is er veel intensieve groententeelt en is een groot deel van het bekken aaneengesloten landbouwgebied.

⁶ https://www.geopunt.be/kaart?viewer_url=https%3A%2F%2Fmaps.geopunt.be%2Fresources%2Fapps%2FGeopunt-kaart_app%2Findex.html%3Fid%3D297e808172b59af1017333f85b3f02c0

interactieve kaart⁷

1.2.4 Watergebonden natuur-ecologie

Het Leiebekken is zeer arm aan

natuurgebieden en Speciale Beschermingszones. Toch herbergen de meersen, Leiemeanders en poelen heel wat waardevolle planten- en diersoorten. In het Leiebekken komen steeds meer beschermde vissoorten voor, zoals de bittervoorn en de rivierprik.

Beschermde gebieden

Beschermde natuurgebieden zijn gebieden die worden beschermd omwille van hun natuurlijke waarde, zoals de biodiversiteit en het voorkomen van bijzondere plant- en diersoorten. De natuurreservaten, het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON)⁸ en de Speciale Beschermingszones (SBZ) geven aan waar natuurbehoud het meest prioritair is.

Binnen de water gerelateerde Europese en internationaal beschermde gebieden, zoals de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden⁹ en de Ramsargebieden¹⁰, kunnen de waterlopen specifieke (strengere) milieudoelstellingen¹¹ hebben.

⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/fysische-en-ruimtelijke-kenmerken/bodemgebruik/leie-kaart-bodemgebruik.png>

⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/fysische-en-ruimtelijke-kenmerken/natuur-ecologie/leie-kaart-natuur.png>

⁹ <https://www.natura2000.vlaanderen.be/>

¹⁰ <https://www.ramsar.org/>

¹¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/beschermde-gebieden-oppervlaktewater>

In het Leiebekken komen weinig habitatrictlijngebieden voor. In het westen van het bekken zijn er niet watergebonden habitatrictlijngebieden op de bovenlopen van de Douvebeek in het West-Vlaamse Heuvelland. Ook rond het Verwezen Kanaal Ieper-Komen en de Palingbeek in Ieper zijn er niet watergebonden habitatrictlijngebieden.

In het oostelijk deel van het Leiebekken op de bovenlopen van de Maalbeek, aan het Kanaal Kortrijk-Bossuit, de Oude Mandel en de Toeristische Leie zijn er een viertal watergebonden habitatrictlijngebieden. In het Leiebekken zijn er geen Vogelrichtlijngebieden.

[beschermde gebieden watergebonden natuur](#) interactieve kaart¹²

1.3 Sectoren

In het Leiebekken is de sector landbouw sterk vertegenwoordigd, waarbij het landbouwareaal zo'n 60 % van de totale oppervlakte van het bekken inneemt. Het Leiebekken kent een relatief hoge bevolkingsdichtheid centraal in het bekken met Roeselare, Kortrijk en Waregem als grootste steden. De bevolkingsdichtheid is lager in het buitengebied met verspreide woonkernen.

De sectoren hebben een invloed zowel op de waterkwaliteit en -kwantiteit als op het aquatische leven. Huishoudelijk en bedrijfsafvalwater bv. is rijk aan zuurstofbindende stoffen en nutriënten, stoffen afkomstig uit verzorgingsproducten, onderhoudsproducten en medicijnen of gevaarlijke stoffen zoals zware metalen en PAK's. Sectoren verbruiken ook water, dit kan leidingwater, oppervlaktewater, grondwater en hemelwater zijn. Anderzijds kunnen sectoren ook hinder ondervinden van het watersysteem, bv. problemen met wateroverlast of watertekort. De recente erg droge zomers betekenen een nieuwe uitdaging om in het bekken voldoende water van goede kwaliteit ter beschikking te hebben.

Informatie over de invloed van de sectoren op het water (en omgekeerd) vindt u in het [hoofdstuk drukken](#).

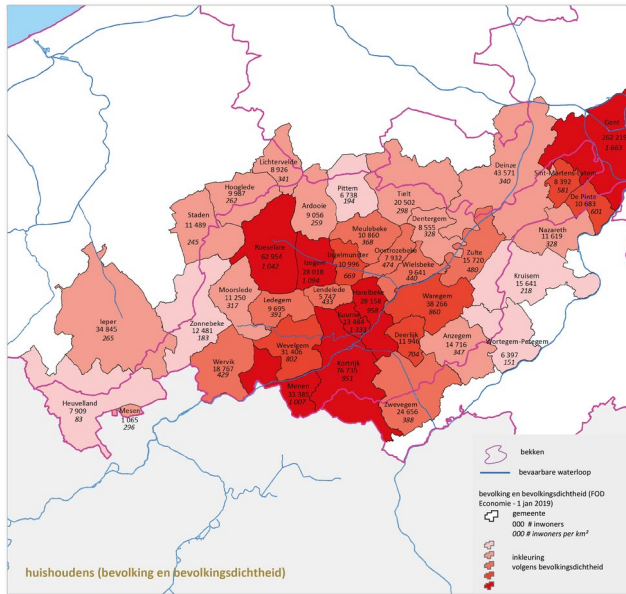
Voor een algemene beschrijving van de sectoren en hun deelsectoren, zie stroomgebiedniveau¹³.

1.3.1 Huishoudens

¹² Zie bijlage: [Leiebekken - beschermde gebieden watergebonden natuur \(Natura 2000 gebieden\)](#)

¹³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/analyses>

De bevolkingsdichtheid in het Leiebekken

bedraagt 550 inwoners per km². Daarmee is het Leiebekken het derde meest bevolkte bekken. De westelijke kant is relatief dun bevolkt. Het centrale deel van het Leiebekken langs de Leie en het kanaal Roeselare-Leie met de grotere steden Kortrijk, Roeselare, Izegem, Menen, Harelbeke en Waregem en de gemeenten Wevelgem, Kuurne en Zulte kennen een hoge bevolkings-dichtheid. In het oosten van het Leiebekken loopt de bevolkingsdichtheid richting Gent weer op.

Zo'n 135 km² (14 % van de oppervlakte van het bekken) is bestemd voor wonen. Vergeleken met de andere bekkens situeert het Leiebekken zich hiermee boven het gemiddelde.

Het afvalwater afkomstig van de grote kernen (zoals Roeselare, Kortrijk, Waregem, Menen) wordt gezuiverd in een grootschalige rioolwaterzuiveringsinstallatie. Om de werking van de zuiveringsstations te verbeteren en overstortwerking te verminderen wordt de bestaande gemengde riolering vervangen door een scheiding van afvalwater en regenwater.

Voor de sterk verspreid voorkomende bebouwing wordt de zuivering van het afvalwater voorzien in een individuele behandeling van afvalwater (IBA).

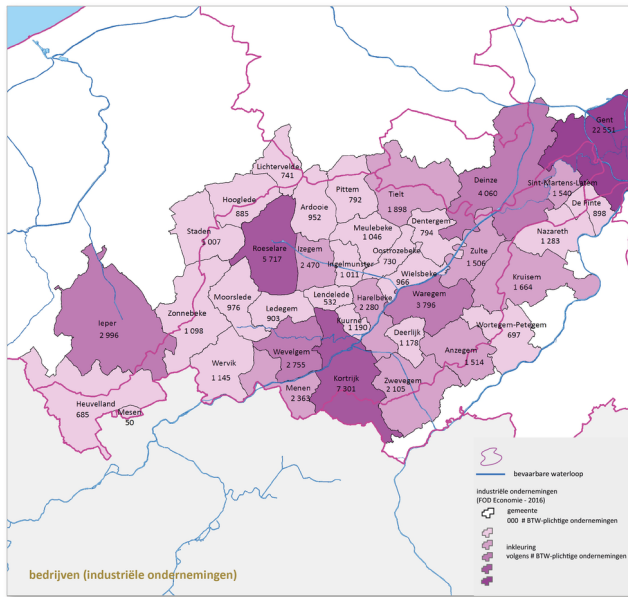
Enkele kleine kernen, zoals Nokere, Wulvergem, Zandvoorde,... zullen nog voorzien worden van een kleinschalige waterzuiveringsinstallatie. Dit zal vooral de zuurstofhuishouding in onder andere de Douvebeek en de Zaubeeek verbeteren.

Wateroverlast trof de huishoudens de voorbije jaren ook in de kernen zoals Roeselare, Dadizele, Geluwe, ... bij zomerse intense buien. Er wordt verder werk gemaakt van het bovenstrooms vasthouden van hemelwater. Dit gebeurde al in Ardoioie, Anzegem, ... door het aanleggen van gecontroleerde overstromingsgebieden.

Informatie over de invloed van de sector op het water (en omgekeerd) vindt u in het hoofdstuk drukken¹⁴.

¹⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekken/leiebekken/kennismaking/sectoren/huishoudens/leie-kaart-huishoudens.png>

1.3.2 Bedrijven

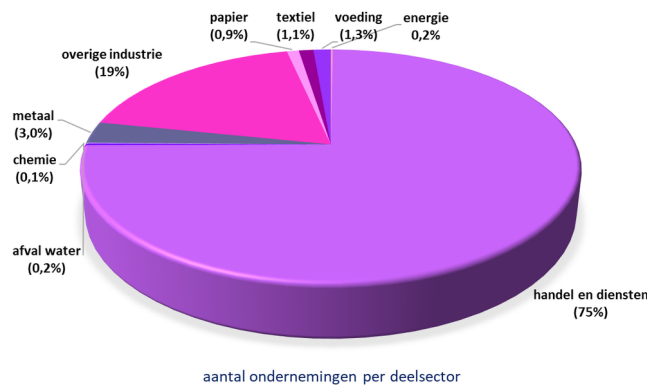

In het Leiebekken is er veel industriële activiteit en dit komt verspreid voor, onder meer in Passendale, Zwevegem, Deerlijk, Waregem en Izegem. De grootste industriële clusters zijn gelegen nabij dicht bebouwde gebieden langs de Leie of het kanaal Roeselare-Leie.

De totale oppervlakte in gebruik voor industriële activiteiten bedraagt 140 km² (14 % van de bekken oppervlakte). In vergelijking met de overige bekkens is de totale oppervlakte in gebruik voor industrie gemiddeld.

Het Leiebekken kent vergeleken met de andere bekkens een relatief gemiddeld aantal ondernemingen.

De meeste ondernemingen in het Leiebekken behoren tot de deelsector handel en diensten.

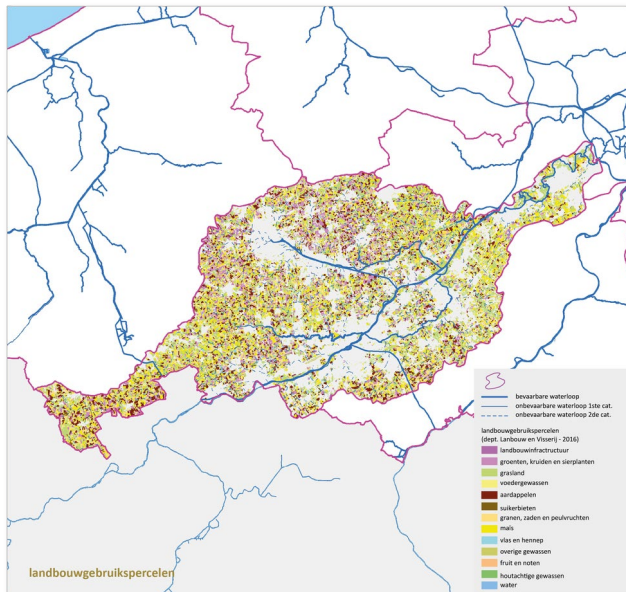

In enkele industriegebieden, zoals rond Harelbeke en Moorslede, wordt verder gewerkt aan een scheiding van afvalwater en regenwater. Er wordt toegezien op een juiste aansluiting van de riolering van de bedrijven op de gescheiden riolering. Bedrijfsafvalwater hoort niet thuis op de regenwaterafvoer. Het kan de waterloop waarin deze regenwaterafvoer uitmondt belasten met organisch materiaal, met gevaarlijke stoffen en het zuurstof gehalte naar beneden halen.

Het waterleven in de bovenlopen van de Leie is kwetsbaar voor nutriënten of chloriden in het effluent water dat bedrijven lozen. Zoals ondermeer in de Gaverbeek, Heulebeek, Zaubeek en Douvebeek.

Informatie over de invloed van de sector op het water (en omgekeerd) vindt u in het hoofdstuk drukken¹⁵.

1.3.3 Landbouw

Binnen het Leiebekken zijn

landbouwactiviteiten uitgesproken aanwezig.

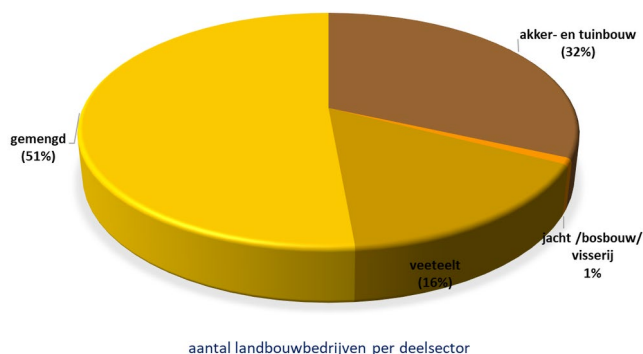
De totale oppervlakte bestemd voor land- en tuinbouwdoeleinden bedraagt 576 km² (59% van de bekkenoppervlakte). Hiermee situeert het Leiebekken zich boven het gemiddelde van de andere bekkens.

De meeste landbouwbedrijven komen aan de noordkant van het Leiebekken voor nabij de grens met het IJzerbekken, het bekken van de Brugse Polders en het bekken van de Gentse Kanalen. De gemeenten met het grootste aantal landbouwbedrijven zijn Heuvelland, Ieper, Zonnebeke, Staden, Tielt en Deinze.

Centraal in het bekken (rondom Roeselare en Kortrijk) wordt vooral aan groententeelt in volle grond en in serres gedaan. Daarnaast is er een relatief grote concentratie aan landbouwinfrastructuur met onder andere intensieve veehouderij. In het zuiden, het westen en het oosten van het Leiebekken komen voornamelijk maïs- en aardappelteelt voor.

¹⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekken/leiebekken/kennismaking/sectoren/bedrijven/leie-kaart-bedrijven.png>

aantal landbouwbedrijven per deelsector

Het Leiebekken heeft ook de derde grootste

veebezetting in Vlaanderen. Op basis van gegevens van 2014 telt het bekken 214.276 grootvee-eenheden (GVE). De deelsector varkens maakt hier het grootste deel van uit (ongeveer 53% van de GVE).

De sector landbouw draagt in grote mate bij aan de hoge belasting met nutriënten (stikstof en fosfor) en pesticiden van de waterlopen. Enerzijds door diffuse afspoeling en (historische) uitloging van landbouwpercelen. Door erosie komen samen met de vruchtbare grond ook nutriënten en pesticiden in onder meer de Wulfdambeek, Douvebeek en Slijpbeek terecht (zie ook hoofdstuk sedimenttoevoer¹⁶). Anderzijds veroorzaken ook puntlozingen van mest- en ersappen en pesticiden een verontreiniging in onder meer de Passendalebeek.

In de valleigebieden van onder andere de Gaverbeek, de Oude Mandel en de Toeristische Leie en op andere laaggelegen gronden komen weilanden voor. Dit zijn vaak de gebieden die jaarlijks in de winter overstromen.

Water is de belangrijkste grondstof voor de teelt van gewassen of voor de veeteelt. De sector landbouw is een grote verbruiker van water in het bekken. In lange droge perioden is de vraag naar water echter groter dan het aanbod.

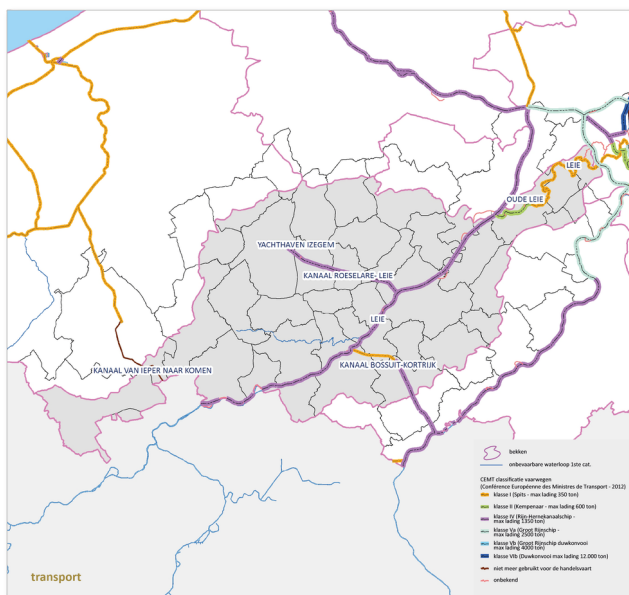
Informatie over de invloed van de sector op het water (en omgekeerd) vindt u in het hoofdstuk drukken¹⁷.

1.3.4 Transport

¹⁶ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/sectoren/landbouw/leie-kaart-landbouw.png>

¹⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/sectoren/landbouw/leie-grafiek-landbouwbedrijven.png>

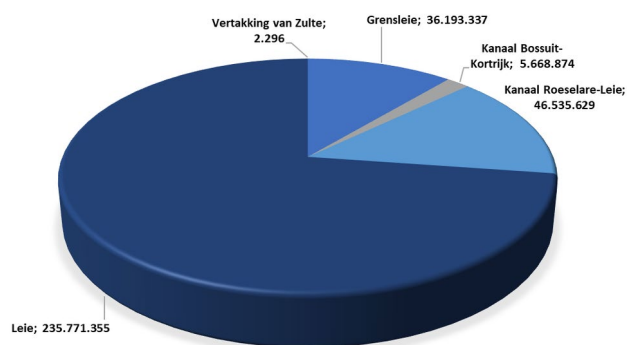

De Leie is een belangrijke transportader tussen

de Seine en de Schelde. Via de verschillende kanalen en rivieren die het Leiebekken doorkruisen worden goederen vervoerd binnen Vlaanderen en richting Frankrijk. In het Leiebekken is ongeveer 118 km van de waterlopen (8 % van de lengte aan waterlopen in het bekken) bevaarbaar.

Het Kanaal Roeselare-Leie wordt gebruikt voor het vervoer naar en van de Leie, en het laden en lossen van goederen. Het kanaal Bossuit-Kortrijk wordt ten opzichte van de Leie en het kanaal Roeselare-Leie minder gebruikt voor transport. Ter hoogte van Deinze splitst de Leie in de Toeristische Leie en het Afleidingskanaal. De Toeristische Leie wordt vooral gebruikt voor pleziervaart en het vrachtvervoer gebeurt via het Afleidingskanaal.

Het grootste aantal goederen wordt via de Leie vervoerd, in totaal zo'n 236 miljoen ton.

hoeveelheid vervoerde goederen (aantal tonkilometer in 2018)

Informatie over de invloed van de sector op

het water (en omgekeerd) vindt u in het hoofdstuk drukken¹⁸.

¹⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/sectoren/transport/leie-kaart-transport.png>

1.3.5 Toerisme en recreatie

Water verhoogt de belevingswaarde van de omgeving. De voorkeur gaat daarbij naar natuurlijke oevers en een goede waterkwaliteit. Bovendien heeft wie regelmatig in contact komt met groen en water minder last van stress, beweegt meer en kan zich beter concentreren.

Water is een belangrijke trekpleister in het Leiebekken. Wandel- en fietsrecreatie is sterk aanwezig in het bekken. Waterlopen en valleigebieden zijn ruimtelijk structurerend en vormen mee het netwerk van routes en knooppunten. Zo staan de Leie, de kanalen en de zijwaterlopen centraal in het wandelnetwerk Leiestreek en de fietsroutes zoals de Mandeldalfietsroute, de Goedendagfietsroute, de Leiestreekfietsroute en de Gaverbeekroute.

Er zijn veel jachthavens in het Leiebekken: op de Toeristische Leie in Gent, Sint-Martens-Latem, Drogen en Deinze, op het kanaal Roeselare-Leie in Izegem en Ingelmunster, op de Leie in Kuurne, Zulte, Wervik, Waregem en Kortrijk. Pleziervaart is toegestaan op de Toeristische Leie tussen Deinze en Gent, op de Leie tussen Deinze en Wervik en op het kanaal Roeselare-Leie tussen Wielsbeke en Roeselare.

Op het kanaal Roeselare-Leie, de Toeristische Leie en het kanaal Bossuit-Kortrijk wordt aan kajakken en kanovaren gedaan. Op De Gavers in Harelbeke is zeilen en surfen mogelijk.

In het Leiebekken is openluchtzwemmen toegestaan in recreatievijver De Gavers in Harelbeke en in het kanaal Kortrijk-Bossuit.

Tijdens lange droge en warme perioden komen blauwalgen (cyanobacteriën) in het water voor die giftige stoffen kunnen vrij geven. Op dat moment zijn zwemmen en andere recreatieactiviteiten in de getroffen recreatievijvers of waterlopen niet meer toegestaan. Op het kanaal Roeselare-Leie werden in het verleden regelmatig cyanobacteriën aangetroffen waardoor er een tijdelijk verbod op waterrecreatie van kracht was.

De hengelsport concentreert zich vooral op de grote kanalen, de Leie en oude Leiemeanders. Daarnaast is het eveneens mogelijk op onder andere Bergelenput in Gullegem, het Grote Bassin in Roeselare, De Gavers in Harebeke en 't Veld in Ardooië. De meest beviste vissoorten zijn baars, blankvoorn, brasem, rietvoorn en snoek.

De actuele waterkwaliteit van het zwem- en recreatiewater is te raadplegen via www.kwaliteitzwemwater.be¹⁹.

Beschermde gebieden zwemwater

In uitvoering van de Zwemwaterrichtlijn zijn verschillende zwemzones aangeduid als beschermd gebied. In het Leiebekken bevinden zich twee beschermde gebieden zwemwater (in Deinze en Harelbeke).

overzicht beschermde gebieden zwemwater²⁰

¹⁹ <http://www.kwaliteitzwemwater.be>

²⁰ Zie bijlage: [Beschermde gebieden zwemwater](#)

1.3.6 Cultureel erfgoed

In heel wat beschermde landschappen is het watersysteem uitgesproken aanwezig, zoals in de valleigebieden en brongebieden. In deze gebieden gelden voor het watersysteem beschermende maatregelen inzake reliëf, waterhuishouding en hydrografie.

Beschermde landschappen gekenmerkt door een specifieke hydrografie zijn aanwezig langs de Leie (Leievallei tussen Ooigem en Bavikhove, de Leiemeersen), de Zuid-Westvlaamse heuvels (Rodeberg, Kemmelberg-Monteberg) en de heuvelrug in het zuiden van het Leiebekken die de grens met het Bovenscheldebekken vormt (Schelde-Leie interfluvium).

Bijzonder in het Leiebekken zijn de vele elementen die getuige zijn van het de vlasindustrie langs de Leie. Voorbeelden hiervan zijn de Vlasroterij in Harelbeke, verscheidene vlasfabrieken en vlasserswoningen in onder andere Kuurne. De Leie en haar zijwaterlopen speelden een belangrijke rol in deze vlasnijverheid. De waterlopen werden gebruikt voor het roten. De plant werd aan stromend water blootgesteld en zo konden de vezels loskomen. In de eerste helft van de 20ste eeuw vond zowat alle vlasnijverheid van België in de Leiestreek plaats. De glans in de Leie door het grote vlas en de economische activiteiten gaven het de letterlijke en figuurlijke bijnaam de Gouden Rivier.

De kanalen in het Leiebekken kennen een rijke geschiedenis en men vindt her en der beschermde sluisconstructies (de Drietrapslus tussen de Leie en het kanaal Roeselare-Leie), bruggen, veerponden, de stuwen (bv. op het kanaal Kortrijk-Bossuit in Kortrijk),

Naast dit landschappelijk of bouwkundig erfgoed is en was de Leie een bron van inspiratie voor schilders, dichters - Émile Verhaeren -, schrijvers,... Leieschilders zoals Emile Claus, de gebroeders De Smet, Valeer De Saedeleer, Constant Permeke, Gustave van de Woestijne en de Latemse school maakten de Leie door hun werken bekend tot ver over de landsgrenzen.

1.3.7 Drinkwater- en watervoorziening

Het drinkwater binnen het Leiebekken wordt geleverd door de drinkwatermaatschappijen De Watergroep en Farys.

Het meeste drinkwater komt uit eigen winningen en wordt geproduceerd uit oppervlaktewater.

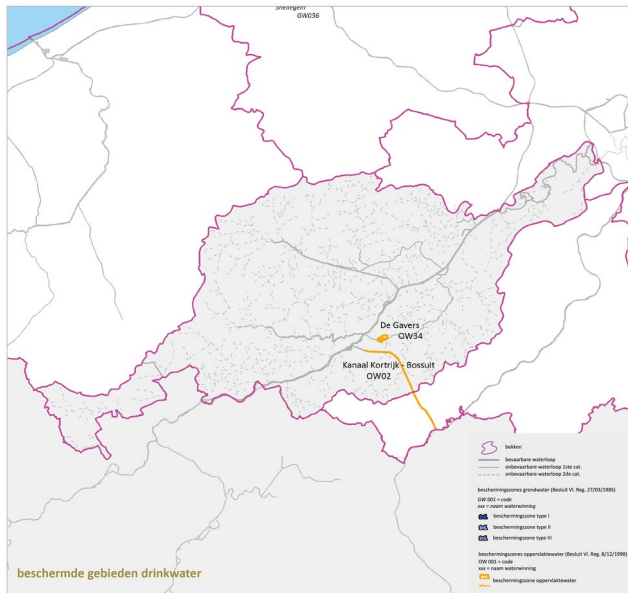
Het waterproductiecentrum in Harebeke produceert dagelijks zo'n 30.000 m³ drinkwater uit oppervlaktewater. Studies toonden aan dat het zelfs met klimaatverandering en in droge periodes mogelijk is om de productie op te schalen naar 50.000 m³ per dag. De werkzaamheden om de productieverhoging uit te voeren zijn gestart en de verhoogde productiecapaciteit zal tegen 2024 gerealiseerd zijn.

Het water van het kanaal Kortrijk-Bossuit wordt in het waterproductiecentrum voorbehandeld tot zwemwater en wordt afgevoerd naar De Gavers waar het zo'n vier maanden verblijft. De oude zandwinningsput, die vandaag ook een recreatievijver en natuurdomein is, doet hierbij dienst als doorstroombekken. Vervolgens wordt het opnieuw in het waterproductiecentrum behandeld tot drinkwater.

Het westelijke en centrale deel van het Leiebekken wordt van water bevoorrad door De Watergroep. In het oostelijke deel van het Leiebekken staat Farys in voor de drinkwaterverdeling. Om aan de zomerse extra watervraag te voldoen, zijn er seizoenale transfers tussen de waterbeheerders.

1.3.7.1 Beschermde gebieden drinkwater

Om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van het oppervlaktewater (en grondwater) verzekerd blijft in de zones waarin de watermaatschappijen water oppompen voor de productie van drinkwater, zijn het afstroomgebied van het kanaal Kortrijk-Bossuit en De Gavers aangeduid als beschermd gebied voor het onttrekken van oppervlaktewater in functie van drinkwater. Het kanaal Kortrijk-Bossuit wordt gevoed met water uit de Schelde dat in Bossuit overgepompt wordt. Om een goede waterkwaliteit te garanderen monden geen waterlopen uit in het kanaal. Enkele waterlopen, zoals de Keibeek en de Plumbeek, sifoneren onder het kanaal en stromen naar de Gaverbeek. Hierdoor is de oppervlaktewaterwinning afhankelijk van de toevoer vanuit Frankrijk.

De huidige aanduiding van de oppervlaktewateren bestemd voor de productie van drinkwater is niet meer actueel. Een herziening is in voorbereiding (de huidige bescherming, kan dus nog wijzigen naar aanleiding van openbaar onderzoek).

Voor het wetgevend kader en de methodiek van afbakening, zie stroomgebiedniveau²¹.

Voor informatie over de grondwaterwinningen, zie grondwatersysteem-specifieke delen²².

²¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/sectoren/drinkwater-en-watervoorziening/beschermde-gebieden-drinkwater/leie-kaart-drinkwater.png>

²² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/grondwatersysteem>

overzicht beschermde gebieden drinkwater (grondwater)²³

²³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/grondwatersysteem>

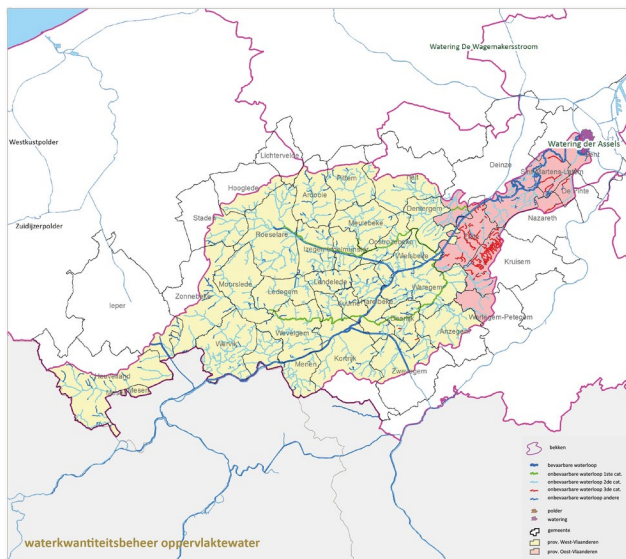
2 WIE IS WIE

Verschillende overheden hebben een bevoegdheid in het waterbeleid en –beheer. Het waterkwantiteit- en kwaliteitsbeheer is verdeeld over verschillende instanties. De Vlaamse overheid, de provincies, de gemeenten, polders en wateringen beheren allemaal een deel van het watersysteem of de waterketen. Verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid hebben watergerelateerde bevoegdheden. Voor de wettelijke bevoegdheidsverdeling van het waterbeheer, zie stroomgebiedniveau²⁴.

Beken en rivieren volgen administratieve grenzen niet. De vele functies en aspecten van water overschrijden de bevoegdheden van de verschillende overheden en administraties. In het integraal waterbeleid werken de betrokken beleidsdomeinen en bestuursniveaus en andere regio's samen om watergerelateerde kwesties zoals wateroverlast, droogte of slechte waterkwaliteit aan te pakken.

2.1 De waterbeheerders

2.1.1 Waterlopenbeheer

De waterlopen in Vlaanderen worden beheerd

door verschillende instanties. De Vlaamse Waterweg nv is de beheerder van de bevaarbare waterlopen of waterwegen met name de grote stromen, rivieren en kanalen, al zijn die in de praktijk daarom niet altijd echt bevaarbaar. De beheerder van de onbevaarbare waterlopen verschilt naargelang de rangschikking: de Vlaamse Milieumaatschappij beheert de onbevaarbare waterlopen van 1ste categorie, de provincies deze van 2de categorie en de gemeenten deze van 3de categorie.

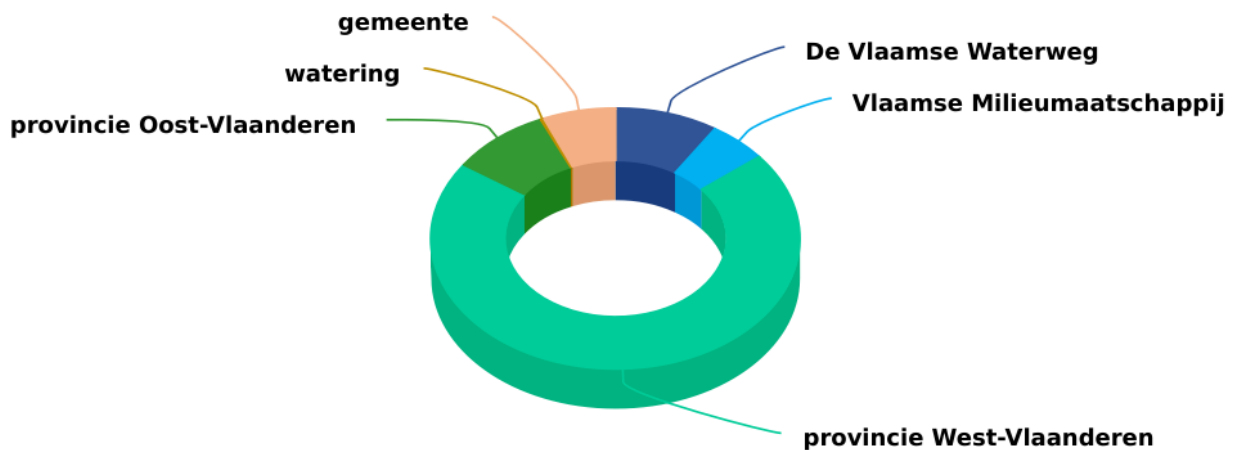
²⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/algemene-gegevens>

De polders en watering en beheren de onbevaarbare waterlopen van de 2de en 3de categorie gelegen binnen hun werkingsgebied.

De totale lengte aan gerangschikte waterlopen in het Leiebekken bedraagt bij benadering 1.438 km.

Naast de gerangschikte waterlopen in het Leiebekken, zijn er ook een aanzienlijke hoeveelheid grachten. Grachten kunnen beheerd worden door een gemeente, een polder, een watering of in het geval van baangrachten langs gewestwegen door het Agentschap Wegen en Verkeer. De gemeenten, polders en watering en kunnen publieke grachten aanduiden. Deze besturen nemen dan het beheer over, maar niet de eigendom, en kunnen in functie van het onderhoud van deze grachten bepaalde erfdiensbaarheden opleggen. Ten slotte zijn er ook grachten die door de aangelanden worden beheerd.

waterlopenbeheerders (# km in beheer)

grafiek

2.1.1.1 overzicht waterlopenbeheerders in het bekken

overzicht waterlopenbeheerders (incl lengte waterlopen per categorie) in het Leiebekken (bron: VHA versie september 2019)

Binnen het bekken van de Leie komt slechts één grote vijver voor, namelijk de Gavers. Dit Provinciaal domein in Harelbeke ontstond in de jaren zeventig. De aanleg van de huidige autosnelweg E17 vereiste namelijk 4.500.000 m³ ophoogzand dat gedeeltelijk ontgonnen werd in de Gavermeersen. Zo ontstond een grote 'put' die later de Gavervijver van 62ha vormde. Nu is het Provinciaal Domein

'De Gavers' vooral bekend omwille van zijn recreatieve waarde. Daarnaast doet de vijver ook dienst als doorstroombekken voor het drinkwaterproductiecentrum De Gavers.

waterloopbeheerder	beheert (# km)	(belangrijkste) waterlopen
Vlaams Gewest: De Vlaamse Waterweg NV, afdeling Regio West	bevaarbare waterlopen (118 km)	De Leie, Afleidingskanaal van de Leie, Toeristische Leie, Kanaal Kortrijk-Bossuit, Kanaal Roeselare-Leie
Vlaams Gewest: Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	onbevaarbare waterlopen 1ste categorie (67 km)	Heulebeek, Gaverbeek, Mandel, Devebeek, Oude Mandel
Provincie West-Vlaanderen Provincie Oost-Vlaanderen	onbevaarbare waterlopen 2de categorie buiten de watering (1.032 km)	Douvebeek, Geluwebeek, Rosdambeek, Roobeek, Kasselrijbeek, Slijpbeek, Maalbeek, Wulfdambeek, Papelandbeek, Collievijverbeek, Krommebeek, Mandel, Onledebeek, Babilliebeek, Zaubeeek, Kattebeek
Zulte, Sint-Martens-Latem, De Pinte, Nazareth en Kruisem gedeeltelijke overdracht	onbevaarbare waterlopen van derde categorie op hun grondgebied buiten de (polders en) watering (83 km)	Olsembeek, Meersbeek, Hooglatembeek
Watering der Assels	onbevaarbare waterlopen binnen de watering (4 km)	Oude Leie

2.1.2 Kwaliteitsbeheer oppervlaktewater

Het kwaliteitsbeheer van het oppervlaktewater is in Vlaanderen verdeeld over verschillende instanties.

beheerder	taken
Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)	<p>meet en modelleert de oppervlaktewater- en waterbodempkwaliteit en rapporteert erover</p> <p>meet, inventariseert en modelleert de emissies in het water en rapporteert erover</p> <p>houdt toezicht op de drinkwatervoorziening en de waterzuivering</p> <p>adviseert omgevingsvergunningaanvragen en alle waterbeheerders adviseren afvalwaterlozingen in hun waterlopen in kader van de watertoets</p>
Nv Aquafin	<p>ontwerpt en bouwt de bovengemeentelijke infrastructuur voor waterzuivering</p> <p>exploiteert rioolwaterzuiveringsinstallaties en bovengemeentelijke rioleringen</p>
Gemeenten	<p>staan in voor de uitbouw en het beheer van het gemeentelijk rioleringsstelsel</p>
Watermaatschappijen en rioleringsinstanties	<p>zijn verantwoordelijk voor de opvang, het transport en de zuivering van het afvalwater</p> <p><i>(Voor de uitvoering van deze saneringsplicht, hebben de watermaatschappijen contracten afgesloten met de gemeenten en Aquafin, met daarin afspraken over de organisatie en de financiering).</i></p>

2.1.3 Grondwaterbeheer

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) beheert de kwaliteit en de kwantiteit van het grondwater.

2.2 Het wateroverleg

2.2.1 Overlegstructuren op bekkenniveau

Het overleg tussen alle betrokkenen binnen een bekken heeft een bestuurlijke pijler (bekkenbestuur), een maatschappelijke pijler (bekkenraad) en een ambtelijke pijler (gebiedsgericht en thematisch overleg). De motor van het integraal waterbeleid in een bekken is het bekkensecretariaat.

Bekkenbestuur: elk bekken zijn bestuur

Het bekkenbestuur coördineert het waterbeleid op het niveau van het bekken. Het bekkenbestuur is verantwoordelijk voor het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan en adviseert onder meer de waterbeleidsnota en het Vlaamse deel van het stroomgebiedbeheerplan. In dit orgaan zetelen vertegenwoordigers van de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen en vertegenwoordigers van de lokale besturen (provincies, gemeenten, polders en wateringen). Het bekkenbestuur neemt beslissingen op bestuurlijk vlak.

De gouverneurs van de provincies West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen zijn de (co)voorzitters van het bekkenbestuur van het Leiebekken, de bekkencoördinator is de secretaris ervan.

Meer informatie over het bekkenbestuur vindt u op de website van het Leiebekken²⁵.

Bekkenraad: iedereen zijn zeg

De bekkenraad is het adviesorgaan van het bekken waarin de maatschappelijke belangengroepen en sectoren betrokken bij het waterbeleid vertegenwoordigd zijn: landbouw, natuur, bos, milieu en landschap, industrie en handel, ontginning en energie, visserij, toerisme en recreatie, wonen en de transport- en vervoersector. De bekkenraad staat in voor het overleg met het middenveld op bekkenniveau. De voorzitter van de bekkenraad is de bekkencoördinator.

Meer informatie over de bekkenraad vindt u op de website van het Leiebekken²⁶.

Gebiedsgericht en thematisch overleg om beter vooruit te gaan

In het gebiedsgericht en thematisch overleg zijn alle waterbeheerders op ambtelijk vlak

²⁵ <http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/leiebekken/overlegstructuren/bekkenbestuur>

²⁶ <http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/leiebekken/overlegstructuren/bekkenraad>

vertegenwoordigd. Hier worden documenten voor het bekkenbestuur en de bekkenraad voorbereid, knelpunten besproken en eventueel aan het bekkenbestuur overgedragen. Zo brengt het bekkensecretariaat voor elk aandachtsgebied in het bekken alle partners samen in een gebiedsgericht overleg. Op basis van een gemeenschappelijke visie willen we er de inspanningen bundelen. Zo kunnen we op het terrein zichtbare stappen vooruit zetten om op termijn de goede toestand te halen. Gebiedsgericht overleg (integrale projecten) werd opgestart voor de Heulebeek (2017) en Gaverbeek (2018).

Meer informatie over de gebiedsgerichte werking vindt u op de website van het Leiebekken²⁷.

Bekkensecretariaat: motor van de bekkenwerking

Het bekkensecretariaat staat in voor de dagelijkse werking binnen het bekken en het voorbereidende werk voor het bekkenbestuur. Het bekkensecretariaat bereidt het bekkenspecifieke deel van het stroomgebiedbeheerplan voor en organiseert de bijeenkomsten van het bekkenbestuur en de bekkenraad. Op vraag van het bekkenbestuur organiseert het bekkensecretariaat ook gebiedsgericht en thematisch overleg. De dagelijkse leiding van het bekkensecretariaat ligt bij de bekkencoördinator. De bekkencoördinator wordt bijgestaan door één of meerdere planningsverantwoordelijke(n). De bekkencoördinatoren en planningsverantwoordelijken zijn personeelsleden van de Vlaamse Milieumaatschappij of De Vlaamse Waterweg. Per provincie is er ook een vertegenwoordiger van het beleidsdomein Omgeving en stellen sommige provincies een personeelslid ter beschikking van het bekkensecretariaat.

Meer informatie over het bekkensecretariaat vindt u op de website van het Leiebekken²⁸.

2.2.2 Grensoverschrijdende samenwerking

Naast multilateraal overleg binnen de Internationale Scheldecommissie²⁹ op stroomgebiedniveau en bilateraal overleg tussen de gewesten wordt ook op bekkenniveau de grensoverschrijdende samenwerking voor het Leiebekken versterkt.

In 2020 blies het bekkensecretariaat Leiebekken het grensoverschrijdend overleg met haar Waalse tegenhanger Contrat de Rivière Escaut-Lys nieuw leven in. Centraal staat het uitwisselen van informatie en ervaringen over het integrale waterbeheer en waterbeleid en over de waterbeheerplannen langs beide kanten van de grens.

In het Intergewestelijk Overleg Waterwegen (IOW) bespreken de beheerders van de bevaarbare waterwegen de waterkwantiteitsproblemen over de gewestgrenzen heen. Tijdens periodes van hevige of langdurige regen maakt de Vlaamse Waterweg bijvoorbeeld afspraken met de Waalse waterwegbeheerder, Service Public de Wallonie (SPW) om het waterpeil op de Leie te verlagen.

²⁷ <http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/leiebekken/overlegstructuren/gebiedsgericht-en-thematisch-overleg>

²⁸ <http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/leiebekken/overlegstructuren/bekkensecretariaat>

²⁹ <https://www.isc-cie.org/>

Voor meer informatie over het overleg tussen de gewesten en landen, zie stroomgebiedniveau³⁰.
overzicht van de formele en informele grensoverschrijdende overlegfora op bekkenniveau voor het Leiebekken

overlegforum	frequentie van vergaderen	omschrijving en belangrijke problematieken of thema's die aan bod komen
Lokaal bilateraal overleg	ifv agenda	Franse / Waalse vertegenwoordigers kunnen worden uitgenodigd op het bekkenbestuur of het gebiedsgericht en thematisch overleg.
Ad hoc overleg	ifv agenda	Deelname aan grensoverschrijdende studiedagen / terreinbezoeken / overlegfora ikv kwaliteits- en/of kwantiteitsaspecten.

³⁰ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/algemene-gegevens>

3 DRUKKEN

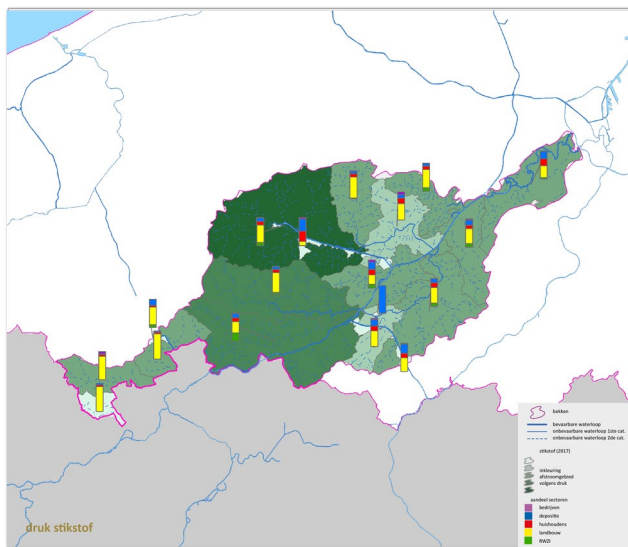
Water is een kostbaar goed. We moeten er dan ook zorgzaam mee omgaan. Door verontreiniging en intensief gebruik komen onze watersystemen echter vaak onder druk te staan. De analyse van ‘druk’ op het water houdt een beschrijving in van de effecten van menselijke activiteiten op de toestand van het oppervlaktewater en de waterbodem (kwantitatief en kwalitatief). De mate van belasting van waterlichamen in een bekken hangt o.a. samen met de bevolkingsdruk, het ruimtegebruik, de economische activiteiten en de kwaliteit van het oppervlaktewater dat vanuit andere bekken of regio’s het bekken instroomt. Anderzijds kan het watersysteem ook voor een druk zorgen op de menselijke activiteiten. Voorbeelden zijn wateroverlast en -schaarste.

3.1 Nutriënten en zuurstofbindende stoffen

Voldoende zuurstof is van groot belang voor het leven in de waterloop. De nutriënten stikstof en fosfor en zuurstofbindende stoffen (CZV) hebben een belangrijke impact op het zuurstofgehalte.

Het Liebekken kent in vergelijking met de andere bekken een grote belasting met nutriënten. De belasting met zuurstofbindende stoffen ligt hoger dan elders in Vlaanderen. Ook de drukken voor fosfor en stikstof zijn veel hoger per oppervlakte dan het Vlaamse gemiddelde.

Nutriënten

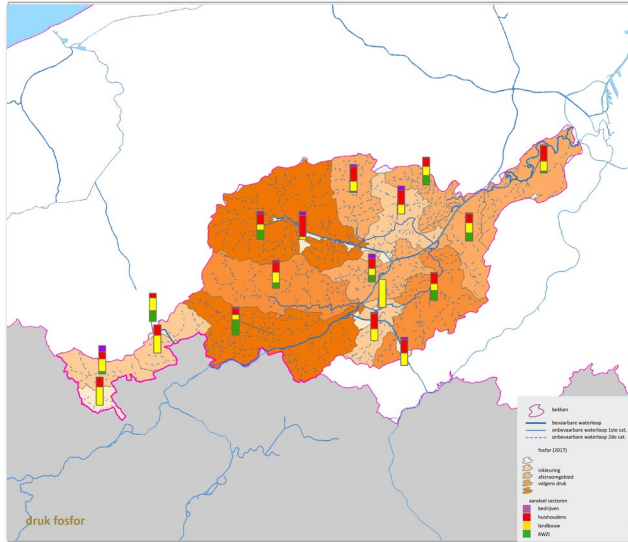

De grootste druk van **stikstof** op het watersysteem bevindt zich in het afstroomgebied van de Mandel, gevolgd door de afstroomgebieden van de Heulebeek en Leie I (bovenstroomse Leie).

De druk van stikstof komt vooral vanuit de landbouw, maar verschilt wel van gebied tot gebied. In de afstroomgebieden van onder andere de Douvebeek, Devebeek en Heulebeek is er een grote druk van stikstof vanuit de landbouw. In de afstroomzones van het kanaal Roeselare-Leie en de Toeristische Leie zijn depositie en huishoudens de belangrijkste oorzaken van de stikstofdruk.

In het afstroomgebied van de bovenstroomse Leie komt de stikstofaanvoer via de RWZI's duidelijk naar voor. Ook bij de Mandel, Gaverbeek I en de Oude Mandel is er een grotere impact van de RWZI's dan in de andere afstroomzones. In de afstroomzones van de Gaverbeek I, Gaverbeek II en de Mandel is het aandeel van huishoudens relatief groter dan elders.

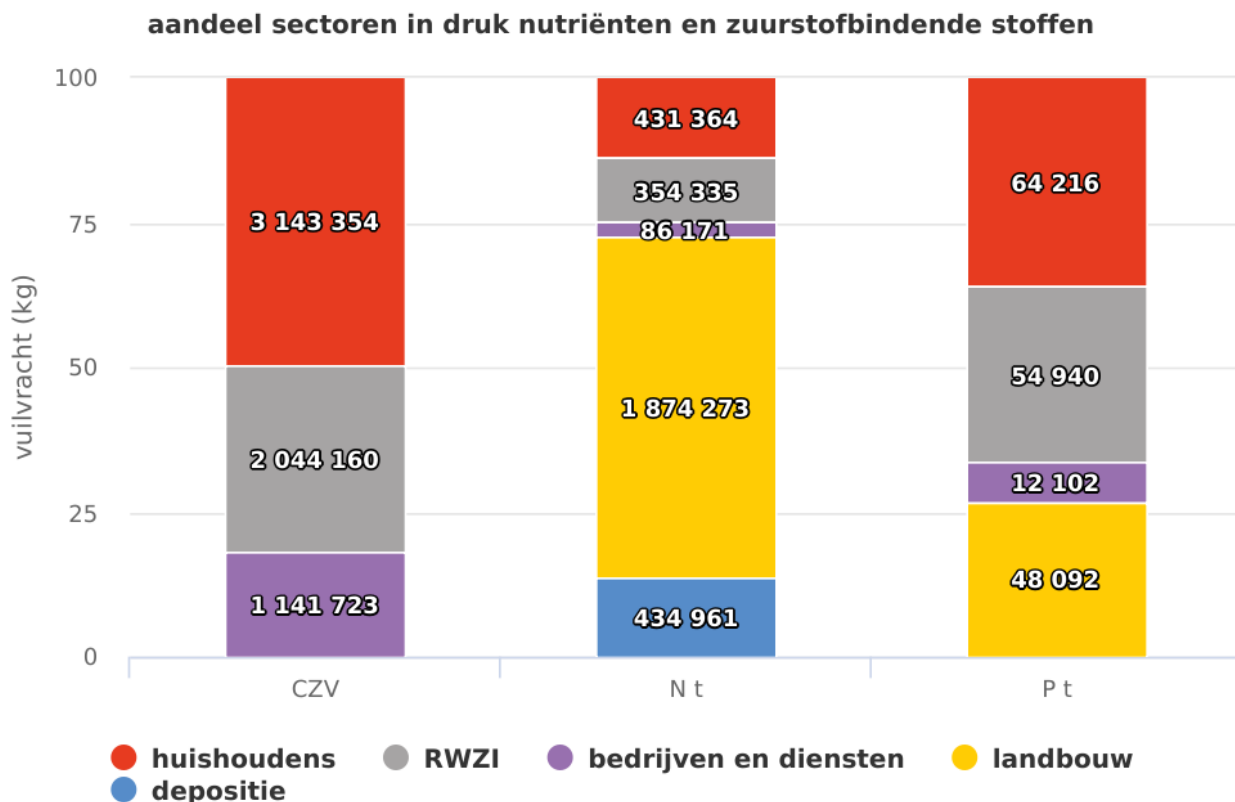
Ook voor **fosfor** zijn de Mandel, Heulebeek en

Leie I belast met de grootste vrachten.

De druk van fosfor komt vooral van de huishoudens en landbouw. In de meer agrarische gebieden (vb. Despierebeek en Douvebeek) komt de druk vooral vanuit de landbouw. In de landbouwregio met meer verstedelijkte gebieden (vb. Heulebeek en Oude Mandel) is de druk van fosfor van nog ongezuiverde huishoudelijke lozingen en landbouw ongeveer gelijk. In de afstroomzones van de Mandel, Devebeek, Gaverbeek I en Gaverbeek II is de fosfordruk vooral afkomstig van ongezuiverde huishoudelijke lozingen. In gebieden met grote waterzuiverings-installaties, hebben de RWZI's een groter aandeel in de fosfordruk (bv. RWZI's op de Gaverbeek I, Heulebeek, Leie en Mandel).

Zuurstofbindende stoffen (CZV)

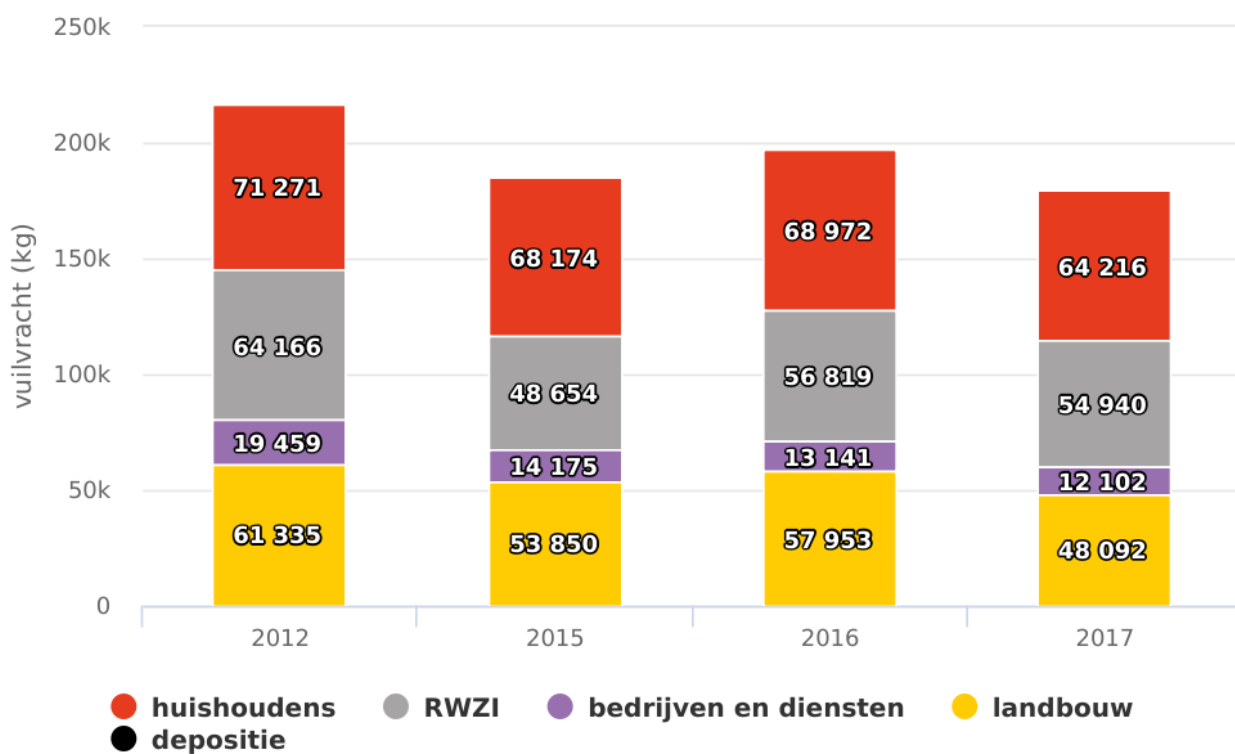
grafiek

Evolutie drukken

Opvallend is de stijging in 2016 met hogere totale drukken voor elk van de drie stoffen dan het jaar ervoor. De drukken dalen opnieuw in 2017, maar de druk voor CZV blijft in totaal wel hoger dan in 2015. De druk voor sikstof en fosfor is licht gedaald.

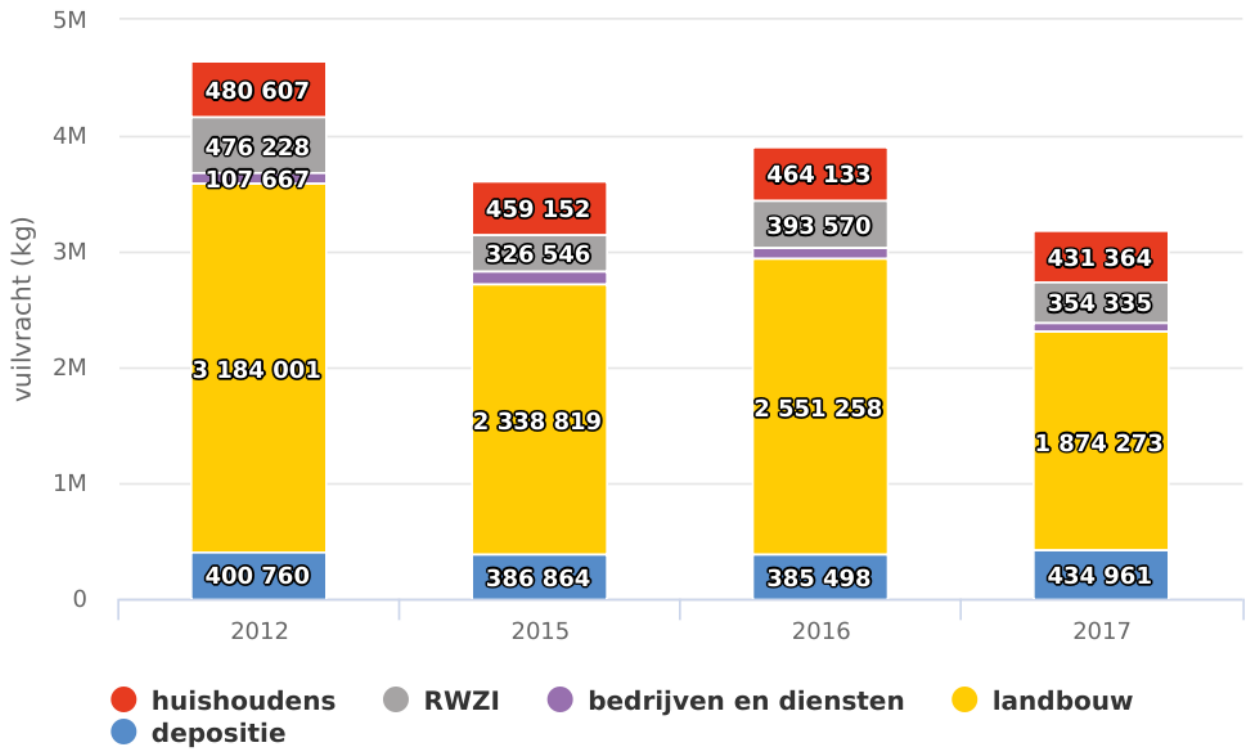

evolutie (aandeel sectoren in) druk fosfor (2012 - 2017)

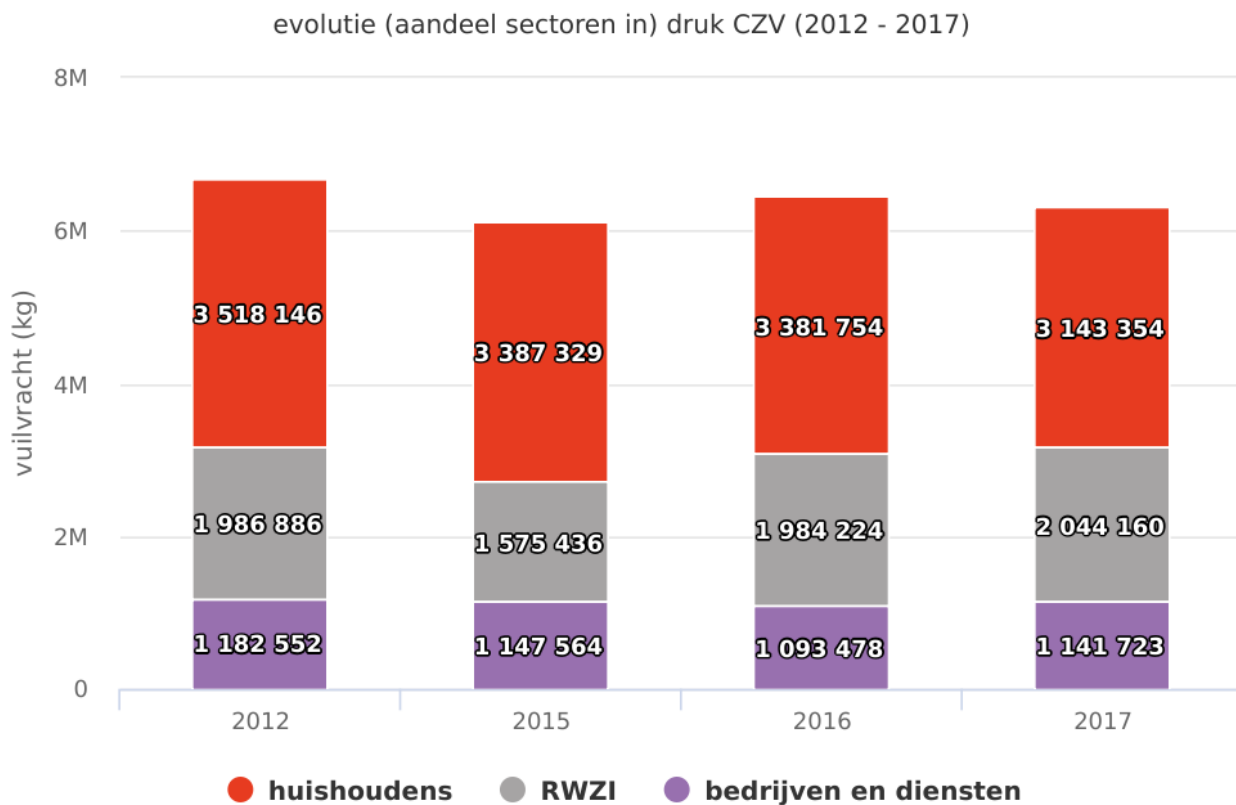

grafiek Voor **fosfor** zien we op iets langere termijn (2012 – 2017) een lichte daling zonder een verschuiving in het aandeel van de vrachten per sector. De drukken vanuit de bedrijven en diensten, de huishoudens en de RWZI's blijven ongeveer op hetzelfde niveau. De druk vanuit de landbouw is iets afgenomen.

evolutie (aandeel sectoren in) druk stikstof (2012 - 2017)

grafiek Voor **stikstof** stellen we op iets langere termijn (2012 – 2017) een daling vast zonder een grote verschuiving van het aandeel van de vrachten per sector. De drukken vanuit de bedrijven en diensten, de huishoudens en de RWZI's blijven ongeveer op hetzelfde niveau. De druk vanuit de landbouw is afgenomen.

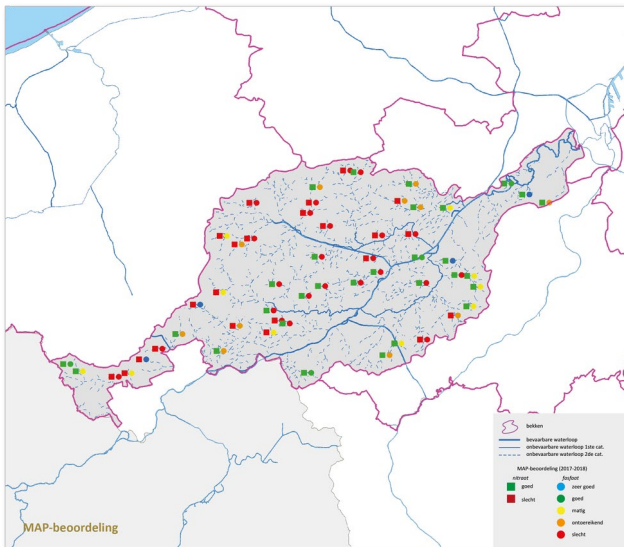

grafiek Voor **CZV** is er geen trend sinds 2012. Er zijn geen opvallende wijzigingen in de relatieve vuilvrachten.

Opm: de druk van CZV op het watersysteem wordt enkel begroot voor de huishoudens, bedrijven en diensten en rioolwaterzuiveringsstations. De landbouw zal als sector ook een aanzienlijke bijdrage leveren aan CZV, maar deze is tot op heden niet gekend.

3.1.1.1 Druk vanuit landbouw

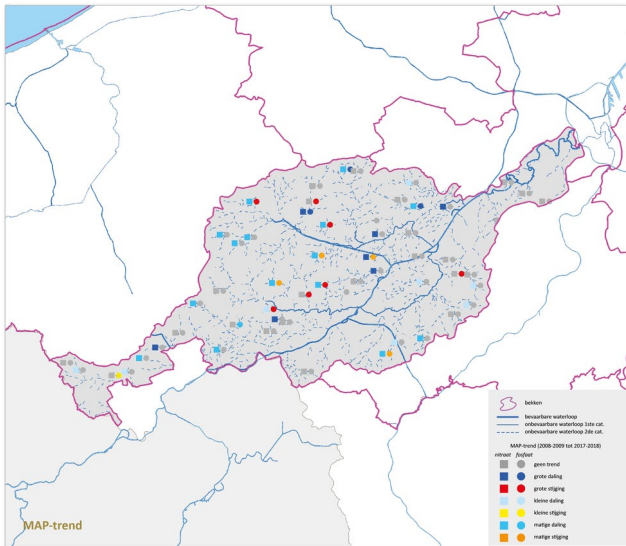

Voor nutriënten is een belangrijke bron de mestproductie en het mestgebruik op de landbouwgronden. Nutriënten in waterlopen in landbouwgebied worden gemeten in het MAP-meetnet³¹. De voorbije 10 jaar is er in het Leiebekken voor de druk van landbouw voor nitraat voornamelijk een dalende trend waar te nemen. Een minderheid van de meetpunten kende geen trend, en geen enkel meetpunt heeft een stijgende trend. Voor fosfaat is er amper een trend waar te nemen. Enkel in de stroomgebieden van de Mandel en de Heulebeek kennen meerdere meetpunten een slechtere trend.

In het Leiebekken voldoet (winterjaar 2017-2018) ruim de helft van de MAP-meetpunten aan de toetsingnorm (50 mg/l) voor nitraat. De slechte MAP-meetpunten zijn vooral in het afstroomgebied van de Mandel en langs de grens met het IJzerbekken op de heuvelrug gelegen. De zuidelijke helft van het Leiebekken scoort beter. MAP-jaar 2018-2019 was, na een jarenlange verbetering, een zeer slecht meetjaar waarbij 70 % van de MAP-meetpunten in het Leiebekken minstens één overschrijding had. Met dit percentage was het Leiebekken het slechtste bekken van Vlaanderen.

In het noordelijk deel van het bekken waar veel overschrijdingen zijn, zoals in het afstroomgebied van de Mandel, daalt het nitraatgehalte licht. Die positieve trend met een lichte daling verder zetten is belangrijk om de nog slechte punten in het Leiebekken weg te werken.

³¹ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/drukken/nutrienten-en-zuurstofbindende-stoffen/druk-vanuit-de-sectoren/druk-vanuit-landbouw/leie_mapbeoordeling.png

De norm voor fosfaat (afhankelijk van waterlooptype - varieert van 0,07 tot 0,14 mg/l) wordt op het merendeel van de meetpunten in het Leiebekken niet gehaald. Onder meer in de Kasselrijbeek (Zwevegem), Devebeek (Pittem) en Roobeek (Ardooië) scoren de fosfaatgehaltenes slecht.

Opvallend is dat de meetpunten die een grote stijgende trend vertonen ook slecht scoren. Voor deze meetpunten dient een sterke kentering ingezet te worden om de fosfaatwaarden richting de goede toestand te laten evolueren. De betere meetpunten die ontoereikend, matig, goed of zeer goed scoren kennen geen trend de afgelopen jaren.

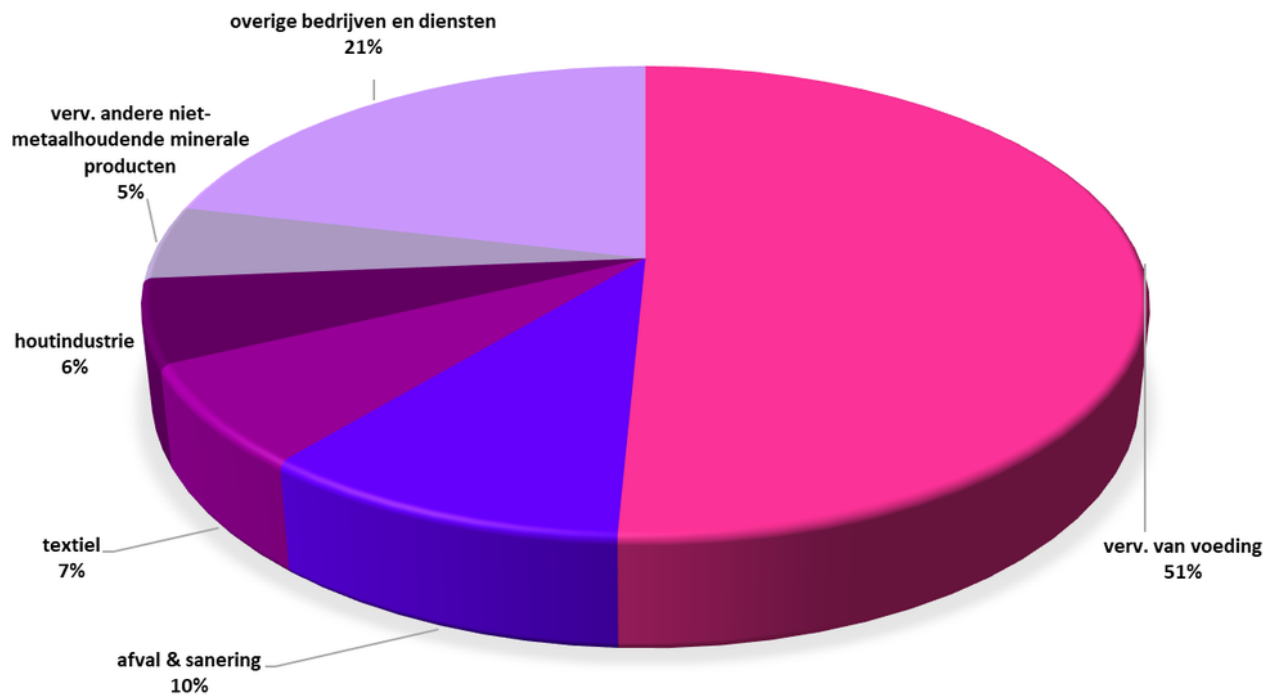
3.1.1.2 Druk vanuit bedrijven

In het Leiebekken is de impact van de bedrijven (industrie en handel & diensten) op de concentratie aan nutriënten en zuurstofbindende stoffen beperkt: de sector staat in voor 18 % van de CZV-emissies, 7 % van de fosfaat- en 3 % van de stikstofemissies. De sector zorgt daarentegen wel voor een grote druk op het zoutgehalte (choriden en geleidbaarheid).

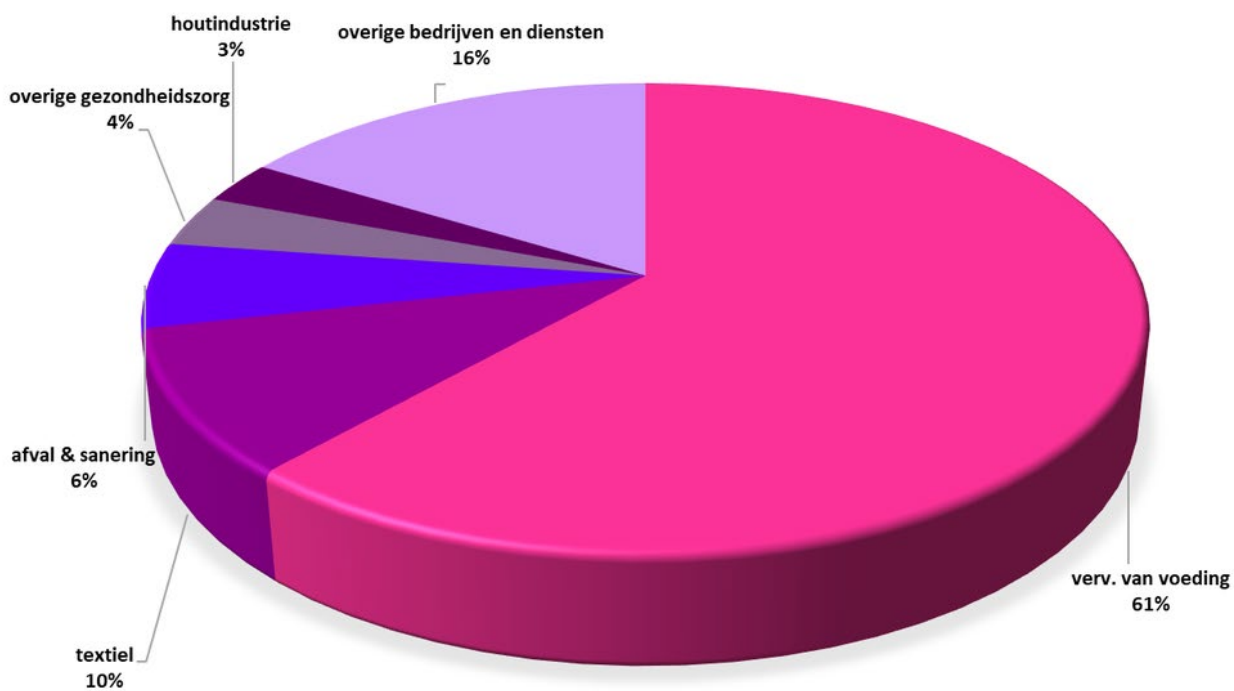
In het Leiebekken situeert de grootste druk van bedrijven zich op de Keibeek in Zwevegem, Douvebeek in Heuvelland, Heulebeek en Passendalebeek in Zonnebeke en Moorslede, op de Zaubeeek in Zulte.

Vooraf de voedingsindustrie (belangrijkste impact op fosfor, stikstof en CZV), de bedrijven die textiel vervaardigen (nummer 2 voor fosfor, nummer 3 voor stikstof en nummer 2 voor CZV) en de afval- en saneringsbedrijven (nummer 3 voor fosfor, nummer 2 voor stikstof en nummer 4 voor CZV) hebben een belangrijke impact op de nutriënten en zuurstofbindende stoffen in het water. Ook de houtindustrie draagt aanzienlijk bij in de druk. De andere subsectoren hebben een beperkt(er) impact.

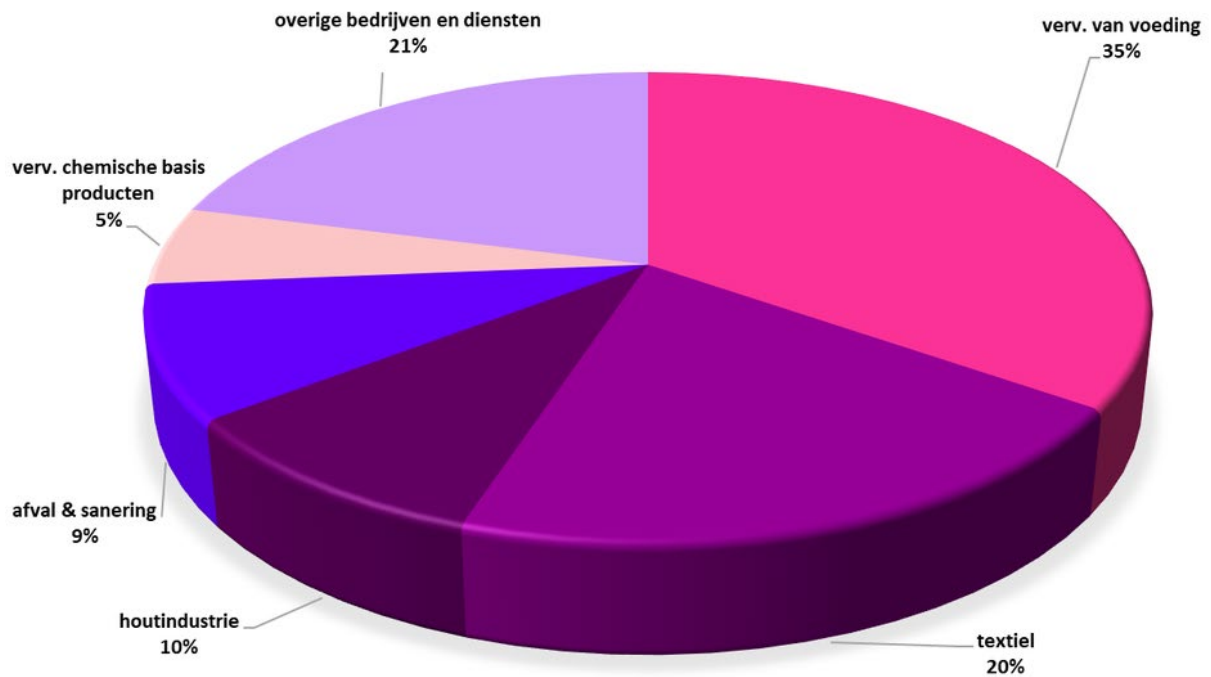

aandeel subsectoren bedrijven in druk stikstof (2017)

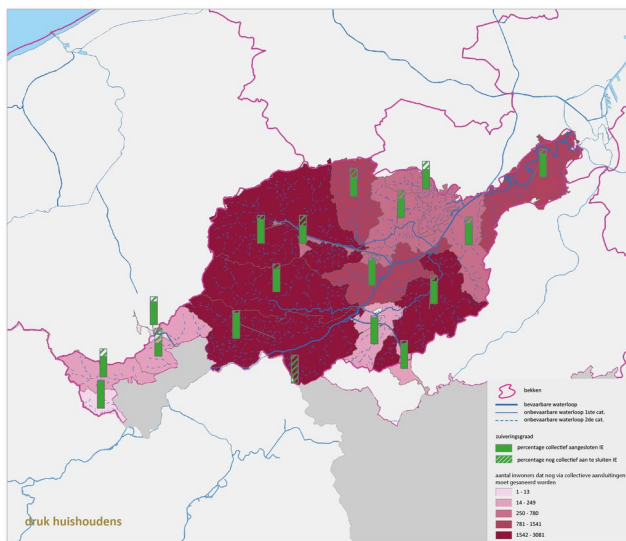
aandeel subsectoren bedrijven in druk fosfor (2017)

aandeel subsectoren bedrijven in druk CZV (2017)

3.1.1.3 Druk vanuit niet gesaneerde lozings huishoudens

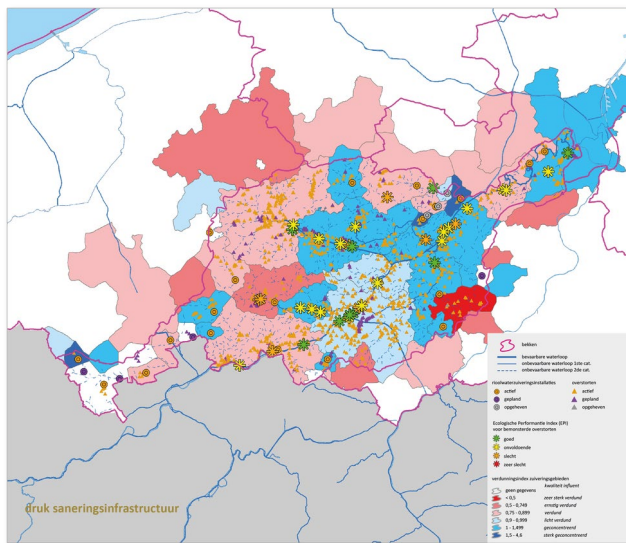
Met een zuiveringsgraad van 79 % en een rioleringsgraad van 84 % behoort het Leiebekken in vergelijking met de andere bekkens tot de lagere waarden.

De voorbije 25 jaar is er heel wat geïnvesteerd in saneringsinfrastructuur in het Leiebekken. Toch zijn er nog een aantal knelpunten. Vooral in de afstroomgebieden van de Heulebeek, de Devebeek, de Mandel en de Grensleie moeten in verschillende regio's nog heel wat saneringsinfrastructuur

aangelegd worden. (zie de groene clusters op het zoneringsplan³²)

In het Leiebekken zal ongeveer 4,5 % van de inwoners niet aangesloten worden op de centrale rioleringsinfrastructuur. Dat afvalwater moet via een IBA (individuele behandelingsinstallatie afvalwater) gezuiverd worden. Slechts 13 % van de IBA's is reeds geplaatst. Gezien deze disperse lozingen zich vaak in de kleinere waterlopen situeren, kan de lokale impact van die huishoudelijke lozingen wel belangrijk zijn. Onder meer in de afstroomzones van de Mandel, de Heulebeek en de Grensleie moeten nog heel wat IBA's aangelegd worden. (zie de rode clusters op het zoneringsplan³³)

3.1.1.4 Druk vanuit saneringsinfrastructuur

Restvracht RWZI's

In het Leiebekken zijn 28 rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI) actief; 4 (kleinere) installaties, bijvoorbeeld in Dranouter, zijn nog gepland. Het afvalwater dat via de riolering aankomt in een RWZI wordt (zo goed mogelijk) gezuiverd alvorens het geloosd wordt in de waterloop. De RWZI's moeten voldoen aan het vooropgestelde zuiveringsrendement en aan de maximumnormen voor de effluentconcentraties opgenomen in de milieuvergunning. Ondanks die eisen bevat het effluent van de RWZI's nog steeds een restvracht, wat de druk van de RWZI's op het oppervlaktewater verklaart. In het Leiebekken zijn er verschillende gebieden waar RWZI's een grote impact hebben op de waterkwaliteit. Zo zorgt de RWZI van Waregem, die net afwaarts een stuw ligt en die in droge periodes omhoog staat, voor een belangrijke druk op de Gaverbeek. Onder andere het effluentwater van de installatie in Anzegem-Ingooigem die in de Tjampensbeek terecht komt is dan weer een heel belangrijke bron van nutriënten in de beek.

Overstorten

³² https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/drukken/nutrienten-en-zuurstofbindende-stoffen/druk-vanuit-de-sectoren/druk-vanuit-niet-gesaneerde-lozingen-huishoudens/leie_huishoudens.png

³³ <https://www.vmm.be/water/riolering/aansluiten-of-zelf-zuiveren/zoneringsplannen>

Het Leiebekken telt veel overstorten. Bij een overstort in werking komt het ongezuiverde rioolwater verdund in het oppervlaktewater terecht en zorgt zo voor een druk op de (ecologische) waterkwaliteit. Van de beoordeelde overstorten in het Leiebekken (35 in 2017) scoort de helft matig (18 overstorten). Er zijn 9 overstorten die goed scoren, waaronder 4 op de Leie. 8 overstorten scoren ontoereikend, zoals 2 op de Heulebeek, 2 op de Mandel en 2 op de Leie.

Verdunning

De mate van verdunning is vaak een indicatie voor overstortwerking. Een hoge mate van verdunning wijst immers vaak op de aansluiting van grachten en grote oppervlakten waarbij het hemelwater in het rioolstelsel terechtkomt. In het Leiebekken vormt verdunning een probleem in de zuiveringsgebieden van Ledegem en Anzegem Centrum. Enkele verspreide kleinere of nieuwe RWZI's, zoals Kruseke en Aalbeke, en grote zuiveringsgebieden in het oosten van het bekken, zoals Olsene, kennen weinig verdunning.

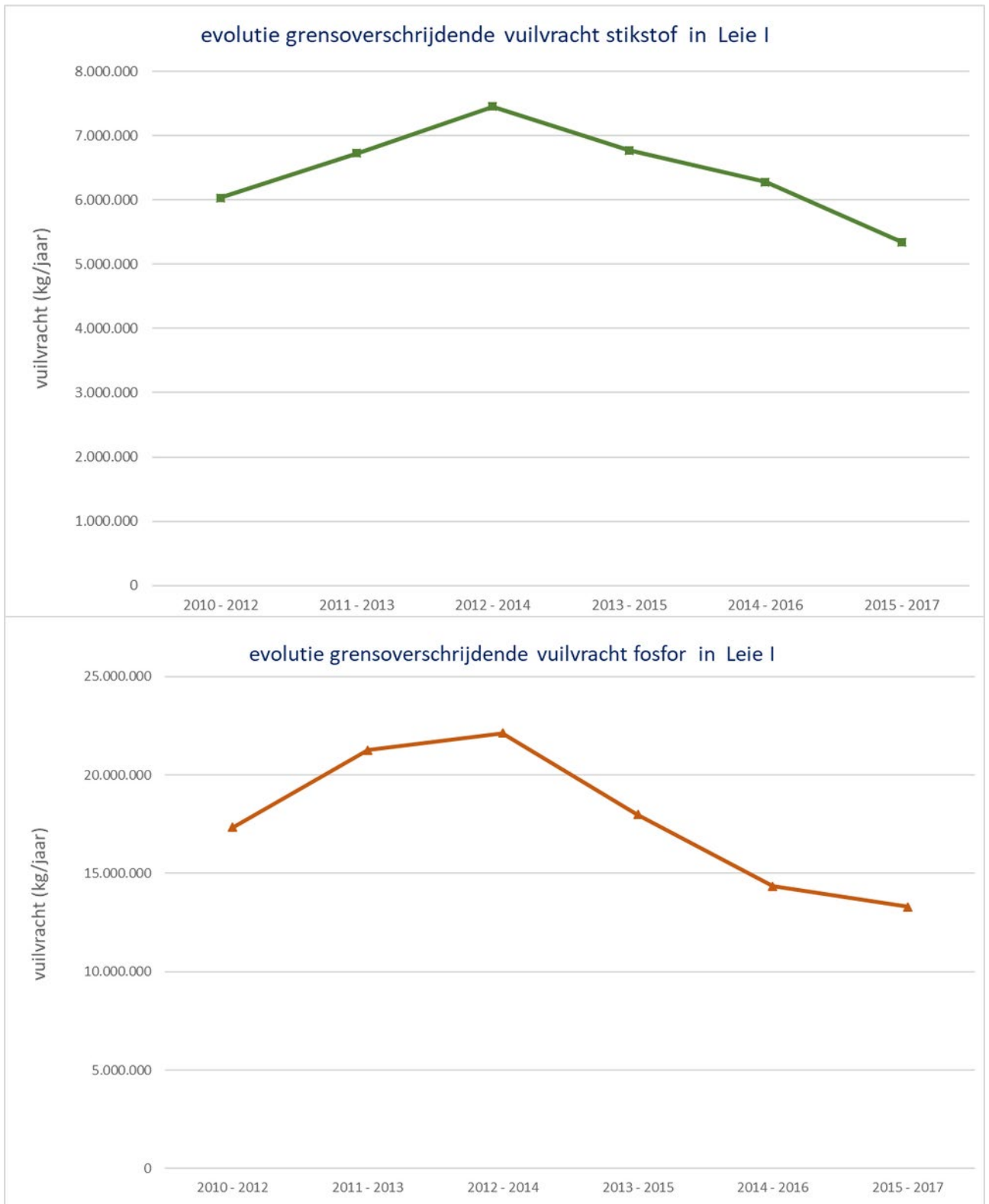
3.1.1.5 Grensoverschrijdende vuilvrachten

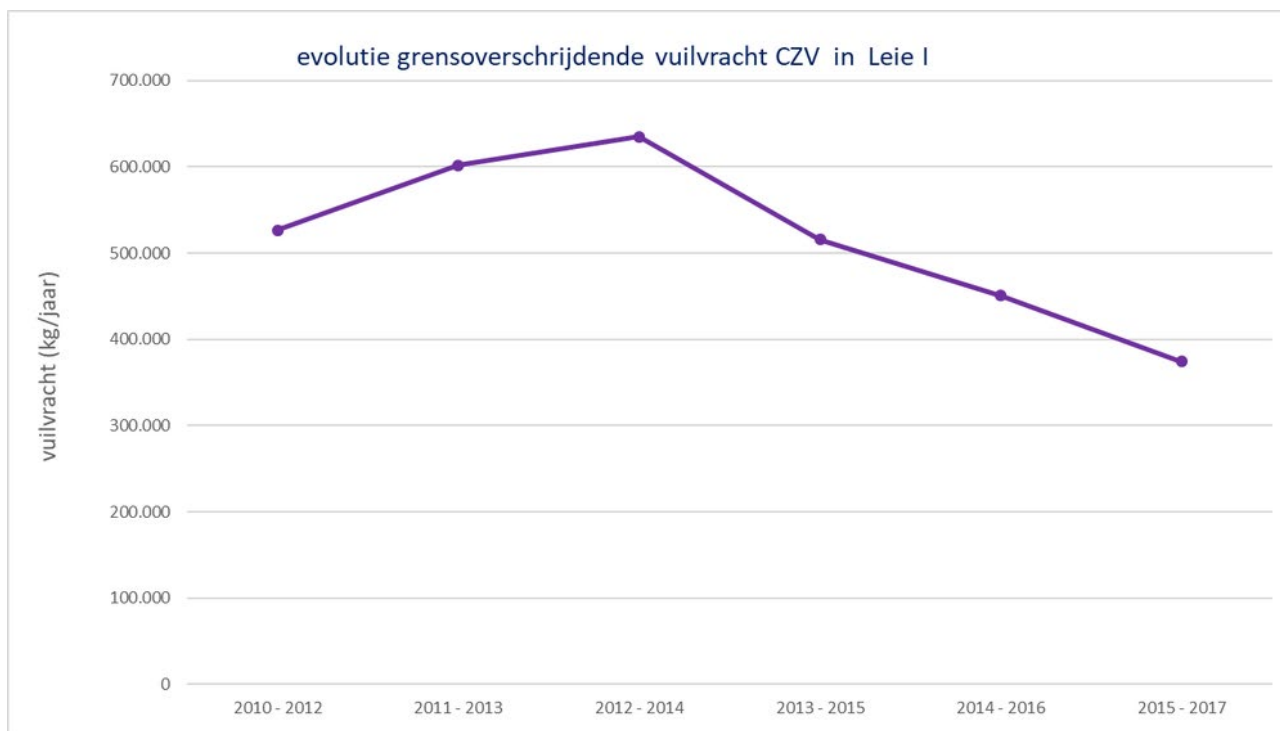
In het Leiebekken komen er ook vuilvrachten vanuit Wallonië en Frankrijk terecht.

Er zijn enkel gegevens over de grensoverschrijdende vuilvrachten voor de Leie zelf beschikbaar. Dit in combinatie met de complexiteit van dergelijke berekeningen maakt dat er slechts op grote lijnen uitspraken kunnen worden gedaan over de grensoverschrijdende vuilvrachten.

Algemeen tonen de inschattingen wel aan dat er de laatste jaren een daling waar te nemen is van de drukken afkomstig uit Wallonië en Frankrijk voor de parameters fosfor, stikstof en chemisch zuurstofverbruik, weliswaar na een lichte stijging.

3.2 Gevaarlijke stoffen

De gevaarlijke stoffen worden onderverdeeld in drie grote groepen: zware metalen, pesticiden en polyaromatische koolwaterstoffen (PAK's).

Over de verontreiniging door zware metalen is gedetailleerde info beschikbaar op bekkenniveau. Pesticiden, PAK's en eventuele overige industriële polluenten worden in oppervlaktewater slechts steekproefgewijs of in het kader van een gebieds- of sectorgerichte campagne gemeten. In het Leiebekken zijn gerichte bemonsteringen gebeurd mbt pesticiden. Over andere gevaarlijke stoffen is er geen bekkenspecifieke info voorhanden.

Voor meer informatie over gevaarlijke stoffen, zie stroomgebiedniveau³⁴.

Zware metalen

De druk van zware metalen is in het Leiebekken voor alle bemeaten parameters gemiddeld t.o.v. de andere bekkens. Er is geen enkel zwaar metaal in het Leiebekken dat een grotere of lagere druk kent dan het gemiddelde van de bekkens.

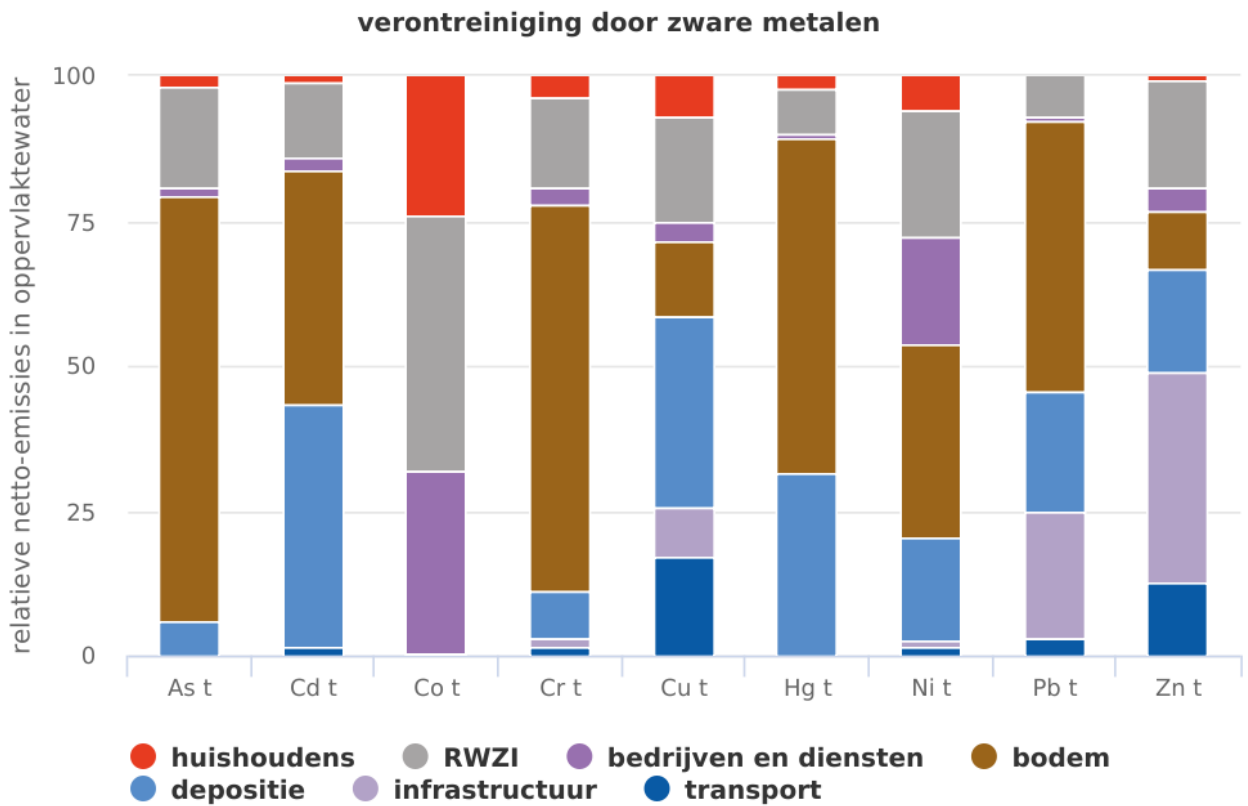
Druk vanuit de sectoren

Globaal gezien leveren bodem en depositie de grootste druk van zware metalen binnen het bekken, met name voor cadmium, chroom, arseen, kwik en lood. Voor het zwaar metaal kobalt vormen de RWZI's de grootste druk.

³⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/analyses>

In vergelijking met het Vlaamse gemiddelde is de druk van bodem gemiddeld, omdat de bodemerosieproblematiek in het Leiebekken regionaal is. In absolute termen is depositie iets lager in het Leiebekken dan het gemiddelde van de andere bekken.

grafiek

Pesticiden

In het afstroomgebied van de Heulebeek zijn op de Wulfsdambeek, Papelandbeek en drie meetpunten op de Heulebeek bemonsteringen voor pesticiden gebeurd. Er zijn overall normoverschrijdingen voor herbiciden, zoals flufenacet en diflufenican, geregistreerd. Die worden respectievelijk gebruikt bij de teelt van maïs en granen. Daarnaast zijn normoverschrijdingen voor insecticiden gemeten, zoals methiocarb. Dit wordt toegepast bij groententeelt, fruitbomen en sierplanten. Het aantal normoverschrijdingen was op alle vijf de metingen gelijkaardig, maar de grootste normoverschrijdingen waren op de Wulfsdambeek.

3.3 Hydromorfologische veranderingen

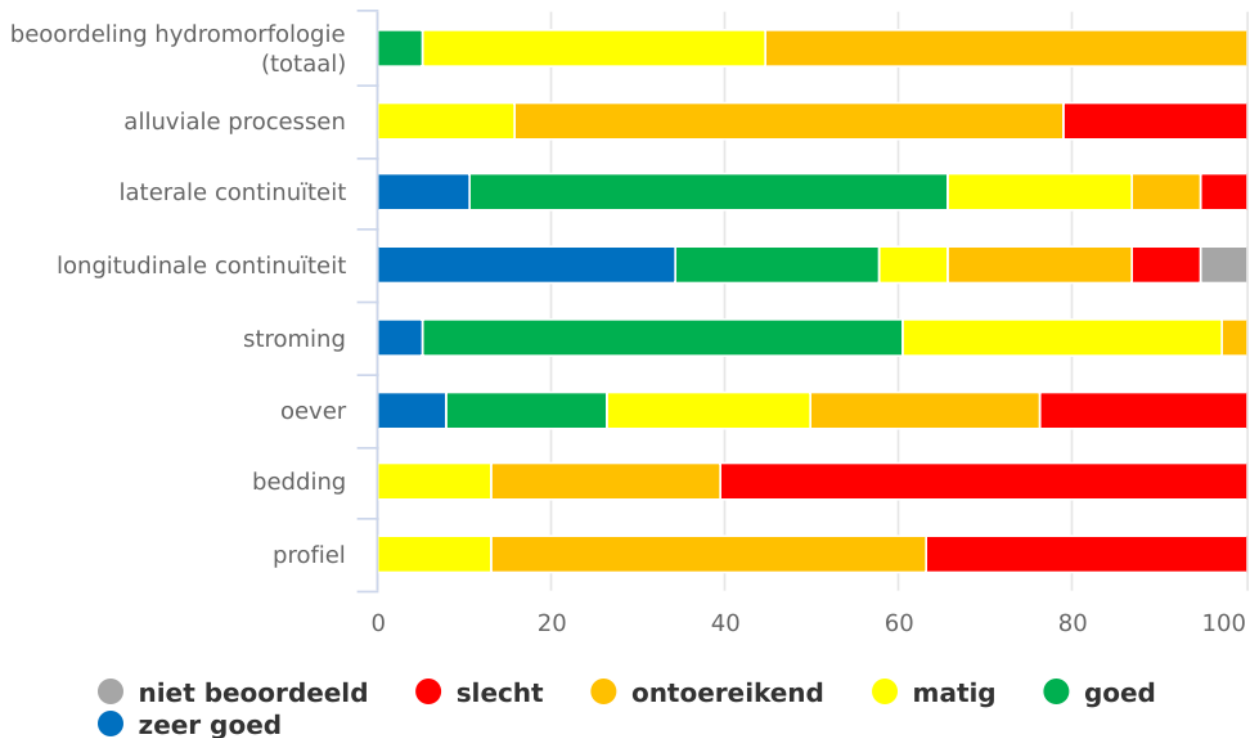
Structuurkwaliteit

De structuurkwaliteit beïnvloedt in belangrijke mate het halen van een goede ecologische toestand. De structuur van de waterloop is in het verleden echter vaak onderhevig geweest aan menselijke invloeden (waterkracht, transport, waterbeheer,...). In het Leiebekken is hierdoor slechts 5 % van de

waterlopen goed op dit vlak.

hydromorfologische kwaliteitswaardering (VL en L1)

grafiek

Vooraf de deelmaatlaten alluviale processen, oever, bedding en profiel laten vaak te wensen over. Deze deelmaatlaten scoren iets slechter dan het Vlaamse gemiddelde. Grootchalige herkalibratiewerken zoals het uitdiepen en indijken ten behoeve van de scheepvaart en het verhogen van de afvoercapaciteit, resulteren in slechte scores voor deze parameters.

De Palingbeek en de Oude Mandel hebben een goede beoordeling voor hydromorfologie. Deze waterlopen hebben goede oevers, meanders en een goede stroming. De slechtste waterlopen in het Leiebekken op vlak van hydromorfologie zijn de Despierrebeek, de kanalen en de Leie. Ook in de afstroomgebieden van de Gaverbeek scoren verschillende waterlopen ontoereikend, zoals de Kasselrijbeek, de Keibeek en de Gaverbeek zelf. De grootste knelpunten zijn de deelmaatlaten profiel, bedding en alluviale processen.

De Leie werd ingedijkt en veel meanders zijn afgesneden. Hierdoor werd het riviermilieu eenvormig gemaakt en verdwenen paaiplaatsen voor vissen. De natuurlijke relatie tussen de rivier en haar vallei werd grotendeels verbroken. Door rivierherstel in het kader van het project Seine-Schelde wordt getracht om de natuurlijke waarde te herstellen.

Voor een uitgebreidere beschrijving van de structuurkwaliteit in het bekken, zie hoofdstuk

toestand³⁵.

Vismigratieknelpunten

Het waterloppennetwerk is sterk versnipperd door de aanwezigheid van allerlei barrières. Naargelang de aard en de locatie van de barrière is de impact meer of minder belangrijk op de visgemeenschappen. Verschillende vissoorten kennen een verschillend paai- en migratiegedrag. De knelpunten zijn dan ook in zekere mate vis-afhankelijk.

Voor het herstel van vrije vismigratie in Vlaanderen is, in uitvoering van de Benelux-beschikking, een [prioriteitenkaart](#) opgesteld waarop de belangrijkste waterlopen voor het visbestand staan aangeduid en die dus als eerste knelpuntvrij moeten worden gemaakt (prioriteit 1+2).

In het Leiebekken zijn de Leie, de Toeristische Leie en de Geluwebeek als prioritaire waterlopen voor vismigratie aangeduid.

In totaal zijn er in het Leiebekken een 25-tal geïnventariseerde vismigratieknelpunten aanwezig. Van kleine drempels in de bovenlopen tot grote uitwateringsconstructies of sluizen op de kanalen.

Vismigratie vanuit andere bekkens naar het Leiebekken kent een knelpunt aan het sluizencomplex in Merelbeke in het bekken van de Gentse Kanalen. Bij het oplossen van dit migratieknelpunt zal meer migratie naar het Leiebekken mogelijk zijn en zal het visbestand rijker worden.

Daarnaast moeten de vissen vanuit de Leie in de zijwaterlopen kunnen trekken. Op de Gaverbeek die afwatert richting Waregem vormen de stuwen nog vijf op te lossen vismigratieknelpunten. Deze bevinden zich ter hoogte van de monding in de Leiemeander te Sint-Baafs-Vijve, net opwaarts RWZI Waregem, ter hoogte van park Casier, net opwaarts de hippodroom en net opwaarts de Expresweg. In de Gaverbeek die afwatert richting Harelbeke vormt de lange inkokering een probleem voor vissen door te weinig licht en bijgevolg te weinig voedsel. Op andere waterlopen, zoals bijvoorbeeld de Heulebeek en de Kasselrijbeek, zorgen de betonnen oevers en bodem er voor dat vissen bij veel regenval wegspoelen.

Ook op onder andere de Markebeek met een geschikt leefgebied voor vissen vormt een drempeltje van tien centimeter een niet te overbruggen knelpunt, en zeker in droge perioden als er nauwelijks debiet is.

Een volledig overzicht van de vismigratieknelpunten kan u raadplegen op de website van de VMM³⁶.

3.4 Overstromingen en wateroverlast

Overstromingen zijn een natuurlijk verschijnsel. Vooral tijdens de winterperiodes zorgt de verhoogde aanvoer van water ervoor dat waterlopen hun winterbedding aanspreken en dus buiten hun oevers treden. Dit zijn zogenaamde **fluviale overstromingen**. Overstromingen worden niet enkel veroorzaakt door overstroming vanuit de waterloop. Vooral in het geval van zomeronweders is het

³⁵ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/drukken/hydromorfologische-veranderingen/leie_hydromorfologische-kwaliteitswaardering

³⁶ <http://vismigratie.vmm.be/vismigratie/>

vaak **afspoelend regenwater** dat problemen veroorzaakt. Dit zijn de zogenaamde **pluviale overstromingen**.

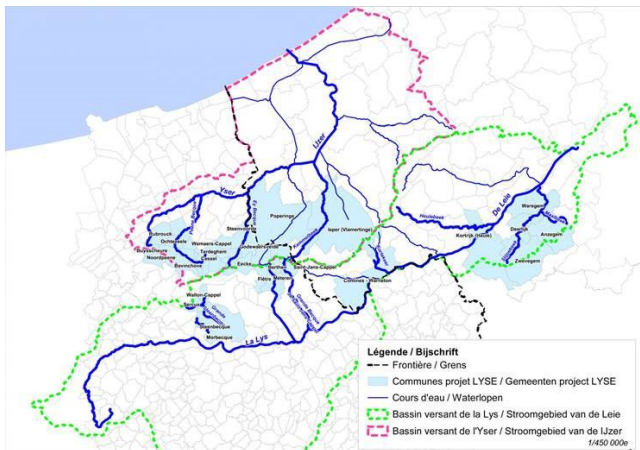
Op www.waterinfo.be³⁷ kunnen de overstromingsgevoelige gebieden worden geraadpleegd, evenals de **overstromingsgevaarkaarten**. Die beschrijven de fysische eigenschappen van de overstromingen, zoals de overstromingscontouren, waterdieptes en stroomsnelheden. De **overstromingsrisicokaarten** brengen de gevolgen voor mens (sociale), ecologie, economie en cultureel erfgoed in kaart.

Waterschade beperken

Overstromingen kunnen niet altijd vermeden worden. De schade binnen de perken houden is dan uiterst belangrijk. Correct informeren is daarbij van cruciaal belang. Op de portaal-site www.waterinfo.be³⁸ brengen de waterbeheerders al hun metingen en voorspellingen samen. Zo kunnen de nodige maatregelen getroffen worden om waterschade tot een minimum te beperken.

In het Leiebekken hebben zich in het verleden meermaals zware overstromingen voorgedaan. Naar aanleiding daarvan zijn al diverse maatregelen genomen: de inrichting van gecontroleerde overstromingsgebieden en wachtbekkens (bijvoorbeeld het GOG op Heulebeek, het GOG op de Roobeek, het GOG op de Maalbeek), de bouw van stuwen en pompstations (bijvoorbeeld pompstation aan de monding van de Rosdambeek in de Leie), de aanleg van (plaatselijke) dijken, enz..

Ondanks de verschillende maatregelen die reeds genomen zijn, wordt het Leiebekken nog regelmatig geconfronteerd met ernstige vormen van wateroverlast. Door de klimaatverandering zullen er in de toekomst nog vaker overstromingen optreden, ook in gebieden die nu nog geen problemen van wateroverlast kennen. De te verwachten impact van klimaatverandering op overstromingen kan bekeken worden op het klimaatportaal Vlaanderen³⁹.

'Project Lyse probeert de overstromingsrisico's

te verkleinen'

³⁷ <http://www.waterinfo.be>

³⁸ <http://www.waterinfo.be>

³⁹ <http://klimaat.vmm.be>

Door de klimaatverandering, veranderingen in het grondgebruik en de toenemende verstedelijking in de grensoverschrijdende gebieden langs de Leie, zijn de gemeenten in die gebieden steeds kwetsbaarder geworden voor overstromingen. Het project Lyse⁴⁰ wil een geïntegreerd beheer van het overstromingsrisico tot stand brengen door diverse grensoverschrijdende acties uit te voeren in Wallonië, Frankrijk en Vlaanderen.

Het project omvat het bewustzijn van het overstromingsrisico bij de plaatselijke bevolking te verbeteren, het realiseren van retentiebekkens met een solidariteit tussen boven- en benedenstroomse gebieden, en het realiseren van milieuvriendelijke waterbouwkundige voorzieningen.

Er was de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Maalbeek ter beveiliging van de industriezone in Waregem. Verder moet onder andere een gecontroleerd overstromingsgebied op de Slijpbeek voor minder wateroverlast zorgen.

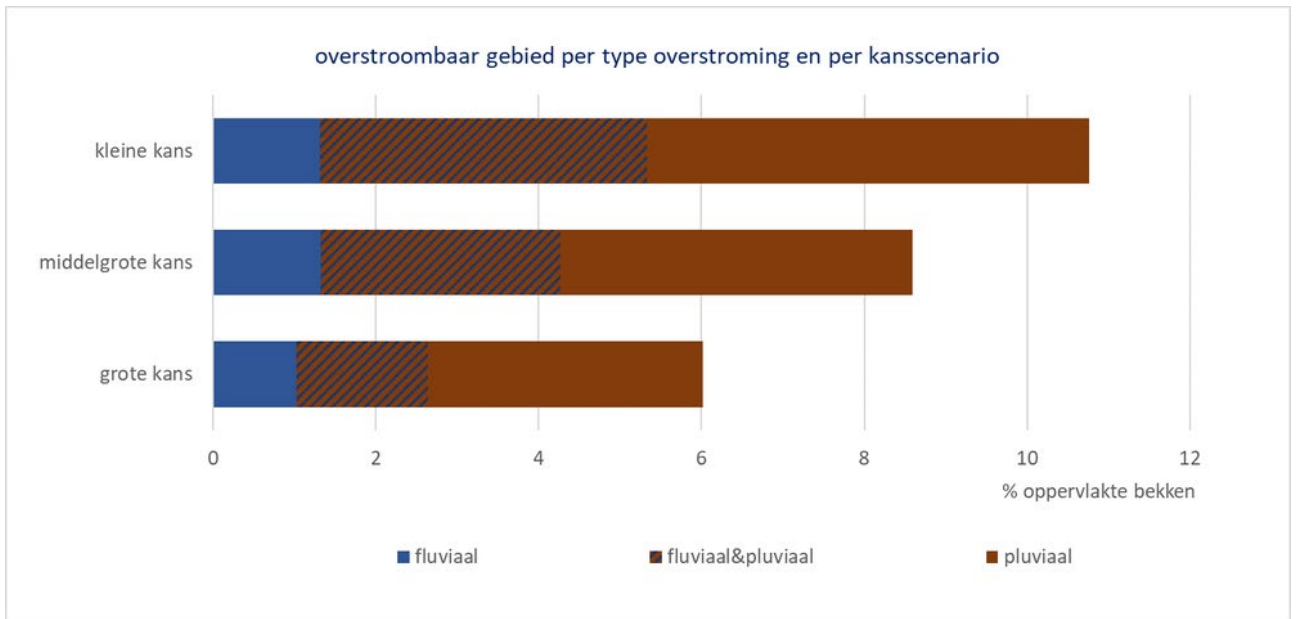
3.4.1 Overstromingsrisico

In het Leiebekken is het **overstromingsrisico** (dit is de kans dat zich een overstroming voordoet in combinatie met de mogelijke negatieve gevolgen voor de gezondheid van de mens, het milieu, het cultureel erfgoed en de economische bedrijvigheid) vergeleken met de rest van Vlaanderen **vrij groot**: ongeveer 5 % van de oppervlakte van het bekken overstroomt bij een overstroming (fluviaal + pluviaal) met grote kans op voorkomen (T10, dwz de kans dat die overstroming van deze omvang zich voordoet is gemiddeld 1 keer in de 10 jaar), bij een overstroming met kleine kans (T1000) stijgt dit tot 11%. Het Leiebekken is kwetsbaar voor zowel pluviale als fluviale overstromingen.

Het meest overstromingsgevoelig zijn de Toeristische Leie en de Oude Mandel (een grote kans op overstromingen tot 10 %). Het minst getroffen worden de clusters van Leie I, Leie II en Leie III (grote kans rond 3 %).

⁴⁰ <https://www.interreg-lyse.eu/het-project-lyse/?lang=nl>

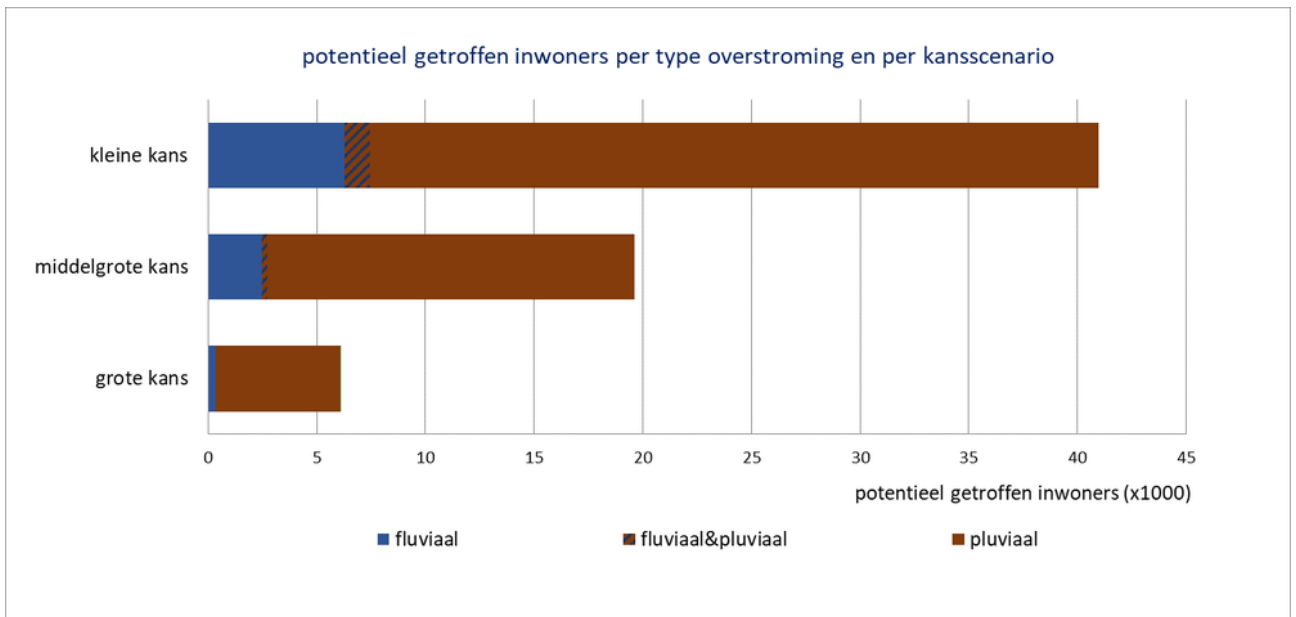

3.4.2 Getroffen inwoners

In het Leiebekken worden veel **inwoners getroffen door pluviale overstromingen** (tot 6.000 personen bij een overstrooming van een omvang die zich gemiddeld eens in 10 jaar voordoet). Inwoners die in een vallei wonen, kunnen getroffen worden door zowel fluviale als pluviale overstromingen.

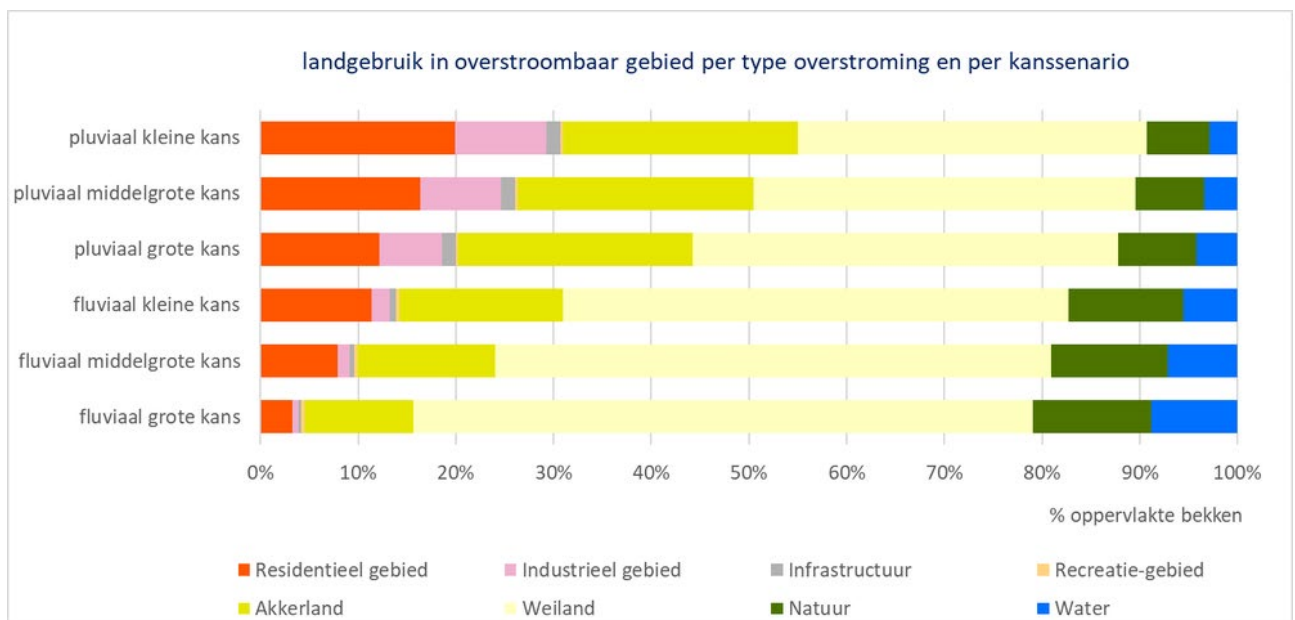
In het gebied van de stroomopwaartse Mandel (Roeselare, Ardoorie, ..) lopen de meeste mensen risico op overstromingen en wateroverlast. Dit aantal loopt op van 2.200 inwoners bij een grote kans tot maar liefst 12.000 inwoners bij een kleine kans. Ook in de afstroomgebieden van Leie I en Leie II zijn heel wat inwoners bedreigd. In de gebieden van de Leie III en de afwaartse Mandel lopen het minst aantal personen het risico om getroffen te worden door overstromingen en wateroverlast.

3.4.3 Landgebruik in overstroombaar gebied

Zowel bij pluviale als fluviale overstromingen overstroomt in het Leiebekken vooral weiland. Bij fluviale overstromingen overstroomt veel meer weiland dan bij pluviale overstromingen. Dit komt omdat valleigronden van de waterlopen vaak als weiland in gebruik zijn. Hun aandeel neemt wel af naarmate een overstroming een kleinere kans op voorkomen heeft. Ook akkerland en natuur vormen een aanzienlijk deel van de oppervlakte dat overstroomt bij fluviale overstromingen.

Opvallend is de sterke stijging van het areaal woongebied dat overstroomt zowel bij een pluviale als fluviale overstroming van overstromingen met grote kans naar overstromingen met een kleine kans. Bij de fluviale overstromingen komt dit vooral door de historisch gegroeide steden en dorpen langs waterlopen. Bij pluviale zijn de laag gelegen wijken met veel verharde oppervlakte daar voor een groot deel verantwoordelijk voor. Verder is het opvallend dat bij pluviale overstromingen het aandeel industrieel gebied en residentieel gebied groot wordt bij pluviale overstromingen met een kleine kans. Bij zeer hevige regenval zijn verharde oppervlakten heel kwetsbaar.

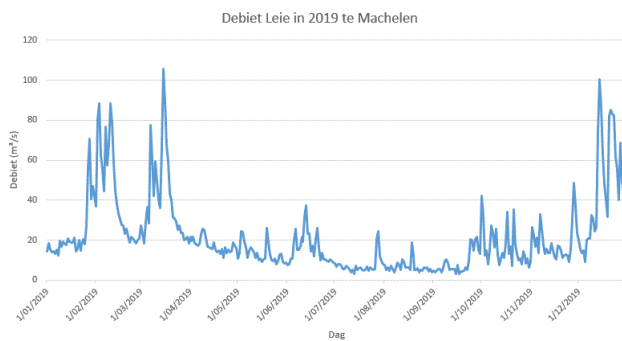

3.5 Waterschaarste en droogte

Aanhoudende droogte leidt tot hinder voor de sectoren door het tekort aan water en door droogtmaatregelen die genomen of opgelegd worden. Waterbeheerders, waterbedrijven en andere overheidsdiensten stellen een hoger peil in, passen de stuwregeling voor schepen aan, voorzien voeding vanuit andere waterlopen enz. om de impact van de droogte te verminderen. Bijkomend legt de minister of de gouverneur zo nodig watergebruiksbeperkingen voor specifieke toepassingen op, stelt een captatieverbod in of vaardigt een recreatieverbod uit omwille van de aanwezigheid van toxische blauwalgen.

Ingestelde droogtmaatregelen kan u raadplegen via www.opdehoogtevandroogte.be⁴¹.

Lagere peilen en afvoeren in de waterlopen

hebben verhoogde watertemperaturen, lage(re) zuurstofconcentraties, hogere concentraties aan polluenten, een verminderde werking van visdoorgangen, droogval, enz. tot gevolg. Dit kan leiden tot een verslechterde ecologische toestand. Ook de kans op acute ecologische problemen zoals vissterfte, (blauw)algenbloei, botulisme, ... neemt toe. Daarom worden bij lage waterpeilen captatieverboden ingesteld. Zo werden in de recente zomers in het Leiebekken captatieverboden ingesteld voor de onbevaarbare waterlopen.

De Leie is een regenwaterrivier met grote debietschommelingen. Als het overvloedig regent, verandert de Leie in een snel stromende rivier. Terwijl in droge periodes weinig water in de Leie komt en het debiet beperkt is. In de zomer van 2019 moest in het traject tussen Sint-Baafs-Vijve en Zulte zelfs een **diepgangbeperking opgelegd** worden.

Als er weinig of geen stroming op een waterloop of vijver zit, bestaat de kans bij warm weer dat er cyanobacteriën of **blauwalgen** beginnen te bloeien. Ze vormen een blauwgroene, soms roodbruine, olieachtige laag op het water en houden gezondheidsrisico's in voor mens en dier. Op dergelijke momenten wordt een **recreatieverbod** opgelegd. Dit gebeurde in 2017, 2018 en 2019 onder andere voor het kanaal Roeselare-Leie.

In het kanaal Roeselare-Leie werden in de droge zomers blauwalgenbloeien vastgesteld waardoor **watercaptatie** voor het beregenen van landbouwgewassen en voor het gebruik als drinkwater voor vee **verboden** waren. In het Leiebekken zijn de captaties uit de Leie en de kanalen voor landbouwdoeleinden belangrijk omwille van de intensieve groententeelt. Ook voor bedrijven die voor hun activiteiten of processen gebruik maken van captatiewater kan dit problemen geven.

Droogte berokkent schade aan teelten. Vooral aardappelen en tuinbouw in volle grond zijn gevoelig voor droogte. In het Leiebekken zijn dit belangrijke agrarische activiteiten.

Droogte zorgt ervoor dat de land- en tuinbouw op zoek moet naar water (watertransporten). Sinds 2019 moeten mobiele watercaptaties (m.u.v. de aangelanden) verplicht vanop de vaste locaties langs het kanaal Roeselare-Leie en de Leie gebeuren.

Het waterverbruik van gezinnen is voornamelijk temperatuursafhankelijk maar ook langdurige droogte heeft een belangrijke invloed op het verbruik. De droogte heeft ook een effect op het leidingwaterverbruik wanneer van regenwater overgeschakeld wordt op leidingwater t.g.v. het

⁴¹ <http://www.opdehoogtevandroogte.be/>

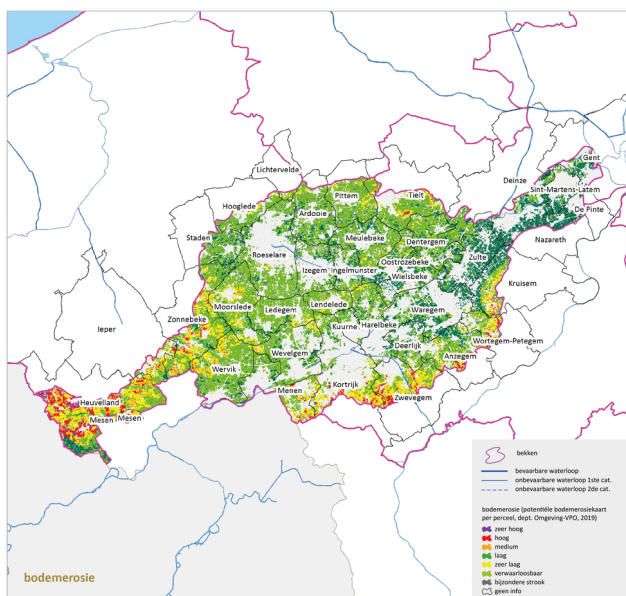
droogvallen van de regenwaterputten. Het tijdig oproepen tot een spaarzaam gebruik van leidingwater heeft ervoor gezorgd dat de productie- en transportcapaciteit niet werd overschreden.

De toevoerdebieten naar Nederland zijn verdragsmatig vastgesteld. Hierin wordt gesteld dat het gemiddeld debiet naar Terneuzen over twee maanden 13 m³/s dient te bedragen. In de zomer van 2019 schommelde het debiet van de Leie maanden rond 5 m³/s in Machelen (gemiddelde jaardebiet 34 m³/s). Mede door de lage afvoeren op de Schelde kon niet aan het internationaal verdrag voldaan worden.

3.6 Sedimenttoevoer

De aanvoer van sediment naar de waterlopen veroorzaakt een aanzienlijke en versnelde sedimenttoename in de waterlopen. De sedimenttoevoer vormt een probleem voor de afvoer capaciteit, de (ecologische) (water)kwaliteit en de scheepvaart. Het aangevoerde sediment vormt vooral een probleem voor de waterkwaliteit doordat het het water troebeler maakt en doordat er vaak veel nutriënten en pollutanten (pesticiden, zware metalen, PAK's) aan gebonden zijn, die zo in de waterloop terecht komen. Deze zwevende stof deeltjes stapelen zich ook op in de waterbodem, waardoor deze vaker moet geruimd worden en/of vervuild geraakt.

Bodemerosie

De sedimenttoevoer naar de waterloop wordt

in het Leiebekken vooral veroorzaakt door **bodemerosie**. In 2018 erodeerde zo 194.103 ton bodemmateriaal, waarvan 52.730 ton terecht kwam in de waterlopen en grachten, en 1.589 ton in de riolering.

Door de aanwezigheid van zandleembodems en veel akkers in combinatie met grote reliëfverschillen is de bodemerisiekart een belangrijk probleem in het Leiebekken. De erosieproblemen situeren zich voornamelijk in regio Heuvelland, de noordwestelijke erosiegordel (Ieper, Zonnebeke, Staden, Hooglede, Lichtervelde, Ardoeie, Pittem en Tielt) en de zuidoostelijke erosiegordel (Kortrijk, Zwevegem, Anzegem, Wortegem-Petegem en Kruisem). Waterlopen die onder invloed staan van

erosie zijn voornamelijk de Douvebeek, Geluwebeek, Heulebeek, Mandel en Slijpbeek.

Vooraf tijdens hevige zomeronweders kan afspoeling van sediment (bodemerrosie) leiden tot modderoverlast. Deze modderstromen kunnen zorgen voor wateroverlast en schade aan bewoning, landbouw en rioleringen. Zo hadden bijvoorbeeld het centrum van Slypskapelle en het centrum van Wulvergem te kampen met modder tijdens de hevige regenval in 2016.

Alle erosiegevoelige gemeenten in het Leiebekken hebben een erosiebestrijdingsplan, en zijn, meestal met de hulp van erosiecoördinatoren, bezig met de uitwerking en aanleg van erosiebestrijdings-maatregelen, maar dit verloopt vaak traag. Ook de bedrijfsplanners van VLM zijn actief in het bekken.

Lozingen

Ook **huishoudelijke** (overstorten, effluent RWZI, niet aangesloten huizen) en **industriële lozingen** kunnen grote hoeveelheden zwevende stof bevatten.

Jarenlange huishoudelijke lozingen hebben voor een dikke sliblaag gezorgd in bijvoorbeeld de Neerbeek.

4 TOESTAND

De drukken op het watersysteem door onder meer nutriënten, gevaarlijke stoffen of aanpassingen aan de waterloop, hebben een belangrijke impact op de toestand van het watersysteem.

De Europese Kaderrichtlijn Water stelt strenge eisen aan de toestand van het watersysteem en scheidt het kader voor de toestandsbeoordeling.

Het is in ieders belang om die goede kwaliteit na te streven. Een goede watertoestand biedt immers kansen aan mens, natuur, en tal van andere actoren. Water zal meer inzetbaar zijn voor verschillende toepassingen, recreatie op en rond water wordt aantrekkelijker, er zijn geen vervuilde waterlopen meer,...

Ook op vlak van waterkwantiteit willen we de druk zo veel mogelijk beperken om een goede toestand van de watervoorraden te bereiken.

4.1 Oppervlaktewaterkwaliteit

Een 'goede oppervlaktewaterkwaliteit' betekent dat zowel de ecologische toestand als de chemische toestand van het oppervlaktewater tenminste 'goed' zijn.

Wat die goede toestand precies inhoudt, is in de kaderrichtlijn Water omschreven in de vorm van **milieudoelstellingen**.

De **beoordeling** van de **toestand** gebeurt per oppervlaktewaterlichaam.

De referentieperiode voor de beoordeling is 2016-2018.

Milieudoelstellingen

Milieudoelstellingen zijn onder de vorm van milieukwaliteitsnormen vastgelegd. Die normen zijn op een wetenschappelijke manier vastgelegd. De milieudoelstellingen waaraan een waterlichaam moet voldoen, zijn afhankelijk van de karakterisering van het waterlichaam⁴². In sterk veranderde en kunstmatige wateren heeft het biologische leven niet dezelfde ontwikkelingskansen. Daarom hebben deze wateren een aangepaste doelstelling, namelijk een goed ecologisch potentieel (ipv goede ecologische toestand).

Er zijn ook een aantal waterlichamen die [specifieke \(verscherpte\) doelstellingen](#) hebben omwille van hun ligging in beschermde gebieden (drinkwaterwingebied, speciale beschermingszones,...).

Voor meer informatie over de milieudoelstellingen, zie stroomgebiedniveau⁴³.

⁴² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/karakterisering-oppervlaktewaterlichamen>

⁴³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/milieudoelstellingen>

Per waterlichaam kunnen de milieudoelstellingen geraadpleegd worden in de waterlichaamfiches⁴⁴.

4.1.1 Ecologische toestand

De beoordeling van de ecologische toestand gebeurt aan de hand van 5 biologische kwaliteitselementen (macro-invertebraten, macrofyten, fyto-benthos, vissen en fytoplankton).

Daarnaast zijn de fysico-chemische parameters (5 'gidsparementen': zuurtegraad (pH), opgeloste zuurstof, totaal stikstof, geleidbaarheid en totaal fosfor) en de hydromorfologie ondersteunend in deze beoordeling.

Voor de beoordeling worden de kwaliteitselementen ingedeeld in:

1. *5 klassen (slecht - ontoereikend - matig - goed - zeer goed) voor natuurlijke waterlichamen*
2. *4 klassen (slecht - ontoereikend - matig - goed) voor sterk veranderde en kunstmatige waterlichamen*

Hierbij geldt het one-out, all-out principe: het slechtst scorende kwaliteitselement bepaalt de globale toestandbeoordeling van het waterlichaam.

Voor meer informatie over de beoordeling van de toestand, zie stroomgebiedniveau⁴⁵.

fysico-chemie⁴⁶

4.1.1.1 algemene beoordeling

Geen enkel oppervlaktewaterlichaam haalt de goede ecologische toestand in het Leiebekken.

Vlaamse waterlichamen

De meeste Vlaamse waterlichamen in het Leiebekken hebben nog steeds een ontoereikende (57 %) of slechte (36 %) beoordeling voor ecologische toestand/potentieel. Voor de verschillende deelparementen is er de voorbije jaren wel een verbetering merkbaar. Volgens het 'one out all out' principe zorgt echter een slechte deelparement voor een totale slechte beoordeling. Macro-invertebraten is de slechtst beoordeelde deelparement.

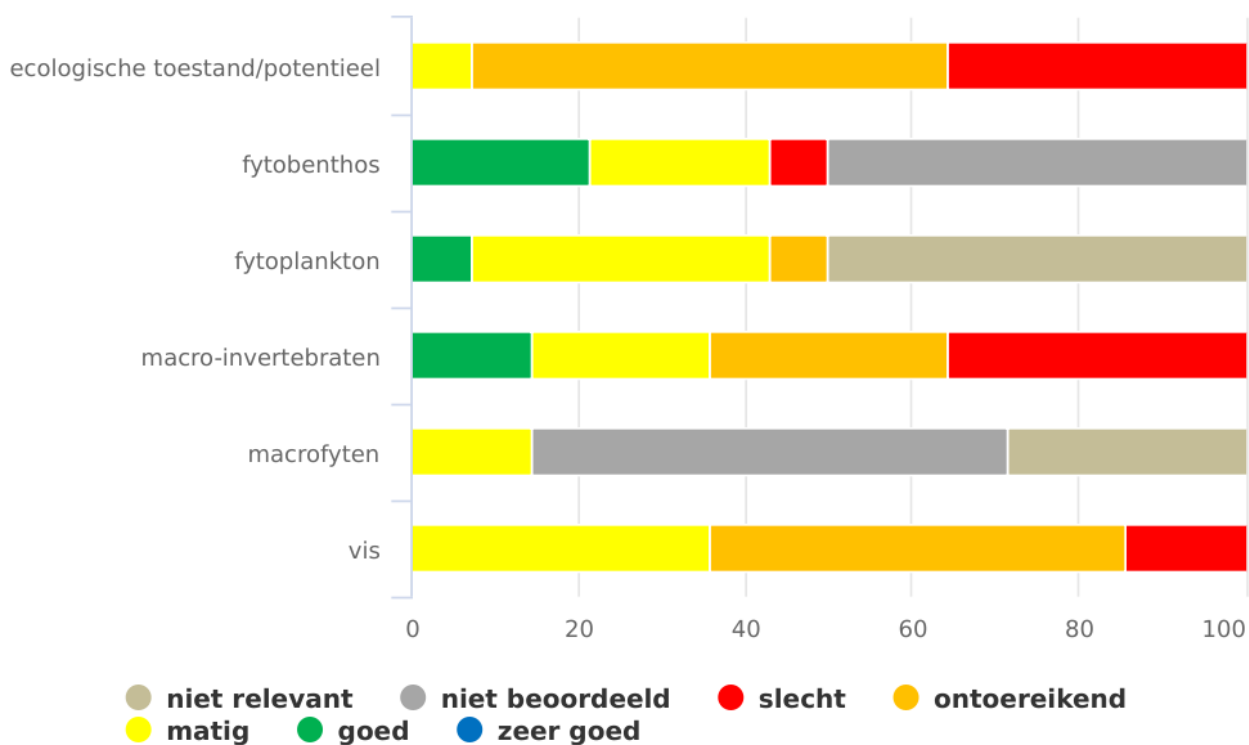
⁴⁴ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

⁴⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/milieudoelstellingen>

⁴⁶ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/ecologische-toestand/fysico-chemie>

ecologische toestand/potentieel (2013 - 2018) VI WLn

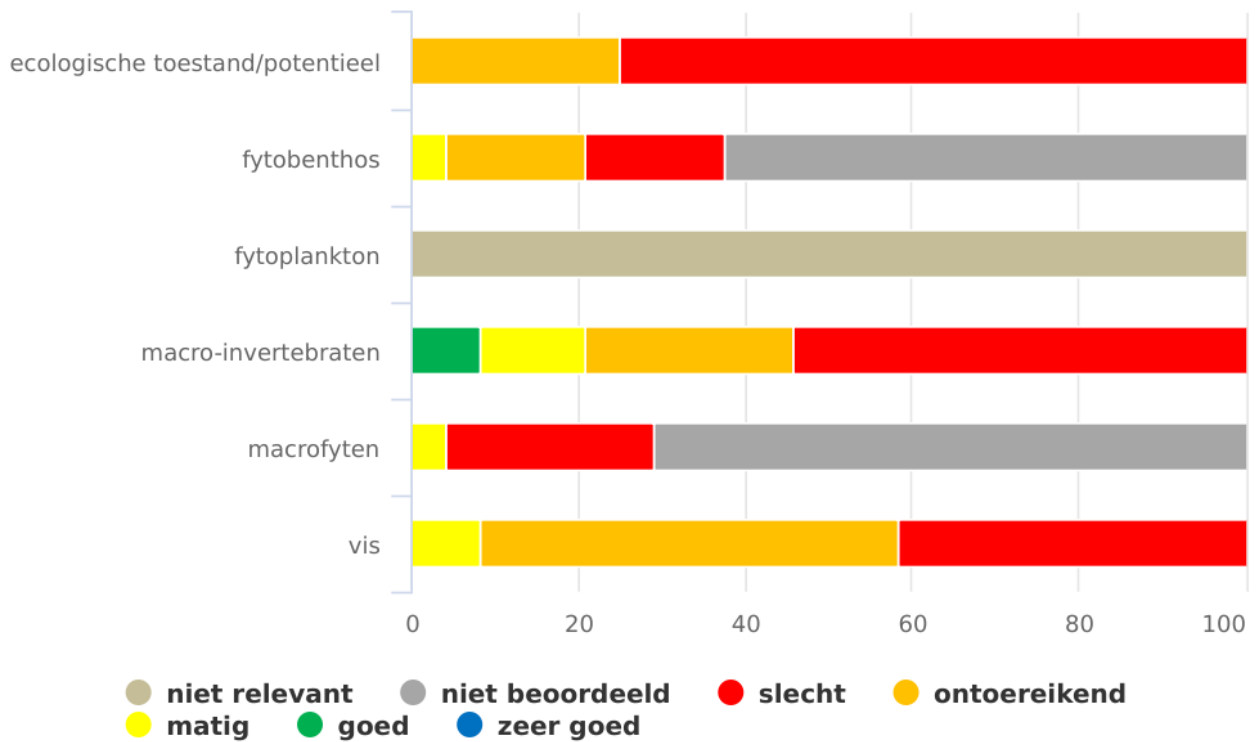
grafiek

Lokale waterlichamen

75 % van de lokale waterlichamen van 1ste orde heeft een slechte score voor de ecologische toestand/potentieel en scoort daarmee slechter dan de Vlaamse waterlichamen. Het overige kwart van de 1ste orde waterlichamen scoort ontoereikend. Net zoals bij de Vlaamse waterlichamen scoort de deelparameter macro-invertebraten duidelijk het slechtst. Ook macrofyten en vis scoren slechter in de lokale waterlichamen.

ecologische toestand/potentieel (2013 - 2018) L1 WLn

grafiek

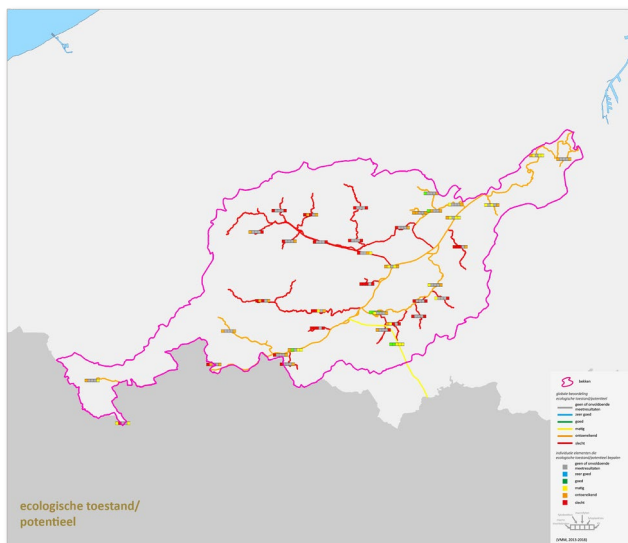
Per waterlichaam kan de beoordeling voor de verschillende parameters geraadpleegd worden in de waterlichaamfiches⁴⁷.

Merk op dat in de beoordeling van de ecologische toestand/potentieel de biologische kwaliteitselementen doorslaggevend zijn. De fysisch-chemische kwaliteit (niet weergegeven op de grafieken) kan de ecologische toestand/potentieel niet minder goed dan 'matig' maken. Daarnaast willen we ook benadrukken dat voor de parameter vis niet alle waterlopen systematisch bemonderd werden en er gebruik werd gemaakt van interpolaties.

⁴⁷ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/ecologische-toestand/algemene-beoordeling/leie_ecologische-toestand-potentieel-vl-wln

4.1.1.2 gebiedsgerichte beoordeling

Vlaamse waterlichamen

In het Leiebekken is het kanaal Kortrijk-Bossuit het enige Vlaams waterlichaam dat de matige toestand haalt. Voor fyto-benthos en macro-invertebraten is de beoordeling zelfs goed. De macrofyten, vissen en fytoplankton beoordeling zorgen echter voor de matige beoordeling. De Gavers in Harelbeke scoort goed voor fyto-benthos, fytoplankton en macro-invertebraten, maar ontoereikend voor vissen waardoor de totale beoordeling ontoereikend is.

De Heulebeek, Devebeek en Mandel zijn de slechtste Vlaamse waterlichamen in het Leiebekken met telkens twee deelmaatlaten die slecht scoren. Vooral macro-invertebraten is op deze waterlichamen slecht.

Lokale waterlichamen

De lokale oppervlaktewaterlichamen met een ontoereikende waterkwaliteit zijn onder meer de Kattebeek, Speibeek, Duivebeek, Oude Mandel, Geluwebeek en Douvebeek. De Speibeek en Oude Mandel scoren goed voor macro-invertebraten, maar zijn nog ontoereikend voor vis. Ook in de andere lokale waterlichamen is vis ontoereikend of slecht, met de Douvebeek met een matige score als uitzondering. Macrofyten scoort veelal slecht. Enkel in de Kattebeek is er een matige beoordeling voor macrofyten. Macro-invertebraten scoort, naast de Speibeek en Oude Mandel die goed scoren, enkel matig op de Kattebeek en Maalbeek. Elders is de beoordeling voornamelijk slecht of ontoereikend.

Er zijn er nog heel wat lokale waterlichamen die slecht scoren, onder meer in de drie grote stroomgebieden centraal in het bekken is de beoordeling slecht. De score voor vissen is veelal slecht. De combinatie van een slechte waterkwaliteit met de aanwezigheid van vismigratieknelpunten waardoor vissen niet stroomopwaarts geraken ligt hier aan de basis. Ook de inkokeringen en gebetonneerde oevers of bodem zorgen voor een afspoeling van het biologisch leven bij hevige regenval. Hierdoor scoort bijvoorbeeld macro-invertebraten in deze waterlopen slecht.

Per waterlichaam kan de beoordeling voor de verschillende parameters geraadpleegd worden in

de waterlichaamfiches⁴⁸.

4.1.1.3 evolutie ecologische toestand

Algemeen voor het bekken stellen we t.o.v. de vorige plannen een lichte verbetering van de ecologische toestand/potentieel vast. Het gaat vooral om waterlopen die van een slechte beoordeling opschuiven richting ontoereikende beoordeling. Het kanaal Roeselare-Leie, de Devebeek, de Heulebeek en de Mandel blijven slecht scoren voor de totale ecologische beoordeling. Anderzijds scoort enkel het kanaal Kortrijk-Bossuit matig en haalt nog steeds geen enkele waterloop de goede toestand.

De verbetering van de ecologische toestand doet zich voor onder een opschuiving een slechte beoordeling richting ontoereikende beoordeling. Vooral bij de biologische parameters fyto-benthos (microscopische algen die vastgehecht leven op bodem, oever, waterplanten...) en de vissen zien we een lichte verbetering.

Op niveau van de waterlopen zelf is de evolutie van de biologische parameters wel erg verschillend. Het kanaal Kortrijk-Bossuit verbetert 1 klasse in de totale ecologische beoordeling, onder meer dankzij de vooruitgang voor fyto-benthos en vissen. Ook de Gaverbeek (zowel I als II) en de Oude Mandel zijn een klasse verbeterd door de aanwezigheid van meer vissen en macro-invertebraten. Het afwaartse deel van de Leie (III) gaat vooruit door meer vissen, macro-invertebraten en fytoplankton.

Verder valt op dat de waterlopen met de slechtste beoordeling, zoals de Devebeek, Mandel I en Mandel II, geen vooruitgang kennen. De Heulebeek is hierin een uitzondering en is voor vis en macrofyten vooruit gegaan. Een opvallende negatieve uitschieter is het kanaal Roeselare-Leie. De algemene beoordeling is een klasse verslechterd doordat fytoplankton, macro-invertebraten en vis een klasse gedaald zijn.

De slechtst scorende biologische parameter in het Leiebekken is macro-invertebraten. De trend voor dit knelpunt is wisselend per waterloop. Fytoplankton is slechter geworden op de kanalen, maar is verbeterd op de volledige Leie. Voor alle andere biologische parameters zien we een status quo tot heel licht positieve trend.

Waterlichaam	Waterlichaam Naam	Prioriteit SGBP	Bekken	Ecologie		Fyto-benthos		Fytoplankton		Macrofyten		Macro-invertebraten		Vis		Significante achteruitgang
				Beoordeling vorige SGBP	Beoordeling huidige SGBP	Beoordeling vorige SGBP	Beoordeling huidige SGBP	Beoordeling vorige SGBP	Beoordeling huidige SGBP	Beoordeling vorige SGBP	Beoordeling huidige SGBP	Beoordeling vorige SGBP	Beoordeling huidige SGBP	Beoordeling vorige SGBP	Beoordeling huidige SGBP	
V105_44	DEVEBEEK	Ged.-I	Klasse 6	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_45	GAVERBEEK I	AG - Klasse 4	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_46	GAVERBEEK II	AG - Klasse 4	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_210	GROTE HANDEBEEK	AG - Klasse 4	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_47	HEULEBEEK	AG - Klasse 5	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_218	KANAAL ROESELARE-KORTRIJK	AG - Klasse 5	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Microscopische (macro-invertebraten)
V117_289	KANAAL ROESELARE-LEIE	Ged.-I	Klasse 6	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Topische achteruitgang (fitoplankton)
V117_28	LEIE I	AG - Klasse 5	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	Achteruitgang (fytoplankton, macro-invertebraten en vis)
V117_29	LEIE II	AG - Klasse 5	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_26	LEIE III	AG - Klasse 5	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_51	MANDEL I	Ged.-I	Klasse 6	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_52	MANDEL II	Ged.-I	Klasse 6	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V105_53	OUDE MANDEL	AG - Klasse 4	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
V117_24	TOERISTISCHE LEIE	AG - Klasse 5	Leie	Slecht	Slecht	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

leeswijzer tabel⁴⁹

⁴⁸ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/ecologische-toestand/gebiedsgerichte-beoordeling/leie_ecologische-toestand.png

⁴⁹ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/ecologische-toestand/evolutie-ecologische-toestand/bes_tabel-evolutie-ecologische-toestand.png

oppervlaktewaterlichamen met significante achteruitgang⁵⁰

4.1.2 Chemische toestand

De beoordeling van de chemische toestand gebeurt aan de hand van de prioritair en prioritair gevaarlijke stoffen volgens de richtlijn Prioritaire Stoffen (zware metalen, benzenen, PAK's, pesticiden, specifieke pollutanten). De beoordeling gebeurt volgens 2 kwaliteitsklassen (goed of niet goed). Hoewel de 'andere specifieke verontreinigende stoffen', waarvoor geen Europese norm bestaat, juridisch onder de 'ecologische toestand' vallen, wordt de toestand van deze stoffen eveneens beoordeeld als goed of niet goed.

Verschillende prioritair en andere specifieke verontreinigde stoffen wordt slechtst sporadisch bemonsterd. Voor deze stoffen is het weinig zinvol om uitspraken te doen op niveau van het bekken en verwijzen we naar het stroomgebiedniveau⁵¹.

Voor meer informatie over de beoordeling van de chemische toestand, zie stroomgebiedniveau⁵².

Prioritaire stoffen

Enkel de **zware metalen** worden op bijna alle Vlaamse en lokale waterlichamen 1e orde gemeten. Binnen het Leiebekken worden er weinig overschrijdingen vastgesteld, enkel voor kwik in biota, een zogenaamde alomtegenwoordige stof. Kwik kent een overschrijding op Leie I, Leie III en de Toeristische Leie.

In de Leie en het kanaal Kortrijk-Bossuit worden te hoge waarden gemeten voor fluorantheen, een stof die tot de **PAKs** behoort.

Binnen het bekken zijn er weinig overschrijdingen voor gewasbestrijdingsmiddelen. Het pesticide tributyltin scoort slecht op het bovenstroomse gedeelte van de Leie.

Andere alomtegenwoordige stoffen die slecht scoren in de Leie, het kanaal Kortrijk-Bossuit en de Toeristische Leie zijn het insecticide heptachloorepoxyde, de vlamvertragers polybroomdifenylethers en het gefluorideerde oppervlakteactieve stof perfluorooctaansulfonzuur.

Andere specifieke verontreinigende stoffen

Naast de prioritair stoffen zijn er ook nog **andere specifieke verontreinigende stoffen**, waarvoor geen Europese norm bestaat en die juridisch onder de 'ecologische toestand' vallen. Slechts enkele van deze stoffen worden bemonsterd.

In het Leiebekken zijn er vooral overschrijdingen van de norm voor zware metalen en daarnaast voor enkele pesticiden. Ook hierbij valt op te merken dat pesticiden vooral bepaald worden in de Vlaamse waterlichamen.

⁵⁰ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/tabellen/toestand/leeswijzer-tabel-evolutie-ecologische-toestand>

⁵¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/doelstellingen-en-beoordelingen>

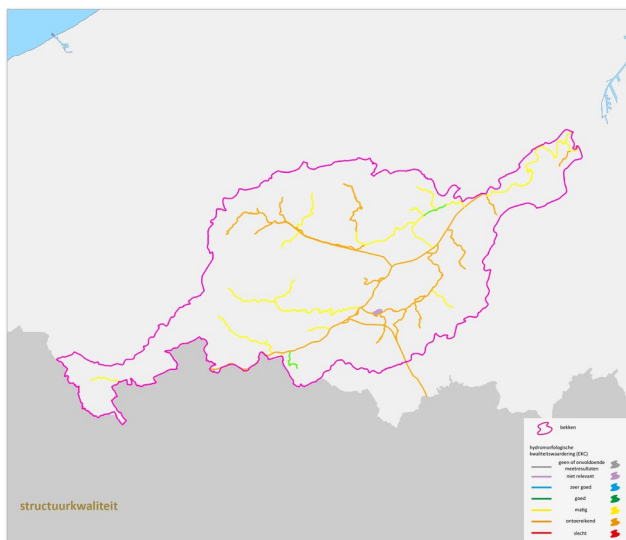
⁵² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/milieudoelstellingen>

1. Arseen (opgelost) en kobalt (opgelost) overschrijden respectievelijk de norm in 29% en 89% van de onderzochte waterlichamen. Boor kent enkel overschrijdingen op de Keibeek en Gaverbeek II.
2. Vanadium (opgelost) wordt in 13% van de waterlichamen overschreden (Douvebeek, Roobeek, Devebeek, Mandel).
3. Uranium (opgelost) komt in ongeveer 18% van de onderzochte waterlichamen voor, zoals in de Douvebeek, Zoubeek, Heulebeek, Krommedijkbeek en Despierrebeek.
4. Voor zink worden overschrijdingen aangetroffen op de Zoubeek, Keibeek en Gaverse Beek en voor thallium enkel op het Schipdonkkanaal.
5. Diflufenican, een herbicide, scoort slecht op de Mandel (I en II), Gaverbeek I, Devebeek en Heulebeek. Het herbicide linuron kende overschrijdingen op de Heulebeek, Devebeek en Mandel. Het herbicide flucenacet kent in maar liefst 94% van de bemeten waterlopen een overschrijding (Heulebeek, Devebeek, Gaverbeek I, Mandel, Kanaal Kortrijk-Bossuit).
6. Parathion-ethyl, een zeer krachtig insecticide, kent een overschrijding van de norm op de Heulebeek. Het insecticide Dimethoaat kent een overschrijding op de Devebeek. Op de Heulebeek is er een overschrijding voor het insecticide mevinfos.
7. Nitriet wordt in te hoge concentraties aangetroffen op de 53% van de bemeten waterlopen (Babilliebeek, Maalbeek, Geluwebeek, Keibeek, ...).

Per waterlichaam kan de beoordeling voor de verschillende parameters geraadpleegd worden in de waterlichaamfiches⁵³.

4.1.3 Structuurkwaliteit

In het Liekebekken is de structuurkwaliteit (hydromorfologische kwaliteitswaardering (EKC)) van de meeste waterlichamen ontoereikend (55 %).

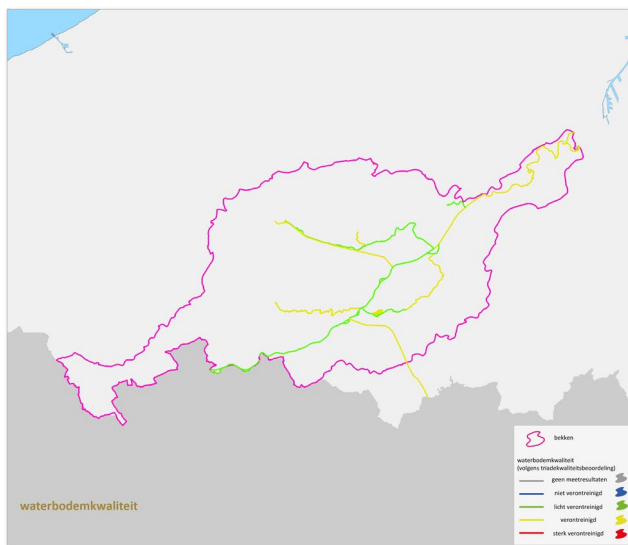
⁵³ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

Een minderheid scoort matig (37 %).

Voor de Vlaamse waterlichamen gaat het vooral over kunstmatige en sterk veranderde waterlichamen die allemaal matig (Devebeek, Heulebeek, Oude Mandel, Toeristische Leie) of ontoereikend scoren (Leie, kanalen, Gaverbeek). Geen enkel Vlaams waterlichaam heeft een goede beoordeling voor hydromorfologie.

Bij de lokale waterlichamen doen de Oude Mandel en de Palingbeek het goed. De overige lokale waterlichamen 1ste orde scoren matig (Neerbeek, Speibeek, Babilliebeek, Roobeek, Maalbeek, Geluwebeek, ...) of ontoereikend (Zaubeek, Kattebeek, Duivebeek, Krommebeek, Kasselrijbeek, Keibeek, ...).

4.1.4 Waterbodemkwaliteit

Naast puntlozingen en diffuse verontreiniging,

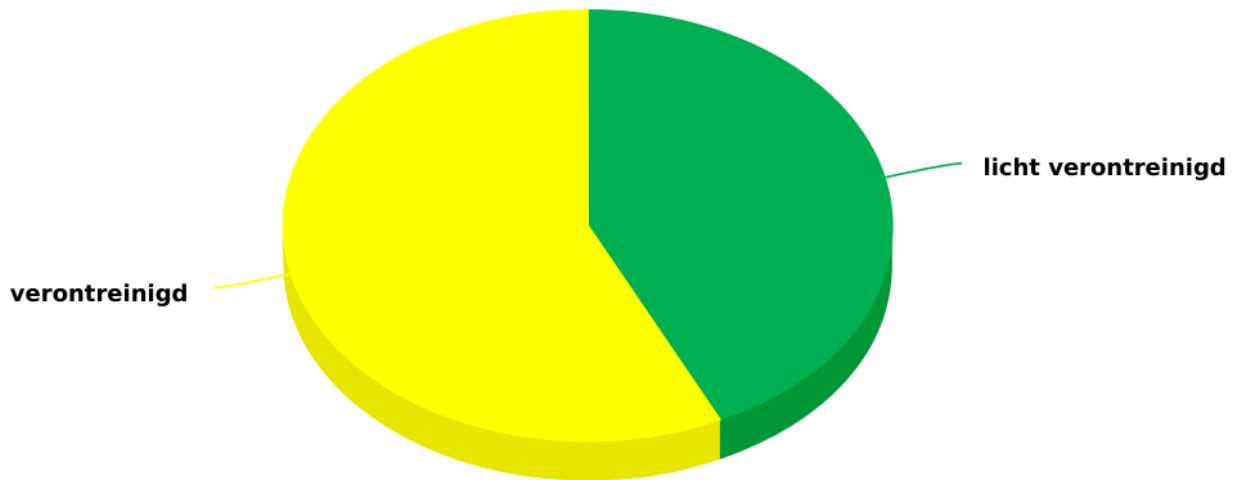
is er ook in de waterloop zelf een belangrijke interactie tussen de waterkolom en de waterbodem. In het geval van een propere waterbodem, kan deze dienst doen als een opslag van vervuilende deeltjes. Bij een verontreinigde waterbodem, kan deze vaak een bron van verontreiniging in de waterkolom zijn.

De beoordeling van de waterbodemkwaliteit gebeurt aan de hand van de triadekwaliteitsbeoordeling (TKB). De triadekwaliteitsbeoordeling bestaat uit drie deelbeoordelingen voor chemie, biologie en ecotoxicologie.

Voor elk Vlaams waterlichaam wordt de laatst gekende beoordeling weergegeven op kaart en in de grafiek. Daaruit blijkt dat onder andere de waterbodems van de Toeristische Leie, het afwaartse traject van de Leie, de Heulebeek en de Gaverbeek richting Waregem zijn verontreinigd. Geen enkele bemeten waterbodem is sterk verontreinigd. De waterbodems op het opwaartse traject en middenstuk van de Leie, de Mandel en de Gaverbeek richting Deerlijk zijn licht verontreinigd. Gelet op de lage bemonsteringsaantallen is het moeilijk om vergelijkingen te maken met andere bekkens en met de vorige planperiode.

triadekwaliteitsbeoordeling waterbodems (2007 - 2019)

grafiek

De triadekwaliteitsbeoordeling (TKB) is een beleidsindicator met een eerder globale signaalfunctie. Om te achterhalen waar het probleem zich precies situeert, is het interessant de gemeten waarden te vergelijken met de milieukwaliteitsnormen. De grootste verontreinigingen in het Leiebekken zijn afkomstig van een aantal steeds terugkerende parameters in de waterbodem. Elke verontreinigde waterbodem kent een belasting met koolwaterstoffen en PCB's. Verder zien we in de Leie ook een sterke verontreiniging van de waterbodem met PCB's. Er zijn verspreid verontreinigingen van kwik, lood, zink en koper.

Voor meer informatie over de milieukwaliteitsnormen en de beoordelingsmethode van de waterbodemkwaliteit, zie stroomgebiedniveau⁵⁴.

Per waterlichaam kan de beoordeling voor de verschillende parameters geraadpleegd worden in de waterlichaamfiches⁵⁵.

54

https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/waterbodemkwaliteit/leie_waterbodemkwaliteit.png

55

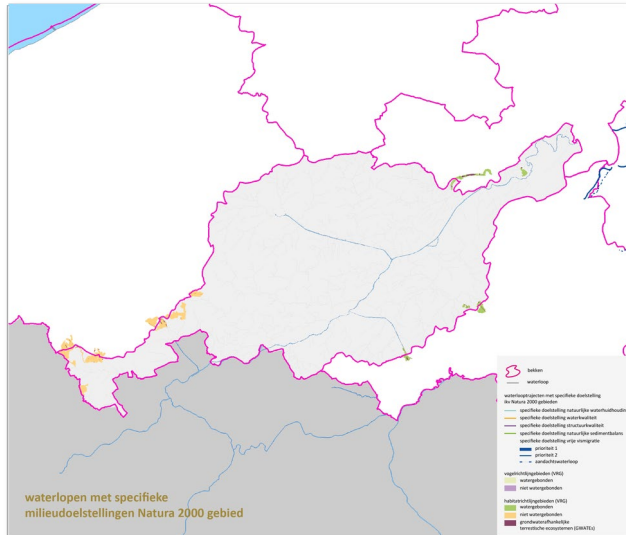
https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/waterbodemkwaliteit/leie_triadekwaliteitsbeoordeling

4.1.5 Beschermd gebieden oppervlaktewater

Natura 2000 gebieden

specifieke doelstellingen

Voor de oppervlaktewaterafhankelijke habitat-

(SBZ-H) en vogelrichtlijngebieden (SBZ-V) die onder invloed staan van een Vlaams of lokaal 1ste orde waterlichaam, kunnen bijkomende specifieke doelstellingen geformuleerd worden. Deze zijn bedoeld om de Europees beschermde habitattypen en soorten waarvoor specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) werden geformuleerd, duurzaam in stand te kunnen houden. De formulering van de specifieke doelstellingen is gebeurd op niveau van het waterlooptraject waar de betrokken soort of habitat actueel voorkomt of volgens de S-IHD dient uit te breiden. De oppervlaktewatergerelateerde specifieke doelstellingen werden geclusterd in 5 categorieën: (1) waterlopen waar een natuurlijke waterhuishouding wordt nagestreefd; (2) trajecten waar voor bepaalde parameters strengere kwaliteitseisen nodig zijn dan deze voorzien binnen de basismilieukwaliteit; (3) trajecten waar een verbeterde structuurkwaliteit wordt nagestreefd; (4) trajecten waar een natuurlijke sedimentbalans wordt nagestreefd en (5) trajecten waar vrije vismigratie wordt nagestreefd.

Waterlichamen met specifieke doelstelling oppervlaktewater Natura 2000 gebied⁵⁶

Voor meer informatie over de oppervlaktewater- en grondwatergerelateerde specifieke doelstellingen Natura 2000 gebieden, zie stroomgebiedniveau⁵⁷.

toestand

Voor het Leiebekken waren er *in de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen* geen oppervlaktewaterlichamen opgenomen met een strengere doelstelling waterkwaliteit (>8 mg/O2

⁵⁶ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/beschermd-gebieden-oppervlaktewater/leie_specifieke-milieudoelstellingen.png

⁵⁷ Zie bijlage: [Leiebekken OWLn met specifieke doelstellingen oppervlaktewater Natura 2000 gebied](#)

opgeloste zuurstof en <4,3 mg/O₂ BZV).

Beschermde gebieden drinkwater

In het spaarbekken De Gavers is de toestand van de bacteriologische parameters goed. De toestand voor chemische parameters met een milieukwaliteitsnorm is goed, waarbij de geleidbaarheid echter een risico vormt. De toestand voor de pesticiden in De Gavers is voor de meeste pesticiden goed, maar chloridazon heeft een slechte toestand en ethofumesaat vormt een risico. Bij de 'andere stoffen' hebben AMPA en Metformin een slechte beoordeling, en Desfenylchloridazon vormt een risico.

De kwaliteit van de voedende waterlopen is belangrijk voor de drinkwatermaatschappijen omdat de kwaliteit van het water sturend is voor de inname. De waterkwaliteit van deze voedende waterlopen is veelal minder goed dan dat van het spaarbekken zelf.

Voor meer informatie, zie stroomgebiedniveau⁵⁸ en Achtergronddocument Bronbescherming drinkwater⁵⁹.

Andere beschermde gebieden

Voor de (beoordeling van de) milieudoelstellingen in de beschermde gebieden 'zwemwateren' en 'nutriëntgevoelige gebieden', zie stroomgebiedniveau⁶⁰.

Per waterlichaam kan de beoordeling voor de verschillende parameters geraadpleegd worden in de waterlichaamfiches⁶¹.

4.2 Overstromingen en wateroverlast

De overstromingsrisicobeoordeling voor het bekken omvat een inschatting van de mogelijke gevolgen van overstromingen voor de economie, van het aantal getroffen personen (people @ risk) en van de schade aan ecosystemen.

Voor de mogelijke gevolgen voor de scheepvaart verwijzen we naar het stroomgebiedniveau⁶².

4.2.1 aspect waterbeheersing en veiligheid

Voor de toestandsbeoordeling van het overstromingsrisico wordt gebruik gemaakt van 2 indicatoren: 'economische schade' en 'aantal potentieel getroffen mensen'. In vergelijking met het vorige plan zijn er een aantal actualisaties gebeurd aan het model (componenten van de LATIS-tool) waardoor er nu ook een onderscheid wordt gemaakt tussen fluviale en pluviale overstromingen. Onder meer omwille

⁵⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/doelstellingen-en-beoordelingen>

⁵⁹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/achtergronddocumenten>

⁶⁰ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/milieudoelstellingen>

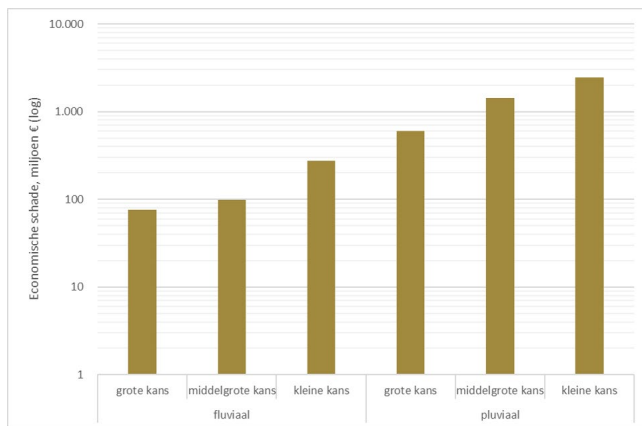
⁶¹ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

⁶² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/milieudoelstellingen>

van de veel kortere duur van pluviale overstromingen zal de blootstelling en schade minder groot zijn voor dit type overstromingen. Daarom kunnen de schadeberekeningen en beoordelingen van de pluviale overstromingen niet zomaar vergeleken worden met die van de fluviale overstromingen.

Voor meer uitleg over de overstromingsrisicobeoordeling miv de indicatoren en afwegingskaders, zie stroomgebiedniveau⁶³.

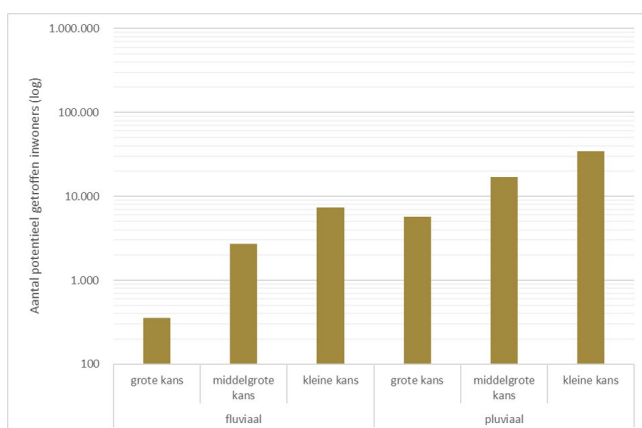

In het Leiebekken ligt de **economische schade**

ten gevolge van pluviale overstromingen bij elk overstromingsrisico hoger dan bij fluviale overstromingen. Bij een pluviale overstroming met grote kans kan de schade oplopen tot ruim 600 miljoen euro, bij een fluviale overstroming met grote kans blijft dit relatief gezien beperkt tot iets meer dan 75 miljoen euro.

Vergeleken met de andere bekkens is in het Leiebekken de economische schade veroorzaakt door fluviale overstromingen met een kleine kans op voorkomen, op het Benedenschelde-, Dender- en Dijle-Zennebekken na, het grootst. Dit hangt samen met het feit dat er zich langs de Leie en grote zijwaterlopen doorheen de geschiedenis een aantal grote steden en gemeenten ontwikkeld hebben.

Voor de pluviale overstromingen met een grote kans op voorkomen is het aangewezen om op zoek te gaan naar acties die de toestand verder kunnen verbeteren. Een eerste belangrijke stap is alvast een gebiedsdekkend bronbeleid uitstippelen via bijvoorbeeld een hemelwaterplan. Waar mogelijk kan dit aangevuld worden met de aanleg van bijkomende gecontroleerde overstromingsgebieden.

In het Leiebekken worden **personen** vooral bij

⁶³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/doelstellingen-en-beoordelingen>

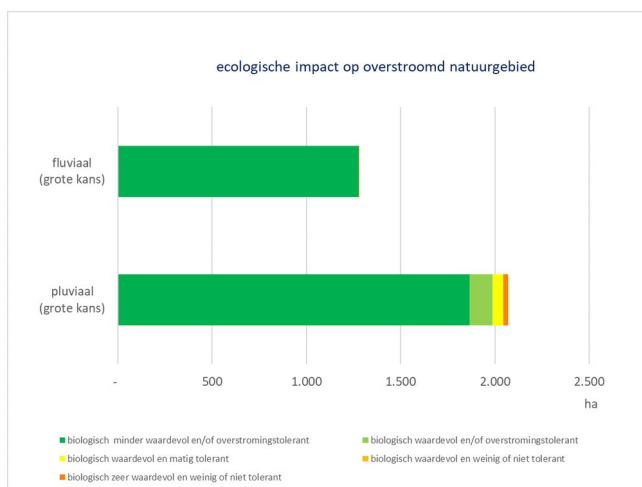

pluviale overstromingen **getroffen**, dit kan tot 15 maal zo veel zijn als bij een fluviale overstroming met een grote kans tot voorkomen. Bij een pluviale overstroming met grote kans op voorkomen kunnen een 5.700-tal personen getroffen worden, bij een pluviale overstroming met een kleine kans op voorkomen kan dit aantal oplopen tot ca. 35.000 personen. Bij fluviale overstromingen ligt het aantal getroffen personen lager. Het aantal varieert van een 350-tal getroffen personen bij een fluviale overstroming met een grote kans op voorkomen tot een 7500-tal getroffen personen tgv een overstroming met een kleine kans op voorkomen.

Ook hier is het aangewezen om voor pluviale overstromingen met een grote kans op voorkomen mogelijke acties te onderzoeken die het aantal personen getroffen door overlast verder terugdringt. Individuele beschermingsmaatregelen die de burger zelf in zijn woning kan treffen komen hiervoor in aanmerking.

4.2.2 aspect ecologie

Voor beoordeling van het overstromingsrisico en de mogelijke gevolgen ervan voor de ecosystemen, wordt gekeken naar de impact van wateroverlast op biologisch waardevolle percelen. Er wordt daarbij niet alleen naar die biologische waardering gekeken, maar ook naar de mate van tolerantie van de aanwezige biologie tegenover wateroverlast. Daarbij zijn enkel de overstromingen met een grote kans op voorkomen relevant. Studies hebben immers aangetoond dat wanneer de frequentie minder is dan eens om de 50 jaar, de natuur de overlast normaal gezien wel te boven komt.

In het Liebekken is de impact van fluviale

overstromingen op de ecosystemen zeer klein: slechts 1 hectare van de in totaal 1.279 ha natuurgebied dat onder water komt is biologisch zeer waardevol en weinig of niet tolerant voor overstromingen. Voor pluviale overstromingen zien we een iets ander beeld. De oppervlakte natuurgebied dat overstroomt is veel ruimer (tot 2.000 ha) en er komen wat meer biologisch (zeer) waardevolle gebieden die matig (60 ha) tot weinig of niet (24 ha) tolerant voor overstromingen zijn onder water te staan. Onder meer de Gaverbeekse meersen, de graslanden langs de Mandel en Oude Mandel, de graslanden langs de Heulebeek in Ledegem en de Oude Leiemeanders kampen met schade door pluviale wateroverlast.

4.3 Waterschaarste en droogte

De recente droge en warme zomers leidden tot aanhoudende neerslagtekorten, historisch lage grondwaterstanden, lage waterpeilen en afvoeren en een verminderde waterkwaliteit. We verwachten dat extreme droogte in de toekomst vaker en intenser kan voorkomen. Informatie over de klimaatverandering in Vlaanderen en de toenemende droogte kan u vinden op het Klimaatportaal Vlaanderen⁶⁴. De actuele droogtetoestand kan u raadplegen op waterinfo.be⁶⁵.

Sinds de zomer van 2016 worden we geconfronteerd met lagere neerslag-hoeveelheden. Dit gecombineerd met hoge temperaturen in de zomers van 2018 en 2019 zorgde ervoor dat de waterreserves moeilijk terug op peil kwamen.

De aanhoudende droogte had tot gevolg dat de waterpeilen in de waterlopen snel daalden. Op de Leie waren er gedurende een hele tijd sterk verlaagde waterafvoeren en verschillende beken (Palingbeek, Duivebeek, Babilliebeek, ...) vielen droog. Een debietmeetstation op de Heulebeek in Heule en op de Leie in Menen toonden voor 2017, 2018 en 2019 zomerdebieten die tot de 10 % laagste debieten horen voor die periode van het jaar op die plekken.

Ook de freatische grondwaterlagen daalden aanzienlijk. Er is geen enkel meetpunt volledig in het Leiebekken gelegen. Drie meetpunten liggen dicht bij of op de grens met het Leiebekken (Zonnebeke, Kruisem en Drongen). Elke zomer sinds 2017 zien we op deze punten telkens heel lage grondwaterstanden.

De droogtegevoeligheid van de bodem⁶⁶ is in het Leiebekken in vergelijking met de andere bekkens gemiddeld. Vooral het deel van het Leiebekken ten zuiden van de Leie (lijn Harelbeke-Waregem-De Pinte) en langs het kanaal Roeselare-Leie (Roeselare-Meulebeke-Oostrozebeke) hebben een bodem die gevoelig is voor droogte. Het gebrek aan neerslag in de afgelopen zomers en de hogere temperaturen leidden eveneens tot zeer lage bodemverzadigingen.

De droogte had ook gevolgen voor de waterkwaliteit. Enkele kleine waterlopen hadden enkel nog debiet door het effluent van industrie of RWZI's. Door het effluent van de industrie nam de verzilting toe met soms erg hoge waarden voor de geleidbaarheid. Afwaarts effluent van RWZI's waren er piekconcentraties voor onder andere fosfor.

Voor meer informatie over de toestandsbeoordeling waterschaarste en droogte, zie stroomgebiedniveau⁶⁷.

⁶⁴ <https://klimaat.vmm.be/nl/welkom>

⁶⁵ https://www.waterinfo.be/default.aspx?path=NL/Thema/Droogte_Actueel&KL=nl

⁶⁶ <https://klimaat.vmm.be/nl/kaartapplicatie-thema-5>

⁶⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/doelstellingen-en-beoordelingen>

4.4 Sedimentkwantiteit

De monitoring in het sedimentmeetnet bevaarbare waterlopen van het stroomgebied van de Schelde gebeurt aan de hand van continue metingen op vaste meetstations zowel in als aan de randen van het tijggebied van de Schelde.

De monitoring in het sedimentnet onbevaarbare waterlopen gebeurt via vaste meetstations gelegen in kleine hellende en erosiegevoelige stroomgebieden in het Demerbekken en het Bovenscheldebekken. Mobiele meetstations worden tijdelijk geplaatst om de efficiëntie van bestaande zandvangen te onderzoeken of de sedimentpluim tijdens de ruimings- en baggerwerken te monitoren. Projectmatig worden er ook multiparametersondes geplaatst in de waterloop. Naast de sedimentkwantiteit (turbiditeit) meten deze sondes ook de sedimentkwaliteit (pH, zuurstof, saliniteit,...).

Voor het Leiebekken zijn geen specifieke gegevens beschikbaar.

Voor bevindingen op niveau van het stroomgebied van de Schelde, zie stroomgebiedniveau⁶⁸.

⁶⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/beheerplan/doelstellingen-en-beoordelingen>

5 VISIE EN ACTIES

Het Leiebekken is een heel divers bekken, met een verstedelijkt en dichtbevolkt gebied, grootschalige landbouwactiviteiten, (groenten)industrie, bedrijven en anderzijds ook nog vrij landelijke, groene delen. Voor het watersysteem biedt deze diversiteit heel wat uitdagingen en mogelijkheden. Ook het veranderend klimaat en de bevolkingstoename zorgen voor uitdagingen. Een robuust watersysteem is nodig om hiermee om te gaan. Het herstellen van de verbinding tussen een waterloop en haar vallei is hierbij van groot belang.

De **visie** op het waterbeheer in het bekken schetst voor de verschillende gebieden welke watergebonden problemen zich voordoen en hoe we de problemen willen aanpakken aan de hand van **concrete acties** om de toestand van het oppervlaktewater te verbeteren of ons beter te beschermen tegen overstromingen en droogteperiodes.

Omdat het niet mogelijk is om voor alle waterlopen alle knelpunten op te lossen tijdens deze planperiode, wordt opnieuw gekozen voor een **gebiedsgerichte prioritering**. Hiervoor werden alle oppervlaktewaterlichamen in het bekken ingedeeld in verschillende klassen, afhankelijk van hun doelafstand tot de goede toestand. In het deel '[Gebiedsgerichte uitdagingen](#)' wordt aangegeven hoe verder met deze gebieden is omgegaan in het Leiebekken.

De visie van de Vlaamse regering op het integraal waterbeleid vindt u in de waterbeleidsnota⁶⁹.

5.1 Algemene uitdagingen

Een **goede waterkwaliteit** is een belangrijke vereiste voor een gezond en robuust watersysteem. Dit kan door in te zetten op saneringsinfrastructuur, aanpak van diffuse verontreiniging en bevorderen van het zelfzuiverend vermogen. Hoewel in de uitbouw van de saneringsinfrastructuur de laatste jaren een belangrijke vooruitgang werd geboekt, is hier toch nog veel werk aan de winkel. Dit is vooral zo in gebieden met een meer verspreide bewoning, zoals nabij Heuvelland en Zonnebeke. Ook in Kruisem en Anzegem is het aantal huizen dat aangesloten is op riolering eerder laag. In andere gebieden kan verdere optimalisatie van het rioleringsstelsel belangrijk zijn. In valleigebieden met een hoge agrarische activiteit (bijvoorbeeld Mandel, Heulebeek, Geluwebeek), moet ook ingezet worden op het tegengaan van diffuse verontreiniging van nutriënten en pesticiden. Het effluent van bedrijven, industrie of RWZI's heeft in veel waterlopen een negatieve invloed op de waterkwaliteit, zoals de Gaverbeek en Heulebeek. Vergaande zuivering is een must om de waterkwaliteit verder te verbeteren. Het afstroomgebied van de Mandel is het verst verwijderd van de goede toestand, en hier zijn de meeste maatregelen en inspanningen nodig.

Verder moet zoveel mogelijk gestreefd worden naar een natuurlijke structuur van de waterloop. Het oplossen van **vismigratieknelpunten**, verbetering van de **structuurkwaliteit** en aangepast beheer zijn hierbij belangrijk. Op bepaalde plaatsen kunnen naast bufferstroken of oeverzones ook dood hout en

⁶⁹ <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/waterbeleidsnota>

beekbegeleidende vegetatie een belangrijke meerwaarde bieden. Ze zorgen voor beschaduwning van de waterloop en het verhoogt de aquatische biodiversiteit. Bij de ecologische inrichting van waterlopen en andere projecten dienen de aangelanden en naburige landbouwers tijdig betrokken te worden om een groter draagvlak te creëren.

Een toenemend probleem is het aantal **invasieve exoten** in en rond de waterlopen. Op een aantal plaatsen worden massale populaties waargenomen. Vooral een aantal uitheemse oeverplanten (Japanse duizendknoop, reuzenbalsemien) breiden sterk uit. De samenwerking van alle waterbeheerders en terreinbeheerders is essentieel om tot een effectieve gebiedsdekkende bestrijding te komen.

Watertekort en wateroverlast zijn beide het gevolg van een onevenwichtige waterbalans en worden best samen bekeken. Wateroverlast is een vaak terugkerend probleem in het Leiebekken. Door het combineren van preventieve, protectieve en paraatheids-verhogende maatregelen (3P's) en het nastreven van een gedeelde verantwoordelijkheid bij de verschillende betrokkenen ontstaat geleidelijk een meerlaagse waterveiligheid. De drietrapsstrategie 'vasthouden, bergen en afvoeren', blijft één van de pijlers voor het waterkwantiteitsbeheer van waterlopen. Een aanpak aan de bron, de eerste stap, is ook naar watertekort cruciaal. De voorbije droge zomers hebben het belang hiervan aangetoond. Bevorderen van infiltratie, hergebruik van regenwater en het zoveel mogelijk vrijwaren van waterconserveringsgebieden zijn hierbij belangrijke punten. Zo maakt een herstel van de natuurlijke waterhuishouding de valleien tot klimaatbuffers. Het behoud van de open ruimtes is hierin primordiaal, maar net die staan in het Leiebekken onder zware druk.

In de golvende delen van het Leiebekken leiden hevige regenbuien vaak tot problemen. Door het reliëf met een zandlemige textuur zijn er veel **erosiegevoelige** akkers. Hierdoor treedt er lokaal regelmatig water- en modderoverlast op na zware regenval. Het inzetten op brongerichte, teelttechnische maatregelen dient verder gestimuleerd te worden. Daarnaast zijn ook erosiebestrijdingswerken belangrijk.

Om de bewustwording van het belang van een gezond watersysteem te verhogen, moet ingezet worden op het vergroten van de **belevingswaarde** van water, in combinatie met infiltratie, berging en een toename van de ecologische kwaliteit. Dit kan onder meer door het aanleggen van wadi's in parken of speeltuinen, het openleggen van ingebuisde waterlopen (bijvoorbeeld 'water in de stad') of het behoud van baangrachten. De aanwezigheid van water is een belangrijke aantrekkingspool voor water- en oevergebonden recreatie en toerisme in het Leiebekken.

5.2 Gebiedsgerichte uitdagingen

Werken aan de goede toestand doen we **stap voor stap, gebied per gebied en samen**.

Gebiedsprioritering

De kaderrichtlijn Water stelt voor alle waterlichamen een goede toestand voorop. Vanuit het gegeven dat het behalen van die goede toestand moeilijk haalbaar is binnen het opgelegde tijdsobjectief en op basis van de nog onvoldoende waterkwaliteit en de afstand tot de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water wordt de in de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 uitgewerkte

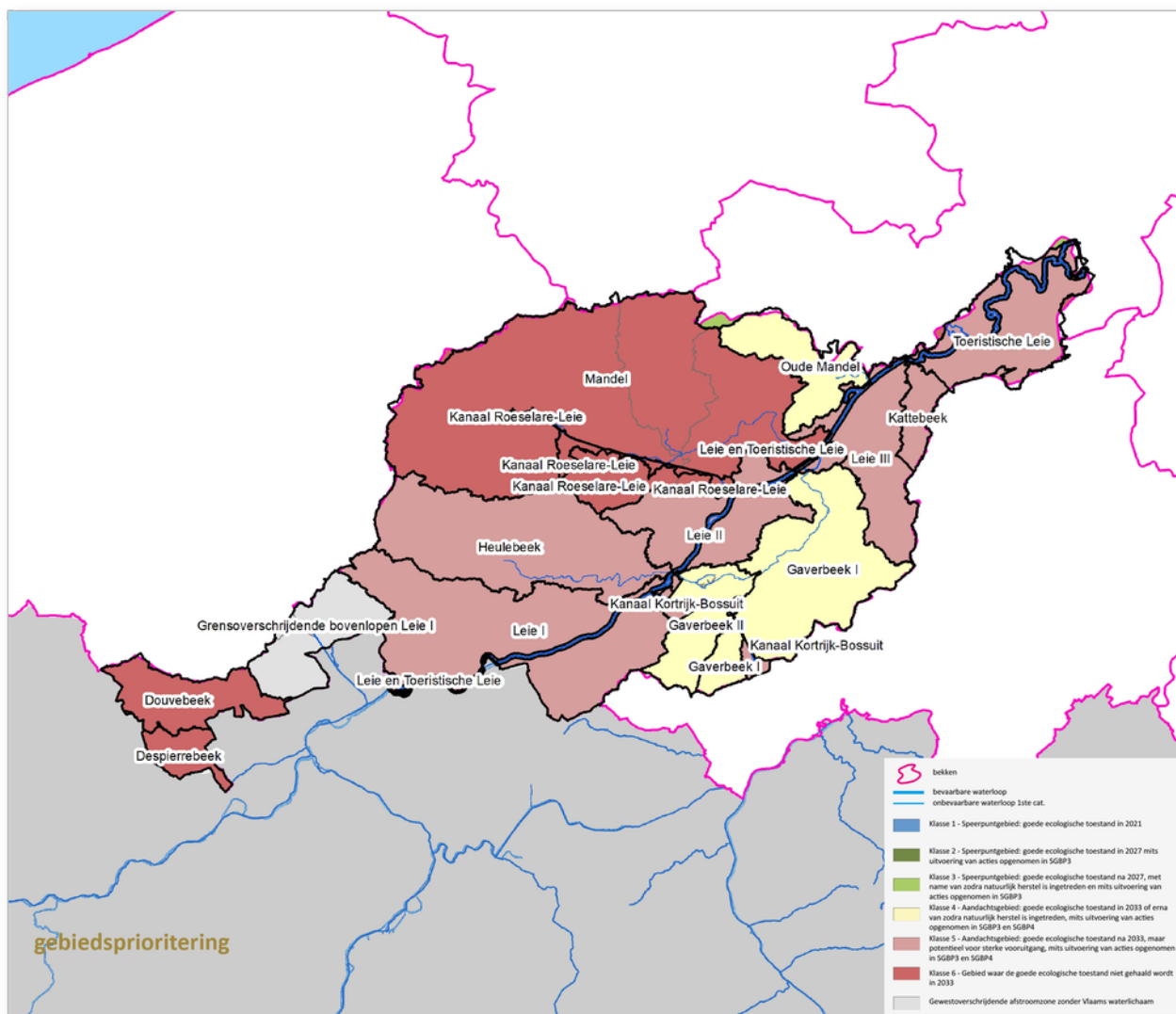
Ontwerp Stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas 2022-2027

gebiedsspecifieke aanpak met de aanduiding van speerpunt- en aandachtsgebieden verder gezet.

Om wat meer reliëf aan te brengen in de verschillende gebiedstypes werden de oppervlaktewaterlichamen ingedeeld in **6 klassen**, afhankelijk van hun doelafstand tot de goede toestand. Dit gebeurde op basis van de laatst beschikbare kwaliteitsgegevens en op basis van andere, pragmatische criteria (bijvoorbeeld lopende of geplande projecten in het gebied, evolutie van de waterkwaliteit over een langere periode, continuïteit van het beleid, ...). Waterlichamen met een kortere doelafstand worden in klasse 2, 3 of 4 ingedeeld. Waterlichamen met kansen omwille van lokale initiatieven zijn onder klasse 5 ingedeeld. Waterlichamen met een grote doelafstand en de meeste kunstmatige waterlichamen (kanalen, met focus op scheepvaart of waterdoorvoer) zijn in klasse 6 ondergebracht.

Op basis van de huidige waterkwaliteit en de afstand tot de opgelegde normen van de kaderrichtlijn Water is de goede toestand nog veraf. We willen echter belangrijke stappen vooruit zetten om in 2033 een goede watertoestand te bereiken voor een aantal gebieden. In het Leiebekken zijn de Gaverbeek (I en II), de Oude Mandel, de Heulebeek, de Leie, het kanaal Kortrijk-Bossuit en de Kattebeek aangeduid als **aandachtsgebieden**. In deze gebieden willen we de verdere stappen zetten om **in 2033 een goede watertoestand bereiken**. De meeste kunstmatige waterlichamen (kanalen) werden in het Leiebekken in klasse 6 ondergebracht, omdat de focus hier vaak op andere doelen (scheepvaart, industrie, ..) ligt, en omdat het behalen van een goede waterkwaliteit nog te veraf ligt.

gebiedsprioritering SGBP3⁷⁰

Gebiedsgerichte werking rond water

Ruimte voor water én waterlopen met een goede ecologische toestand vormen belangrijke doelstellingen. Deze doelstellingen kunnen slechts op een goede, duurzame manier gerealiseerd worden als de waterlopen op een **integrale manier** benaderd worden.

Het bekkensecretariaat brengt alle betrokkenen samen in een **gebiedsgericht overleg**. Dit overleg is onlosmakelijk verbonden met de geplande acties op het terrein, die individueel zijn opgenomen in het actieprogramma. De verschillende partners werken er samen, zoeken naar oplossingen en synergieën, en stemmen de acties op elkaar af. Het gebiedsgericht overleg zorgt er bovendien voor dat de acties passen binnen het globale verhaal van beleid, vergunningen, en handhaving. Zo komen we op het terrein sneller tot resultaat. Ook overleg en afstemming met de verschillende betrokkenen over de bekken- en landgrenzen heen is hierbij nodig.

⁷⁰ https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/gebiedsgerichte-uitdagingen/leie_gebiedsprioritering.png

Een nieuwe uitdaging is voorkomen van waterschaarste in deze landbouwrijke regio. Het bovenstrooms vasthouden van water is van belang. Stuwtejes, veel kleine spaarbekkens en grachten in open profiel bieden hier een antwoord. In kleine waterlopen die in droge zomers enkel effluent van industrie of RWZI's hebben, is toename van het zoutgehalte of nutriënten een probleem.

De komende planperiode zet het bekkensecretariaat alvast de gebiedsgerichte werking verder voor de Heulebeek, Gaverbeek I en Gaverbeek II, de Mandel, de Oude Mandel en de Leie.

Uiteraard blijven we ook in de andere gebieden in het bekken investeren in een betere waterkwaliteit en een betere bescherming tegen wateroverlast en watertekort.

Voor meer informatie over de gebiedsgerichte werking, zie bekkenwebsite.⁷¹

5.2.1 Aandachtsgebieden

Aandachtsgebieden zijn oppervlaktewaterlichamen waarvoor we een goede ecologische toestand tegen 2033 haalbaar achten (klasse 4) of waarvoor we een belangrijke waterkwaliteitsverbetering kunnen realiseren (klasse 5).

In het Leiebekken verwachten we dat voor:

1. de Gaverbeek I en II, de Oude Mandel en de Gavers Harelbeke de ecologische toestand goed kan zijn in 2033 (of erna van zodra natuurlijk herstel heeft plaatsgevonden), met de uitvoering van het maatregelenprogramma 2022-2027 én met bijkomende acties in de periode 2028-2033 (klasse 4)
2. de Leie I, II en III, de Toeristische Leie en het kanaal Bossuit-Kortrijk de ecologische toestand in 2033 nog niet goed zal zijn, maar er is wel potentieel voor een sterke vooruitgang, omdat er win-wins mogelijk zijn met andere waterdoelstellingen of omdat er waardevolle lokale waterlichamen binnen het afstroomgebied liggen (klasse 5)

5.2.1.1 Gaverbeek I

De Gaverbeek heeft haar naam te danken aan het Germaanse woord Gabara dat uitgestrekte depressie met tijdelijk inunderend grasland betekent. De depressie van de Gaverbeek is een fossiele loop van de oude Leie. Oorspronkelijk waterde het gebied noordwaarts af richting de Leie, maar later werd omwille van een vlotte afwatering een stroominversie gecreëerd. Aan de monding van de Slijpbeek nabij het op- en afrittencomplex in Deerlijk kan het water stromen richting Leie in Harelbeke of richting Leiemeander in Waregem. Gaverbeek I is het noordelijk deel van de Gaverbeekvallei dat afwatert naar Waregem. De grote zijwaterlopen zijn de Slijpbeek, de Kasselrijbeek, de Maalbeek en de Mannebeek.

⁷¹ <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/bekkens/leiebekken/gebiedsgerichte-werking>

5.2.1.1.1 visie

De **biologische waterkwaliteit** van Gaverbeek I is ontoereikend. De populaties en het aantal soorten macro-invertebraten zijn sterk toegenomen en scoort reeds matig. Het visbestand op Gaverbeek I krijgt een ontoereikende beoordeling. Op de Gaverbeek zijn stuwen gelegen die voor vissen niet passeerbaar zijn. Ook aan de monding in de Leiemeander is er een te groot verval aan de stuw waardoor vissen niet vanuit de Leie kunnen migreren. De exoot blauwbandgrondel komt hier voor. De Maalbeek en Kasselrijbeek hebben een slechte biologische waterkwaliteit. Op de Kasselrijbeek zijn er zowel weinig vissen als macro-invertebraten door de combinatie van een slechte hydromorfologie en waterkwaliteit. De macro-invertebraten op de Maalbeek scoren al matig.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** van Gaverbeek I is slecht. De geleidbaarheid kent enkel overschrijdingen op het meest afwaartse traject van de Gaverbeek. In periodes met weinig debiet staat de stuw ter hoogte van RWZI Waregem omhoog waardoor alleen het effluent van de RWZI dit traject voedt. Ook fosfor scoort slecht en stijgt ter hoogte van de RWZI. De overige parameters scoren al goed of matig. De zijwaterlopen hebben een slechtere fysico-chemische waterkwaliteit. De Kasselrijbeek en Maalbeek kennen hoge fosforpieken. De Slijpbeek heeft een verhoogde geleidbaarheid door industriële lozingen opwaarts de sifon onder het kanaal Kortrijk-Bossuit.

De **druk voor fosfor** is in dit afstroomgebied het grootst vanuit de huishoudens (38 %). Ook het gezuiverde afvalwater in de RWZI's leidt tot een fosfordruk van 35 %. De druk vanuit de landbouw is hier 25 % en is relatief kleiner dan elders in het Leiebekken. De stikstofdruk is met ongeveer 56 % het grootst vanuit de landbouw. Voor chemisch zuurstofverbruik is er in absolute hoeveelheden een hoge druk, afkomstig van huishoudens en RWZI's.

De **rioleringsgraad en zuiveringsgraad** in het afstroomgebied van Gaverbeek I bedragen respectievelijk 79,9 % en 74,2 %, waarmee dit afstroomgebied onder het Vlaams gemiddelde en onder het gemiddelde van het Leiebekken ligt. In het opwaartse deel van de zijwaterlopen dienen heel wat woningen een IBA te plaatsen.

Op de Kasteelbeek, een bovenloopje van de Maalbeek, loost nog een groot deel van het centrum van Anzegem afvalwater. Ook rond Huttegem en de Waregemstraat in Vichte lozen honderden inwoners hun afvalwater in oppervlaktewater. Op de industrieterreinen van Vichte en Waregem kan de aanleg van een gescheiden stelsel leiden tot een verminderde overstortwerking. Deze lozingen moeten gesaneerd worden om de waterkwaliteit van de Gaverbeek te verbeteren.

In het afstroomgebied zijn de **RWZI's** van Waregem, Anzegem en Ingoogem gelegen. De effluënten van de RWZI's hebben een negatieve invloed op de fysico-chemische waterkwaliteit en biologische waterkwaliteit. Het effluent van RWZI Waregem is bepalend voor het afwaartse traject van de Gaverbeek, door de hoge geleidbaarheid en chemisch zuurstofverbruik. Vissen mijden de zone waar het effluent in de waterloop komt. RWZI Anzegem heeft een zeer verdund influent en kent een sterke onderbelasting. Het vermindert het zuiveringsrendement en er is meer overstortwerking door instroom van hemelwater in de riolering. Grachten afkoppelen en een gemengde riolering vervangen door een gescheiden stelsel moet dit verhelpen. Het effluent van RWZI Ingoogem leidt tot hoge fosforpieken op de Tjampensbeek. Bijkomende nutriëntenverwijdering zou een meerwaarde zijn voor de Tjampensbeek.

In het afstroomgebied komen regelmatig incidenten voor waarbij mazout, olie, gevaarlijke stoffen, erfsappen, ... de waterloop vervuilen.

De **structuurkwaliteit** van Gaverbeek I is ontoereikend, net als de Kasselrijbeek. De Maalbeek heeft een matige structuurkwaliteit. De twee grootste knelpunten zijn de bedding en het profiel. Veel waterlopen in dit afstroomgebied zijn niet natuurlijk ingericht met betonnen oevers of bodems. Het biologisch leven kan zich hier moeilijker handhaven en spoelt weg bij hoge debieten. Stroomopwaarts op de zijwaterlopen zijn er enkele idyllische zijtakjes. In de Gaverbeekse meersen kan de Gaverbeek meanderen en zijn er waardevolle natuurelementen.

Het zuidelijk deel van het afstroomgebied op de heuvelrug is **erosiegevoelig**. Vooral in de Slijpbeek wordt veel sediment getransporteerd. Het braak liggen van landbouwpercelen moet vermeden worden. Erosie kan beperkt worden door aangepaste teelttechnieken, groenbedekking en aanleg van bufferstroken. Naast de brongerichte maatregelen is de aanleg van een sedimentbekken een end of pipe oplossing.

De natte graslanden vormen een natuurlijke buffer en kritieke wateroverlast is hier beperkt.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches⁷².

5.2.1.1.2 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Gaverbeek I omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
8A_D_0168 ⁷³	Ecologische oeverinrichting en realiseren van hermeandering van de Gaverbeek in Gaverbeekse Meersen.	Anderen initiatiefnemer, Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
8A_E_0403 ⁷⁴	Openleggen van de kokers op de Gaverbeek in Waregem.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
8A_D_0175 ⁷⁵	Uitwerken van een demoproject mbt aanleg van oeverstroken en beekdalgraslanden langs de Gaverbeek en de Kasselrijbeek.	Anderen initiatiefnemer, Vlaamse overheid : Vlaamse Landmaatschappij (VLM)

⁷² <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

⁷³ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0168.pdf

⁷⁴ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_E_0403.pdf

⁷⁵ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0175.pdf

8B_A_0172⁷⁶

Uitwerken van demoprojecten voor spaarbekkens en erosie maatregelen, meer bepaald oevererosie en afstroming van akkers, op de bovenlopen van de Gaverbeek (Keibeek, Slijpbeek, Kasselrijbeek, Maalbeek).

Andere initiatiefnemer, Vlaamse overheid : Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Alle Gemeenten

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties⁷⁷ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.⁷⁸

actieprogramma Leiebekken⁷⁹

5.2.1.1.3 gebiedsgerichte werking

Het bekkensecretariaat Leiebekken bracht in 2018 samen met Intercommunale Leiedal de actoren in de afstroomgebieden van de Gaverbeek voor het eerst rond de tafel voor een gebiedsgericht overleg over waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Door kennis en ervaring uit te wisselen en projecten en initiatieven bij elkaar te leggen, kunnen we meer bereiken. Daarom gaan we voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak.

De watertoestand in het afstroomgebied, de stand van zaken van de verschillende projecten, de begeleiding van landbouwers voor afstandsregels tegenover de waterlopen, erosiebestrijding, ... worden besproken.

Door Intercommunale Leiedal werd in samenwerking met alle betrokkenen een Gaverbeekvisie opgesteld. In 2019 is dit afstroomgebied geselecteerd in Water-Land-Schap⁸⁰ en is een landinrichtingsproject lopende. Hierin wordt gestreefd naar een klimaatbestendige Gaverbeekvallei.

5.2.1.2 Gaverbeek II

De Gaverbeek heeft haar naam te danken aan het Germaanse woord Gabara dat uitgestrekte depressie met tijdelijk inunderend grasland betekent. De depressie van de Gaverbeek is een fossiele loop van de oude Leie. Oorspronkelijk waterde het gebied noordwaarts af richting de Leie, maar later werd omwille van een vlotte afwatering een stroominversie gecreëerd. Aan de monding van de Slijpbeek nabij het op- en afrittencomplex in Deerlijk kan het water stromen richting de Leie in Harelbeke of richting de Leiemeander in Waregem. Gaverbeek II is het zuidelijke deel van de

⁷⁶ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8B_A_0172.pdf

⁷⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

⁷⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

⁷⁹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

⁸⁰ <https://www.vmm.be/water/projecten/water-land-schap>

Gaverbeekvallei dat afwatert langs De Gavers naar Harelbeke om daar in de Leie uit te monden. De grote zijwaterlopen zijn de Keibeek, Pluimbeek en Slijpbeek.

5.2.1.2.1 visie

De **biologische waterkwaliteit** van Gaverbeek II is ontoereikend. De beoordeling voor macro-invertebraten is matig en kende een verbetering. Het visbestand is ontoereikend. Er werden slechts vijf inheemse soorten (giebel, drie en tiendoornige stekelbaars, riviergrondel en blankvoorn) aangetroffen. De zwart- en blauwbandgrondel zijn exoten. De laatste anderhalve kilometer van de Gaverbeek is ingekokerd en dit is voor vismigratie een belemmerende factor. De Gavers is een geïsoleerd systeem voor drinkwater en scoort voor alle biologische parameters goed, behalve voor vis.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** van Gaverbeek II is slecht door een slechte beoordeling voor de geleidbaarheid. Op de Keibeek en Slijpbeek is de geleidbaarheid hoog door effluent van bedrijven. Door de afgelopen droge jaren is er een stijging waarneembaar. De andere parameters scoren voor Gaverbeek II al goed of matig. Zelfs fosfor, die vrijwel overal in het Leiebekken slecht scoort, heeft een ontoereikende beoordeling en een relatief lage waarde. Dit is te wijten aan het verdunnend effect door effluent van industrie op de Keibeek waar zeer lage fosforconcentraties geloosd worden. De Gavers heeft een ontoereikende beoordeling met enkel stikstof die ontoereikend scoort.

De **druk voor fosfor** is relatief klein en is afkomstig van huishoudens (53 %) en landbouw (42 %). De stikstofdruk is vooral afkomstig van landbouw. Huishoudens zorgen voor de grootste druk in chemisch zuurstofverbruik.

De **rioleringsgraad en zuiveringsgraad** liggen hier met respectievelijk 92,2 % en 90,4 % reeds hoog. In Zwevegem zou het saneren van de omgeving rond de Kwadepoelstraat tot een kwaliteitsverbetering leiden. In de Blokellestraat hadden de industriële lozingen op de Slijpbeek een negatieve impact. Het afvalwater van de huishoudens wordt in dit afstroomgebied voornamelijk ingezameld in RWZI Harelbeke, dat rechtstreeks in de Leie loost.

De **structuurkwaliteit** van Gaverbeek II is ontoereikend. Door de inkokering en de dikwijls betonnen inrichting van de Gavebeek en haar zijwaterlopen scoort deelparameter bedding het slechtst. Het biologisch leven kan zich hier moeilijk handhaven en spoelt weg bij hevige neerslag. De nieuwe geplande natuurlijke inrichting van de Keibeek en Gaverbeek langs De Gavers zal voor een verbetering zorgen. Enkele korte trajecten van de Gaverbeek in Harelbeke openleggen kan voor daglicht en voedsel in de waterloop zorgen, en bijgevolg tot een betere vismigratie leiden.

Het zuidelijk deel van het afstroomgebied Gaverbeek II is **erosiegevoelig**. Op de heuvelrug in Zwevegem en Kortrijk spoelen bodemdeeltjes in de waterloop. Hierdoor dient veel slib geruimd te worden in de afwaartse trajecten waar de deeltjes tot stilstand komen. Vooral in de Slijpbeek wordt veel sediment getransporteerd. Het braak liggen van landbouwpercelen moet vermeden worden. Erosie kan beperkt worden door aangepaste teelttechnieken, groenbedekking en aanleg van bufferstroken. Naast de brongerichte maatregelen is de aanleg van een sedimentbekken een end of pipe oplossing.

Kritieke wateroverlast is hier **relatief beperkt**. Overstromingen doen zich voor op- en afwaarts Zwevegem.

Enkele **exoten**, zoals waternavel en reuzenberenklauw, komen voor en worden bestreden.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches⁸¹.

5.2.1.2.2 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Gaverbeek II omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0372 ⁸²	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied aan het provinciaal domein De Gavers.	Provincie West-Vlaanderen
8A_D_0169 ⁸³	Openleggen van de Gaverbeek ter hoogte van de Collegewijk in Harelbeke.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
8A_D_0170 ⁸⁴	Realiseren van ecologische oeverinrichting en hermeandering op de Gaverbeek ter hoogte van De Gavers.	Provincie West-Vlaanderen, Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
8B_A_0172 ⁸⁵	Uitwerken van demoprojecten voor spaarbekkens en erosie maatregelen, meer bepaald oevererosie en afstroming van akkers, op de bovenlopen van de Gaverbeek (Keibeek, Slijpbeek, Kasselrijbeek, Maalbeek).	Andere initiatiefnemer, Vlaamse overheid : Vlaamse Landmaatschappij (VLM), Alle Gemeenten

⁸¹ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

⁸² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0372.pdf

⁸³ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0169.pdf

⁸⁴ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0170.pdf

⁸⁵ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8B_A_0172.pdf

8A_D_0176⁸⁶

Realiseren van ecologische
oeverinrichting van de Keibeek
en Plumbeek.

Andere initiatiefnemer,
Provincie West-Vlaanderen,
Vlaamse overheid : Vlaamse
Landmaatschappij (VLM)

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties⁸⁷ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.⁸⁸

actieprogramma Leiebekken⁸⁹

5.2.1.2.3 gebiedsgerichte werking

Het bekkensecretariaat Leiebekken bracht in 2018 samen met Intercommunale Leiedal de actoren in de afstroomgebieden van de Gaverbeek voor het eerst rond de tafel voor een gebiedsgericht overleg over waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Door kennis en ervaring uit te wisselen en projecten en initiatieven bij elkaar te leggen, kunnen we meer bereiken. Daarom gaan we voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak.

De watertoestand in het afstroomgebied, de stand van zaken van de verschillende projecten, de begeleiding van landbouwers voor afstandsregels tegenover de waterlopen, erosiebestrijding, ... worden besproken.

Door Intercommunale Leiedal werd in samenwerking met alle betrokkenen een Gaverbeekvisie opgesteld. In 2019 is dit afstroomgebied geselecteerd in Water-Land-Schap⁹⁰ en is een landinrichtingsproject lopende. Hierin wordt gestreefd naar een klimaatbestendige Gaverbeekvallei.

5.2.1.3 Oude Mandel

In de bedding van de Mandel en de Oude Mandel stroomde duizenden jaren geleden de oude Leie. Nadat de Leie zich verplaatste en de Mandel ter hoogte van Markegem verstopt geraakte, zocht de Mandel een nieuwe weg van de Baliekouter naar de huidige Leie. Dit leidde tot een Oude Mandel die loopt van Markegem naar Dentergem en Gottem, waarna de Oude Mandel uitmondt in een tak van de Leiemeander in Grammene en vervolgens in de Leie. De Krommedijkbeek en Speibeek zijn grote zijwaterlopen die respectievelijk ten zuidwesten en zuidoosten van Tielt ontspringen op de heuvelrug die de waterscheiding met het bekken van de Brugse Polders en het bekken van de Gentse Kanalen vormt. Daarnaast monden de Vondelbeek en de Saaisenbeek in het afwaartse deel van de Oude Mandel uit.

De **structuurkwaliteit** van de Oude Mandel is **goed**. De Oude Mandel heeft een brede vallei met

⁸⁶ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0176.pdf

⁸⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

⁸⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

⁸⁹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

⁹⁰ <https://www.vmm.be/water/projecten/water-land-schap>

uitgebreide en aaneengesloten natte graslanden waartussen de waterloop meandert. Er komen tal van kleine landschapselementen, poelen, kleine grachten verruigde graslanden, waardevolle flora, ... voor. De Krommedijkbeek en de Speibeek hebben een matige beoordeling, maar voor de Krommedijkbeek zijn minder acties nodig om een goede hydromorfie te creëren.

De **biologische waterkwaliteit** van de Oude Mandel is **ontoereikend**. Zowel op het opwaartse deel van de Oude Mandel als op de Speibeek scoort macro-invertebraten goed. Er zijn belangrijke bronpopulaties die zich verder in het Leiebekken dienen te verspreiden. Op het afwaartse deel van de Oude Mandel is de beoordeling matig. Zodra de fysico-chemische toestand goed is, zullen de macro-invertebraten snel volgen. Het visbestand is overall ontoereikend. Tot zo'n vijftien jaar geleden werd er geen vis aangetroffen en was de beoordeling bijgevolg slecht. Langzaam vinden de vissen hun weg naar de Oude Mandel en zijwaterlopen.

Het stroomgebied van de Oude Mandel heeft een **slechte beoordeling voor fysico-chemische waterkwaliteit**. De meeste parameters kennen een zeer gestage verbetering. Parameters stikstof en nitraat hebben een goede beoordeling. De geleidbaarheid is ontoereikend. Zuurstof en totaal fosfor zijn de twee parameters die slecht scoren op de Oude Mandel. De Krommedijkbeek scoort enkel slecht voor de parameters fosfor en zuurstof. De Speibeek is minder goed met slechte beoordelingen voor fosfor en zuurstof, en ontoereikende beoordelingen voor chemisch zuurstofverbruik, geleidbaarheid en Kjeldahlstikstof. Opwaarts nabij het industriegebied ten oosten van Tielt zijn de waarden slechter. De Speibeek heeft een negatieve invloed op de Oude Mandel.

De **druk voor fosfor** is ongeveer gelijk tussen landbouw, RWZI's en huishoudens. Voor stikstof is de druk het grootst vanuit de landbouw (65 %). Huishoudens zorgen voor de grootste druk bij chemisch zuurstofverbruik (45 %), gevolgd door RWZI's (39 %) en bedrijven en diensten (16 %).

De **rioleringsgraad en zuiveringsgraad** bedragen respectievelijk 65,4 % en 59,6 %. Hiermee ligt de Oude Mandel ver onder het gemiddelde van het Leiebekken en Vlaanderen. Er dient nog veel huishoudelijk afvalwater aangesloten te worden op de riolering en IBA's geplaatst te worden. Verder kan de sanering van de N305 in de Verre Ginste in Oostrozebeke en Dentergem een vooruitgang betekenen. In het stroomgebied van de Oude Mandel zijn de RWZI's van Tielt, Markegem, Dentergem, Deinze-Wontergem en Deinze-Grammene gelegen. Er zijn enkele recente RWZI's waardoor onder andere de kernen van Dentergem en Markegem de afgelopen jaren zijn aangesloten.

Langs de Oude Mandel zijn brede overstroombare graslanden gelegen die geregeld overstromen. Het **overstromingsrisico** is relatief beperkt in dit afstroomgebied.

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn generieke acties (uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur, de controles op lozingen van mest- en erfsappen of incidenten, erosie maatregelen, ...) nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven. Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties⁹¹ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.⁹²

⁹¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

⁹² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches⁹³.

5.2.1.4 Heulebeek

De Heulebeek en de Passendalebeek vormen de twee bovenlopen en ontspringen op de West-Vlaamse heuvelrug in Zonnebeke en Moorslede. In Dadizele mondt de Papelandbeek uit in de Heulebeek waarna het verval van de waterloop kleiner wordt. De Heulebeek stroomt door de Ledegemse meersen met graslanden die vooral in de winter overstromen. Daar mondt de grootste zijtak, de Wulfdambeek, uit in de Heulebeek. Rondom het opwaartse traject is de intenstieve landbouw en groententeelt kenmerkend. De tweede helft van het traject van de Heulebeek loopt door verstedelijkt gebied. Achtereenvolgens worden de kernen van Moorseele, Gullegem en Heule door de Heulebeek doorkruist. In het verleden werd daar vaak tot aan de waterloop gebouwd waardoor de Heulebeek minder ruimte kreeg. In Kuurne bereikt de Heulebeek de Leie.

5.2.1.4.1 visie

De Heulebeek heeft een **slechte biologische waterkwaliteit**. Zowel parameter fyto-benthos als macro-invertebraten scoort slecht. De diversiteit in het aantal ongewervelden nam de afgelopen jaren wel toe met enkele soorten die ten gevolge van een betere waterkwaliteit hier konden leven. Het visbestand is ontoereikend en de macrofyten zijn matig. De zijwaterlopen kennen eveneens een gestage verbetering voor de biologische parameters, zoals de Wulfdambeek. Op enkele, vooral bovenstroomse, locaties is de te slechte fysico-chemische waterkwaliteit een belemmerende factor.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** van de Heulebeek is **nog slecht** en verhindert het volledig ecologisch herstel van de waterlopen. Zowat alle parameters kenden de afgelopen decennia een sterke vooruitgang. Zo scoren de parameters stikstof en nitraat reeds goed. De twee grote knelpuntparameters in dit stroomgebied zijn geleidbaarheid en fosfor. Reeds vanaf de bronnen aan de bovenlopen scoren deze parameters slecht. Door verdunning en het zelfzuiverd vermogen van de beek verbeteren ze licht naar de monding toe. De fosforwaarden zijn in de laatste twintig jaar een factor vijf kleiner geworden, maar zitten ruim boven de norm voor de goede toestand. De geleidbaarheid kende geen verandering.

Helemaal opwaarts aan de bovenloop van de Heulebeek en de Passendalebeek scoren vrijwel alle parameters slecht. Er komen zeer hoge waarden voor fosfor en geleidbaarheid voor door de aanwezige industrie die de goede watertoestand van de Heulebeek hypothekeert. In het verleden waren hier vaak incidenten met lozingen van effluënten, meststoffen of erfsappen. Op de twee grote zijtakken, de Wulfdambeek en de Papelandbeek, is de waterkwaliteit beter met een grote vooruitgang sinds 2000. Hier zijn nutriënten fosfor, orthofosfaat en stikstof de slechte parameters. Op onder andere de Kleinderbeek, Rakebosbeek en Vaarnewijkbeek worden overschrijdingen vastgesteld voor chemisch zuurstofverbruik en Kjeldahlstikstof, wat typische parameters zijn voor

⁹³ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

huishoudelijke verontreiniging.

In het afstroomgebied is de **druk voor fosfor** het grootst vanuit de sectoren huishoudens en landbouw. Ook de RWZI's geven een fosfordruk. In het opwaartse deel van het afstroomgebied is de druk van sector industrie groot. Voor parameter stikstof is landbouw de grootste druk (70 %). Huishoudens, RWZI's en depositie staan elk in voor zo'n 10 %. De druk voor chemisch zuurstofverbruik is grotendeels afkomstig van huishoudens.

De **rioleringsgraad en de zuiveringsgraad** in het afstroomgebied bedragen respectievelijk 80,3 % en 75,9 %, waarmee de Heulebeek onder het gemiddelde van het Liebekken en Vlaanderen zit. De afwaartse en meer geconcentreerde gemeenten, zoals Kuurne, hebben veel meer gezuiverde huishoudens dan de landelijke opwaartse gebieden met zeer verspreide bebouwing. Stroomopwaarts dienen heel wat IBA's geplaatst te worden. De verdere uitbouw van de sanering in Heule ten noorden van de ring en de geplande projecten in Moorslede en Zonnebeke zullen de kwaliteit ten goede komen. Verder is het wenselijk om De Barakken in Wevelgem en Ledegem aan te sluiten en de knelpunten in de Iepersestraat in Moorslede op te lossen en te saneren. De **RWZI's** van Ledegem en Moorslede zijn zwaar verdund. Voor een optimale werking moeten de verdunningspunten opgespoord en opgelost worden.

In heel het afstroomgebied van de Heulebeek zijn overschrijdingen voor **pesticiden** gemeten. In de regio met intensieve groententeelt worden herbiciden (flufenacet, deflufenican, ...) en insecticiden (imadacloprid, dimethoat) gebruikt die een overschrijding in de waterloop kennen. De grootste en meeste overschrijdingen komen in dit stroomgebied voor op de Wulfsdambeek. Ook scoren de **MAP-meetpunten** vooral voor fosfor nog slecht. Het generieke beleid met optimale bemesting, correct gebruik van pesticiden en hanteren van afstandregels moeten de pesticiden en fosforconcentraties in de waterloop reduceren.

De **structuurkwaliteit** van de Heulebeek is **matig**. De beek is in het verleden voor een groot deel rechtgetrokken geweest. Plaatselijk zijn oude meanders in het landschap te herkennen die opnieuw aangesloten kunnen worden. Opwaarts is het mogelijk om de waterloop meer ruimte te geven en het traject ter hoogte van Ledegem is al goed. In het afwaartse traject in de dorpskernen kan de waterloop ecologisch ingericht worden door bijvoorbeeld schuinere en natuurlijke oevers. In het afwaartse deel leidt een betonnen bedding tot een snelle afspoeling van het biologisch leven bij hoge debieten. Ook is het voor enkele vissoorten moeilijk om hierover te migreren, en kan steenbestorting dit vergemakkelijken. Langs het traject kunnen inwoners meer bij de beek betrokken worden door wandelpaden of fietspaden bij het water te brengen en de belevingswaarde te verhogen.

Het afstroomgebied van de Heulebeek kent een **grote overstromingsproblematiek**. In onder meer 2016 kwam op grote schaal wateroverlast voor. De bovenstroomse waterlopen voeren door het reliëf snel water af en dit komt in de vallei in Dadizele en Ledegem tot stilstand. Deze watermassa verplaatst zich in een paar dagen tijd afwaarts naar de dorpskernen waar dit kan leiden tot kritieke overstromingen. Afwaarts de Zeger Van Heulestraat in Heule wordt de winterbedding van de Heulebeek uitgebreid. Op de West-Vlaamse heuvelrug waar veel groententeelt is met in het voorjaar braakliggende akkers, treedt bij hevige regenval erosie op. Vruchtbare grond gaat verloren en belandt, samen met de gebonden nutriënten zoals fosfor en stikstof, in de waterloop. Erosie kan leiden tot het verstoppert van rioleringen en modderoverlast. Door erosie dient veel slib geruimd te

worden in de afwaartse trajecten waar de deeltjes tot stilstand komen. Het braak liggen van landbouwpercelen moet vermeden worden. Erosie kan beperkt worden door aangepaste teelttechnieken, groenbedekking en aanleg van bufferstroken.

Daarnaast toonden de zomers van 2017, 2018 en 2019 aan dat **waterschaarste een nieuw probleem** vormt. In deze intensieve landbouwregio is de vraag naar water groot. Om waterschaarste te voorkomen kan het hemelwater zo lang mogelijk ter plaatse vastgehouden worden. Dat kan door kleine spaarbekkens aan te leggen om in de eigen waterbehoefte te voorzien, door aanleg van visvriendelijke stuwtjes en door grachten terug in open profiel te leggen. Deze maatregelen kunnen opgenomen worden in het hemelwaterplan van de gemeenten. Het water kan zo langer opgespaard worden en infiltreren om de waterbeschikbaarheid in het gebied te verhogen.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches⁹⁴.

5.2.1.4.2 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Heulebeek omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0356 ⁹⁵	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de samenvloeiing van de Passendalebeek en de Heulebeek.	Provincie West-Vlaanderen
6_F_0373 ⁹⁶	Bijkomende buffering voorzien op de Bankbeek.	Provincie West-Vlaanderen, Gemeente: Ledegem
6_F_0382 ⁹⁷	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Rakebosbeek.	Provincie West-Vlaanderen
8A_E_0399 ⁹⁸	Openleggen van de koker op de Heulebeek in het centrum	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

⁹⁴ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

⁹⁵ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0356.pdf

⁹⁶ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0373.pdf

⁹⁷ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0382.pdf

⁹⁸ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_E_0399.pdf

	Gullegem.	
6_F_0383 ⁹⁹	Aanleggen van een winterbed langs de Heulebeek.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
6_H_0044 ¹⁰⁰	Aanleg van van een beschermingsdijk langs de Heulebeek in het centrum van Ledegem.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
8A_D_0167 ¹⁰¹	Hermeandering realiseren van de Heulebeek.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)
8A_D_0171 ¹⁰²	Realiseren van recreatieve verbinding in het Heulebeekdomein van Kuurne.	Gemeente: Kuurne
8A_D_0172 ¹⁰³	Inrichten van het "Vlaspark" waar de Heulebeek in de Leie uitmondt in Kuurne.	Gemeente: Kuurne
8A_D_0173 ¹⁰⁴	Inrichten van de Heulebeekvallei tussen Watermolenwal en Warande te Kortrijk als blauw-groene as.	Gemeente: Kortrijk
8B_C_0083 ¹⁰⁵	Aanleggen van een sedimentvang op de Heulebeek.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹⁰⁶ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹⁰⁷ actieprogramma Leiebekken¹⁰⁸

⁹⁹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0383.pdf

¹⁰⁰ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_H_0044.pdf

¹⁰¹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0167.pdf

¹⁰² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0171.pdf

¹⁰³ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0172.pdf

¹⁰⁴ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0173.pdf

¹⁰⁵ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8B_C_0083.pdf

¹⁰⁶ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹⁰⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹⁰⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

5.2.1.4.3 gebiedsgerichte werking

Het bekkensecretariaat Leiebekken bracht in 2017 samen met Intercommunale Leiedal de actoren in het aandachtsgebied van de Heulebeek voor het eerst rond de tafel voor een gebiedsgericht overleg over waterkwaliteit en waterkwantiteit.

Door kennis en ervaring uit te wisselen en projecten en initiatieven bij elkaar te leggen, kunnen we meer bereiken. Daarom gaan we voor een integrale en gebiedsgerichte aanpak.

De watertoestand in het afstroomgebied, de stand van zaken van de verschillende projecten, de begeleiding van landbouwers voor afstandsregels tegenover de waterlopen, erosiebestrijding, ... worden besproken.

In 2020 startte de Vlaamse Milieumaatschappij een project om het overstromingsrisico te verminderen. De bedoeling is om alle betrokken overheden, burgers, bedrijven en verenigingen maximaal te betrekken en samen tot oplossingen en maatregelen te komen om het overstromingsrisico te verminderen, om de waterkwaliteit te verbeteren en ook om in droge periodes de waterschaarste in onze waterlopen te beperken. Dit leidt tot een riviercontract ¹⁰⁹waarin verschillende partijen zich engageren.

In het bovenstroomse deel is een landinrichtingsproject Water-Land-Schap¹¹⁰ lopende waar met onder andere watercaptatiebekkens en beheerovereenkomsten streeft naar een duurzaam landbouwproductielandschap.

5.2.1.5 Kattebeek

De Kattebeek is een onderdeel van de cluster Toeristische Leie. De bron van de Kattebeek ligt in Kruisem nabij het op- en afrittencomplex van de E17. Langs industriezone De Prijkels stroomt de Kattebeek naar Petegem-aan-de-Leie (Deinze) waar het uitmondt in de Toeristische Leie ter hoogte van De Brielmeersen. De Kattebeek is een waterlichaam van eerste orde, in tegenstelling tot de andere aandachtsgebieden die Vlaamse waterlichamen zijn. In het stroomgebied van de Kattebeek zijn enkele grote vijvers gelegen, zoals de Surfput en de Papelenvijver.

De **biologische waterkwaliteit** van de Kattebeek is **nog ontoereikend** door het visbestand. Macrofyten en macro-invertebraten scoren wel al matig tot goed.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** is **slecht** door hogere geleidbaarheden tijdens droge perioden. Het fosforgehalte ligt relatief laag ten opzichte van de andere waterlopen in het Leiebekken en heeft een ontoereikende beoordeling. Samen met de pieken in geleidbaarheid liggen op die momenten de zuurstofwaarden lager en de fosforwaarden hoger. Bij voldoende debiet heeft de Kattebeek een relatief goede waterkwaliteit en is het minder onderhevig aan effluënten van industrie en huishoudelijke lozingen. Het opwaartse deel van de Kattebeek heeft een veel betere waterkwaliteit. Het is pas helemaal afwaarts ter hoogte van Petegem-aan-de-Leie dat deze drie parameters slechter

¹⁰⁹ <https://heulebeek.riviercontract.be/>

¹¹⁰ <https://www.vmm.be/water/projecten/water-land-schap>

worden door verschillende lozingen van afvalwater van bedrijven. Dit kan er voor zorgen dat vissen minder van de Leie naar de Kattebeek migreren. Enkel de gevaarlijke stoffen nikkel, kobalt, chroom en nitriet kennen overschrijdingen.

De **structuurkwaliteit** van de Kattebeek is **ontoereikend** door een zeer lage score voor het profiel van de waterloop. Om dit te verbeteren dienen oeverzones natuurlijk ingericht te worden, beekbegeleidende vegetatie te voorzien, inbuizingen verwijderd te worden, meer meandering toe te laten en vismigratie te bevorderen. Samen met het aanpakken van het afvalwater van bedrijven in het afwaartse deel kan dit zorgen voor een beter visbestand en een matig tot goede biologische en fysico-chemische waterkwaliteit.

De **zuiveringsgraad en rioleringsgraad** liggen door de verspreide bebouwing zeer laag. Marolle, een gehucht in Kruisem met zo'n 400 woningen, dient nog gesaneerd te worden. Ook elders in het stroomgebied van de Kattebeek dient veel verspreide bebouwing aangesloten te worden op de riolering of moet er een IBA geplaatst worden. Dit gebied zal op RWZI Olsene aangesloten worden. Verder dient het knelpunt in de riolering ter hoogte van de Kortrijksesteenweg aangepakt te worden.

Om **wateroverlast** te vermijden werden in het verleden gecontroleerde overstromingsgebieden aangelegd ter hoogte van De Prijkels. **Waterschaarste** is een **relatief nieuw probleem**. Hier is de vraag naar water groot in tijden van droogte. Er zijn verschillende landbouwers en serrebedrijven die een grote watervraag hebben. Water dat afstroomt van de verharde oppervlakten, zoals op het industrieterrein, kan opgevangen of opgehouden worden waardoor het in de lente en zomer ter beschikking gesteld kan worden.

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven. Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹¹¹ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹¹²

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹¹³.

5.2.1.6 Leie en Toeristische Leie

De Leie is een onderdeel van de clusters Leie I, Leie II en Leie III. De Toeristische Leie is een onderdeel van de cluster Toeristische Leie.

Van Komen-Waasten tot Wervik vormt de Leie de grens tussen Wallonië en Frankrijk, en van Wervik tot Menen de grens tussen Frankrijk en Vlaanderen. Vervolgens stroomt de Leie in Vlaanderen tot in Deinze, waar 15 % van het debiet afgeleid wordt via de Toeristische Leie naar Gent en 85 % van het debiet wordt via het Afleidingskanaal naar Merendree afgevoerd.

¹¹¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹¹² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹¹³ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

5.2.1.6.1 visie

De **biologische waterkwaliteit** van de Leie en de Toeristische Leie is **ontoereikend**. Het visbestand, fyto-benthos en fytoplankton hebben een matige tot goede beoordeling, maar het zijn de macro-invertebraten die nog wat achterblijven met een ontoereikende beoordeling. Door het oplossen van het vismigratieknelpunt in Merelbeke zullen meer vissen kunnen migreren naar de Leie en haar zijwaterlopen. Ook stroomopwaarts in Frankrijk komen waardevolle soorten, zoals de kleine modderkruiper, voor die mits een geschikte leefomgeving in het Vlaamse deel van de Leie zich verder kunnen verspreiden in het bekken.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** van de Leie is de afgelopen decennia **veel verbeterd**. De huidige toestand van de Leie is ontoereikend. Enkel de nutriënten fosfor en stikstof zijn ontoereikend, de geleidbaarheid matig en alle overige parameters zijn al goed. De Toeristische Leie scoort nog net iets beter en het is enkel fosfor die net niet de matige beoordeling haalt.

De fysico-chemische waterkwaliteit van de Leie is afhankelijk van de waterkwaliteit die Vlaanderen binnenkomt en van de waterkwaliteit van de zijwaterlopen. Een **verdere algemene verbetering van alle zijwaterlopen in het Leiebekken is nodig** om de goede toestand van de Leie en Toeristische Leie te behalen. Ook een verdere verbetering in Frankrijk is noodzakelijk.

Naast de verschillende **drukken** op de zijwaterlopen van de Leie, vormen grote **effluentlozingen** rechtstreeks op de Leie een aanzienlijke druk. Enkele grote RWZI's, overstorten en steeds meer bedrijven lozen rechtstreeks in de Leie.

Het Seine-Schelde project¹¹⁴ wil van de binnenvaart een volwaardig alternatief voor het goederenverkeer op de weg maken. De Europese waterwegen worden verder uitgebouwd om schepen met een groter laadvermogen een vlotte doorgang te verlenen tussen Seine en Schelde. Een groot deel van die opdracht is weggelegd voor Vlaanderen, dat het hart van het Europese waternetwerk vormt. De Leie en de Boven-Schelde vervolledigen de verbinding richting Frankrijk en Wallonië. Hiervoor zijn grotere schepen nodig, en bijgevolg moet de infrastructuur, zoals bruggen en sluizen, aangepast worden. Stroomopwaarts in Frankrijk wordt het waterwegennet ook ingrijpend aangepast door de bouw van een volledig nieuw kanaal. Stroomafwaarts vormt het Kanaal Gent-Terneuzen een belangrijke ontsluiting, waar ook een zeer expliciete watervraag aan verbonden is. De waterverdeling rond Gent speelt dus een bepalende rol voor de waterbalans van het "Middengebied" (Leie, Boven-Schelde en afvoerende/aansluitende kanalen).

De klimaatverandering stelt de Leie voor een aantal uitdagingen. Waterschaarste vormt een belangrijk aandachtspunt met te verwachten impacten op bevaarheid, op e-flows, vismigratie, Wijzigende piekdebieten hebben een impact op overstromingsrisico's.

Om te vermijden dat verschillende strategische processen op verschillende schaal en verschillend tempo naast elkaar lopen, is dus een geïntegreerde aanpak nodig aan de hand van een waterplan voor het Middengebied. Dit waterplan zal o.a. een langetermijnvisie omvatten voor de

¹¹⁴ <https://www.seineschelde.be/>

waterhuishouding, waarin gestreefd wordt naar kwalitatieve waterfuncties rekening houdende met toekomstige maatschappelijke en klimatologische ontwikkelingen. Deze geïntegreerde aanpak van de Leievallei van Wervik tot Deinze gebeurt in afstemming met Vlaamse en lokale processen, zoals Seine-Schelde, vervoerregio's en 'Afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur'(AGNAS).

In functie van het opmaken van een **afwegingskader voor watergebonden bedrijvigheid** in het werkingsgebied van het Economisch Netwerk Seine-Schelde wordt een afwegingstool opgemaakt. Dit staat in het teken van het optimaliseren van watergebonden ruimtelijk-economische ontwikkelingen en het gebruik van waterwegen binnen het werkingsgebied van het Seine-Schelde-project.

De **structuurkwaliteit** van de Leie is ontoereikend. Door de kanalisatie zijn de alluviale processen, de bedding, het profiel en de oevers slecht. De Toeristische Leie heeft een matige structuurkwaliteit. Op ecologisch vlak liggen de klemtonen langs de gekanaliseerde Leie vooral op het uitvoeren van het project '**Rivier-herstel Leie**'. Dit project, in de marge van het Seine-Schelde project, voorziet een herwaardering van de watergebonden natuur langs de Leie en omvat o.a. het herstellen van de oeverstructuren van de gekanaliseerde Leie, de heraantakking van afgesneden Leiemeanders, herstellen van natte natuur en het oplossen van vismigratieknelpunten.

Grote **overstromingen** langs de Leie zijn de afgelopen jaren niet voorgekomen. Een **relatief nieuw probleem is waterschaarste**. De afgelopen droge zomers bedroeg het debiet lange tijd ongeveer 5 m³/s, wat tot de laagste waarden in de meetreeks hoort. Hierdoor kon het internationaal verdrag met Nederland niet nagekomen worden en moest er een diepgangbeperking voor scheepvaart opgelegd worden. In tijden van droogte wordt veel water uit de Leie gecapteerd voor het beregenen van gewassen.

Gebiedsgerichte werking

Voor rivierherstel Leie gaan op regelmatige basis overlegmomenten met experts in verschillende domeinen door.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹¹⁵.

5.2.1.6.2 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Leie en Toeristische Leie omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
8A_D_0177 ¹¹⁶	Doortocht Menen op de Leie uitvoeren (o.m. verbreden van	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv

¹¹⁵ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹¹⁶ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0177.pdf

	de vaarweg; rivierherstel Leie).	
8A_E_0405 ¹¹⁷	Bouwen van een vispassage op de Leie ter hoogte van de stuwsluis in Menen.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
5B_A_0024 ¹¹⁸	Doortocht Wervik op de Leie uitvoeren.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
8A_D_0180 ¹¹⁹	Uitvoeren van kalibratiewerken pand 160 op de Leie tussen Harelbeke en Menen.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
8A_D_0181 ¹²⁰	Uitvoeren van kalibratiewerken pand 170 op de Grensleie.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
5B_A_0023 ¹²¹	Herbouwen van het sluiscomplex op de Leie in Sint-Baafs-Vijve.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
8A_E_0404 ¹²²	Bouwen van een vispassage op de Leie thv de stuwsluis in Sint-Baafs-Vijve	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
8A_D_0178 ¹²³	Uitvoeren van kalibratiewerken pand 140 op de Leie tussen Deinze en Sint-Baafs-Vijve.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv
8A_D_0179 ¹²⁴	Uitvoeren van kalibratiewerken pand 150 op de Leie tussen Sint-Baafs-Vijve en Harelbeke.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van

¹¹⁷ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_E_0405.pdf

¹¹⁸ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_5B_A_0024.pdf

¹¹⁹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0180.pdf

¹²⁰ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0181.pdf

¹²¹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_5B_A_0023.pdf

¹²² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_E_0404.pdf

¹²³ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0178.pdf

¹²⁴ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_D_0179.pdf

de generieke acties¹²⁵ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹²⁶
actieprogramma Leiebekken¹²⁷

5.2.1.7 Kanaal Kortrijk-Bossuit

Het Kanaal Bossuit-Kortrijk verbindt de Boven-Schelde met de Leie in Kortrijk (toegankelijk voor schepen tot 1.350 ton). Er bevinden zich drie sluizen op het kanaal (Bossuit, Moen en Zwevegem). In Kortrijk bevinden zich nog drie historische, beschermde sluizen uit de 19de eeuw. Deze kleine sluizen en de vaarweg zijn niet toegankelijk voor grote schepen. Enkel pleziervaart en kleine schepen tot 300 ton kunnen er passeren.

De waterkwaliteit van het Kanaal Bossuit-Kortrijk wordt in belangrijke mate bepaald door de kwaliteit van de Boven-Schelde. Omdat het kanaalwater wordt aangewend voor de **productie van drinkwater**, wordt er nagenoeg dagelijks oppervlaktewater van de Boven-Schelde overgepompt naar het kanaal.

De ecologische potenties in het kader van de al uitgewerkte “geïntegreerde gebiedsgerichte visie voor het kanaal Bossuit-Kortrijk” dienen geëvalueerd te worden op haalbaarheid door onder meer de waterbeheerder. De uitvoering van een aantal acties uit de visie op het kanaal kaderen in het regionaal project ‘Groene Sporen’, een initiatief van de intercommunale Leiedal samen met het provinciebestuur West-Vlaanderen.

Richting de Leie **verbetert** de **waterkwaliteit** van het kanaal. Enkel de parameter fosfor heeft nog net niet een matige beoordeling. Gezien de kwaliteit al tamelijk goed is in dit deel van het Leiebekken, dient er voldoende aandacht besteed te worden aan de ecologische inrichting van oevers en bijkomende paaimogelijkheden voor vissen. Het huidig visbestand is nog matig, vooral wegens het ontbreken van geschikte paai- en opgroeigebieden. Bij eventuele werkzaamheden aan het kanaal zou hier maximaal rekening mee moeten gehouden worden. Er komen al veel waterplanten, macro-invertebraten en fyto-benthos voor.

Er wordt bekeken om het **kanaal** Bossuit-Kortrijk te **moderniseren**. Het kanaal vormt een belangrijke schakel in het Vlaamse en Europese waterwegennetwerk. Het kanaal verbindt de Leie en de Boven-Schelde met elkaar, maar momenteel hebben binnenvaartschepen nog geen toegang tot het kanaal vanaf de Leie. Schippers moeten via de Leie, Gent en de Boven-Schelde een omweg maken van 138 kilometer om de bedrijven langs het kanaal Kortrijk-Bossuit te bereiken.

Door de veelheid van aspecten waarvoor een oplossing dient gezocht te worden, wordt de methodiek van complexe projecten toegepast. Het complex project “Opwaardering en/of aanpassing van het kanaal Bossuit-Kortrijk voor klasse Va-schepen¹²⁸” (tot 3.000 ton), kadert in het

¹²⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹²⁶ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹²⁷ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

¹²⁸ <https://www.seineschelde.be/vaarweg/kanaal-bossuit-kortrijk>

project Seine-Schelde. Het heeft als projectdoelstellingen het verruimen van het kanaal over de volledige lengte, het aansluiten op de Leie in Kortrijk, het oprichten van een sluis in Kortrijk en de ontwikkeling van een regionaal overslagcentrum. Daarnaast worden ook de bijkomende potenties voor watergebonden bedrijvigheid langs het kanaal mee onderzocht.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹²⁹.

5.2.2 Andere gebieden

Andere gebieden zijn oppervlaktewaterlichamen waarvoor het ook op langere termijn moeilijk wordt om de goede ecologische toestand te bereiken (klasse 6).

5.2.2.1 Douvebeek

De Douvebeek ontspringt op de zuidhelling van de Zwarteberg in Frankrijk, op een kilometer van de Belgische grens. Een deel van de Douvebeek vormt in het Heuvelland de grens tussen België en Frankrijk. Stroomafwaarts loopt de Douvebeek nog even over Waals grondgebied vooraleer in Warneton op de Franse grens in de Leie uit te monden.

Het **brongebied** van de Douvebeek wordt als **ecologisch waardevol** beschouwd met aanduiding als VEN-gebied. De focus ligt hier op natuurontwikkeling, oeverstructuurherstel, hermeandering, herstel van beekbegeleidende graslanden en beplantingen. In dit stroomgebied liggen talloze bosjes, struwelen, weidse landbouwgronden, houtkanten en holle wegen.

Toch heeft de Douvebeek een **slechte waterkwaliteit** en is het **biologisch leven ondermaats**. De macro-invertebraten zijn ontoereikend, maar het visbestand is al matig. Op het vlak van vismigratie is er nog werk, zodat vissen ongehinderd vanuit de Leie de bovenlopen kunnen optrekken.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** is helaas nog **zeer slecht**. Zowel het fosforgehalte, de geleidbaarheid, het zuurstofgehalte, het sulfaatgehalte als het chemisch zuurstofverbruik kent grote normoverschrijdingen. Meerdere grote bedrijven lozen afvalwater volgens vergunning in het oppervlaktewater en hypothekeren de goede waterkwaliteit in dit stroomgebied. De bovenlopen van de Douvebeek vallen vaak droog en enkel het effluent van bedrijven voedt dan de waterloop. In het verleden kwamen ook regelmatig **incidenten** voor. Het generieke beleid, zoals onder andere handhaving en bijkomende nutriëntenverwijdering, moet hiervoor een oplossing bieden.

De **druk** voor **chemisch zuurstofverbruik** is gezien de grootte van het afstroomgebied hoog, voornamelijk door huishoudens (53 %) en bedrijven (43 %). Voor stikstof is de druk vanuit de landbouw groot (83 %). Ook voor fosfor vormt landbouw de grootste druk. Opwaarts, op de flank van de Rodeberg, scoren de MAP-meetpunten zowel voor fosfor als stikstof goed.

Er zijn nog **directe lozingen van huishoudelijk en industrieel afvalwater**. De rioleringsgraad en zuiveringsgraad bedragen respectievelijk 63,3 % en 51,1 %. Door de zeer verspreide bebouwing

¹²⁹ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

liggen deze waarden een stuk lager dan het gemiddelde in het Leiebekken en het Vlaams gemiddelde. In deze regio dienen veel IBA's geplaatst te worden. Er zijn onder andere puntlozingen op de Hellebeek en Lindebeek, twee bovenloopjes, die aangepakt moeten worden. In het stroomgebied van de Douvebeek zijn de **RWZI's** van Dranouter en Wulvergem gepland. Als beide dorpskernen gesaneerd worden, zal dit een positieve impact hebben op de waterkwaliteit van de Douvebeek.

Door de zandlemige grond aan de zuidzijde van de West-Vlaamse heuvels komt **erosie** voor. Erosiemaatregelen en bredere oeverzones kunnen de instroom van nutriënten beperken. Het respecteren van de 1 meter-zone leidt tot minder bodemdeeltjes, nutriënten en pesticiden in de waterloop. Aangepaste teeltechnieken kunnen erosie verminderen.

De **structuurkwaliteit** van de Douvebeek is matig. De oevers natuurlijk inrichten, de waterlopen weer laten hermeanderen en vismigratie aanpakken kan de structuurkwaliteit verbeteren. Beekbegeleidende vegetatie zorgt voor schaduw en meer biodiversiteit. Eventueel kan dood hout aangebracht worden.

De Douvebeek is gevoeliger geworden voor **overstromingen**. Onder meer in maart 2012 en juni 2016 kwam een groot deel van de vallei blank te staan na hevige neerslag. Eén van de oorzaken is het dichtslibben van grachten en waterlopen door erosie in deze heuvelachtige streek. In Wulvergem kwam kritieke wateroverlast voor. Het bestaande bufferbekken op de Douvebeek wordt uitgebreid en geoptimaliseerd.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹³⁰.

5.2.2.1.1 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Douvebeek omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0360 ¹³¹	Uitbreiden en optimalisatie van het bufferbekken op de Douvebeek.	Provincie West-Vlaanderen
8B_A_0160 ¹³²	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in het afstroomgebied van de Douvebeek.	Alle Gemeenten, Gemeente: Mesen, Gemeente: Heuvelland

¹³⁰ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹³¹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0360.pdf

¹³² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8B_A_0160.pdf

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹³³ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹³⁴ actieprogramma Leiebekken¹³⁵

5.2.2.2 Despierrebeek

De Despierrebeek ontspringt ten zuiden van Nieuwkerke in Heuvelland en stroomt enkele kilometers op Vlaams grondgebied in zeer landelijk gebied waarna het in de Warnavebeek uitmondt en richting Frankrijk stroomt. Een zijwaterloop komend van graslanden aan de Franse grens is de Diestelbeek.

De **biologische waterkwaliteit** van Despierrebeek is **slecht** door weinig fyto-benthos. Vissen en macro-invertebraten komen wel al in groten getale voor.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** is **slecht**. De knelpuntparameters op deze waterloop zijn fosfor en zuurstof. Daarnaast kennen het chemisch zuurstofverbruik en Kjeldahlstikstof vrij hoge waarden, wat wijst op huishoudelijke vervuiling.

De **druk** in dit afstroomgebied voor chemisch zuurstofverbruik is volledig afkomstig van huishoudens. De fosfordruk is grotendeels afkomstig van de landbouw en in mindere mate van de huishoudens. Ook de stikstofdruk is bijna volledig afkomstig van de landbouw.

De **structuurkwaliteit** van de Warnavebeek is slecht. De waterloop is rechtgetrokken en kent weinig natuurwaarde. De oevers en bedding dienen ecologisch ingericht te worden. De structuurkwaliteit van de Diestelbeek en de Despierrebeek is al vrij goed met oeverzones, flauwere taluds en vegetatie in en langs de waterloop. Enkele trajecten zijn ingekokerd. Deze trajecten opnieuw open leggen komt de biologische kwaliteit, de structuurkwaliteit en waterbuffering ten goede.

Slechts iets meer dan de helft van de woningen hun afvalwater wordt geloosd op riolering en wordt gezuiverd. De **rioleringsgraad en zuiveringsgraad** in dit landelijk gebied zijn zeer laag (55,2 % en 54,6 %). Er dienen nog heel wat IBA's geplaatst te worden.

In het afstroomgebied komen vaak **niet-kritieke overstromingen** voor doordat het water snel van de heuvelrug afstroomt en de waterlopen in de vallei enkele scherpe bochten maken waar het water opgestuwd wordt. De bovenlopen in het afstroomgebied zijn erosiegevoelig. In deze regio rijk aan landbouw is de vraag naar water in droge perioden aanzienlijk. Het water dient zo veel mogelijk ter plaatse gehouden te worden en waar mogelijk kunnen multifunctionele waterputten aangelegd worden.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹³⁶.

¹³³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹³⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹³⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/actieprogramma-leiebekken>

¹³⁶ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

5.2.2.2.1 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Despierrebeek omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
8B_A_0161 ¹³⁷	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in het afstroomgebied van de Despierrebeek.	Alle Gemeenten, Gemeente: Heuvelland

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹³⁸ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹³⁹

actieprogramma Leiebekken¹⁴⁰

5.2.2.3 Leie I

De cluster van Leie I omvat naast de Leie zelf, die in de aandachtsgebieden is opgenomen, de Geluwebeek, de Palingbeek, de Markebeek, de Neerbeek en de Grote Wallebeek. Deze cluster is divers met landelijke zijwaterlopen, intensieve landbouw, verspreide dorpskernen en een verstedelijkt lint nabij de Leie.

De **rioleringsgraad en zuiveringsgraad** in deze cluster bedragen respectievelijk 92,4 % en 87,8 %. Dit zijn goede percentages voor het Leiebekken en op Vlaams niveau. Ondanks de hoge rioleringsgraad is optimalisatie van het rioleringsstelsel mogelijk.

De **Palingbeek** heeft een goede hydromorfologie. De waterloop meandert in het afwaartse deel tussen voornamelijk graslanden. De waterloop is ecologisch ingericht en heeft een groot natuurlijk potentieel. Stroomopwaarts nabij de E17 en de LAR zijn er nog te veel inkokeringen. Een verdere opwaardering van het opwaartse deel met flauwe oevers en oeverbeplanting, zoals recent gebeurd op de Rekkembeek, biedt een meerwaarde aan het stroomgebied. Ook leidt dit tot een groter zelfzuiverend vermogen van de beek, want helaas is de fysico-chemische waterkwaliteit een stuk minder goed. Opwaarts en aan de E17 is er veel huishoudelijke en industriële vervuiling vanuit onder andere de wijk L'Echauffourée, de Purgatoire en de industriezone LAR (Lauwe-Aalbeke-Rekkem). Ondanks de goede hydromorfologie komen hierdoor nauwelijks vissen en macro-invertebraten voor. Verdere sanering van deze regio is een must om de waterkwaliteit sterk te verbeteren. De overschrijdingen voor Kjeldahlstikstof, chemisch zuurstofverbruik, stikstof, fosfor en zuurstof wijzen op deze grote druk.

¹³⁷ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8B_A_0161.pdf

¹³⁸ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹³⁹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹⁴⁰ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/actieprogramma-leiebekken>

Afwaarts de LAR ter hoogte van de Dronckaertstraat beschermt een bufferbekken Rekkem tegen wateroverlast.

Ook op de **Neerbeek** scoort de fysico-chemische en biologische waterkwaliteit niet goed. Er komt nauwelijks biologisch leven in de waterloop voor. Er zijn overschrijdingen voor fosfor en zuurstof. De waterloop kende de afgelopen twintig jaar een zeer sterke verbetering voor onder andere chemisch zuurstofverbruik, Kjeldahlstikstof en fosfor, wat er op wijst dat huishoudelijke verontreiniging aangepakt is en er inspanningen van de landbouw zijn. De zuurstofwaarden blijven laag. De wijk aan de Zonnekestraat in Kortrijk saneren zal eveneens een positieve impact hebben. Verder moet gecontroleerd worden of de bedrijven in de buurt van de luchthaven juist aangesloten zijn op de gescheiden riolering. De structuurkwaliteit van de Neerbeek is matig. Een ruiming van het vervuild slib na jarenlange zware vervuiling is aan te raden voor het biologisch leven. Verder natuurlijk herstel van de waterloop zal de komende jaren moeten leiden tot een toename in fauna en flora. De Neerbeek is in het centrum van Wevelgem volledig ingekokerd. Het her en der proberen openleggen van de waterloop vergroot de belevingswaarde en het zelfzuiverend vermogen.

De **Geluwebeek** ontspringt nabij het Polygoonbos in Beselare in landbouwgebied. De MAP-meetpunten scoren voor stikstof slecht. In dit opwaartse gebied dienen nog heel wat IBA's geplaatst te worden. Vervolgens stroomt de Geluwebeek door de kernen van Geluwe en Menen, waar de beek en zijwaterlopen over lange trajecten overwelfd zijn en de hydromorfologie minder goed wordt. In de Geluwebeek komen momenteel weinig vissen en macro-invertebraten voor. De fysico-chemische waterkwaliteit is na een duidelijke verbetering nog slecht door een slechte beoordeling voor parameter fosfor. De parameters die wijzen op huishoudelijke drukken, zoals chemisch zuurstofverbruik en Kjeldahlstikstof, zijn gedaald de afgelopen jaren.

In het verleden kwam in Geluwe ondanks de aanwezige bufferbekkens kritieke wateroverlast voor. De bestaande buffer wordt geoptimaliseerd en uitgebreid om in de toekomst het overstromingsrisico verder te verminderen. Een bijkomend bufferbekken wordt gerealiseerd in Geluwe.

De **Markebeek en Grote Wallebeek** ontspringen beide ten zuiden van de E17 en stromen noordwaarts richting Kortrijk naar de Leie. De RWZI Aalbeke-centrum is sinds 2017 in werking. Het zuiveren van het afvalwater van de kern zorgde voor een grote verbetering op de Markebeek voor chemisch zuurstofverbruik, Kjeldahlstikstof en de overige parameters. Stroomopwaarts in de oksel van het klaverblad in Aalbeke zal een wijk gesaneerd worden. Om de vissen nog tot hier te krijgen dient een drempeltje met een verval van slechts 10 cm en enkele kleine opstuwingen opgelost te worden door steenbestorting. Zo kunnen tragere vissoorten ook migreren richting Marke, waar poelen en overstroombare delen een geschikt ecosysteem voor vissen zijn. Tevens is dit een mogelijke paaiplaats.

Op de Grote Wallebeek wordt door stad Kortrijk en Agentschap Wegen en Verkeer een bufferbekken aangelegd in het ei van Kortrijk met een persleiding naar het bufferbekken en een bypass naar de Klakkaertsbeek.

Langs de ring rond Kortrijk moet verder werk gemaakt worden van de uitbouw van het gescheiden stelsel van de Leie tot aan de E17.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in

de waterlichaamfiches¹⁴¹.

5.2.2.3.1 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Leie I omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0357 ¹⁴²	Uitvoeren van optimalisatiewerken op de Hoge Plankenbeek.	Provincie West-Vlaanderen
6_F_0358 ¹⁴³	Uitbreiden en optimalisatie van het bestaande bufferbekken op de Geluwebeek.	Provincie West-Vlaanderen
6_F_0375 ¹⁴⁴	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Reutelbeek/Geluwebeek.	Provincie West-Vlaanderen, Gemeente: Wervik
6_F_0377 ¹⁴⁵	Realiseren van buffering op de Grote Wallebeek.	Provincie West-Vlaanderen, Vlaamse overheid : Agentschap Wegen en Verkeer (AWV), Gemeente: Kortrijk
9_B_0042 ¹⁴⁶	Activeren van productieve landschappen waarbij gezocht wordt naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw met inbegrip van synergieën, verwevenheid en meervoudig ruimtegebruik in de open ruimte.	Andere initiatiefnemer, Provincie West-Vlaanderen, Vlaamse overheid : Departement Omgeving

¹⁴¹ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹⁴² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0357.pdf

¹⁴³ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0358.pdf

¹⁴⁴ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0375.pdf

¹⁴⁵ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0377.pdf

¹⁴⁶ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_9_B_0042.pdf

8B_A_0162¹⁴⁷

Uitvoeren van
erosiebestrijdingsmaatregelen
in het afstroomgebied van de
Palingbeek.

Gemeente: Ieper, Alle
Gemeenten

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹⁴⁸ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹⁴⁹

actieprogramma Leiebekken¹⁵⁰

5.2.2.4 Kanaal Roeselare-Leie

In de 19de eeuw werd het bijna 17 kilometer lange kanaal Roeselare-Leie gegraven om de industrie in Roeselare via vaarverkeer te ontsluiten. Het kanaal was vroeger bereikbaar langs de drietrapslus in Wielsbeke. Ondertussen is er een grotere sluis in werking naast de drietrapslus. De kanaalzone vormt één sterk verstedelijkte band van aan de Leie tot in het hart van Roeselare, met woonlinten en bedrijven langs het kanaal.

Het kanaal Roeselare-Leie is op heden een **belangrijke trafiekzone** in het Leiebekken. Op het kanaal wordt het gewicht vervoerde goederen steeds groter met steeds minder boten. Dat betekent dat steeds grotere schepen, met een groter laadvermogen, hun weg vinden naar het kanaal. Een moderniseringsstudie moet uitwijzen hoe het kanaal kan aangepast worden naar een kanaal voor schepen van klasse Va. Daarvoor moet de vaarweg zowel verbreed als verdiept worden. Bovendien zal de huidige infrastructuur, waaronder bruggen, kaaimuren, zwaaikommen en oevers moeten aangepast worden. De laagste brug over het kanaal, in Ingelmunster, werd reeds vernieuwd. Tussen de Schaapsbrug en de E403 te Roeselare komt er een nieuw overslagcentrum. Een bijkomende moeilijkheid is dat tal van zijwaterlopen van de Mandel onder het kanaal sifonerend. Er dient oeverversterking te gebeuren om de veiligheid op en naast het water te blijven garanderen.

Het kanaal heeft daarnaast een belangrijke recreatieve functie. Er wordt gehengeld. Twee secties (Roeselare-Izegem en Ingelmunster-Ooigem) zijn voorbehouden voor gemotoriseerde watersport (pleziervaart, waterskiën, ...). Langs het kanaal zijn verschillende watersportverenigingen actief en de jaagpaden worden intensief gebruikt. **Blauwalgen** zorgden de voorbije jaren telkens voor een recreatieverbod op het kanaal. De gifstoffen van blauwalgen kunnen bij contact allerlei irritaties of zelfs grotere gezondheidsproblemen veroorzaken.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** scoort **behoorlijk goed** met zelfs een matige beoordeling voor fosfor. Enkel stikstof heeft een ontoereikende beoordeling. De overige parameters zijn matig of goed.

¹⁴⁷ https://www.vmm.be/bestanden/s GBP/Actiefiche_8B_A_0162.pdf

¹⁴⁸ <https://s GBP.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹⁴⁹ <https://s GBP.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹⁵⁰ <https://s GBP.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

De biologische waterkwaliteit is slecht. Er komen al vrij veel vissen voor, maar nauwelijks macro-invertebraten. Ook fytoplankton is slechts in beperkte mate aanwezig.

De structuurkwaliteit van het kanaal is slecht. Het kanaal is recht zonder alluviale processen, natuurlijke oevers, bedding en profiel. Dit is de oorzaak van het beperkt aantal macro-invertebraten in het kanaal. Bij de modernisering van het kanaal dienen deze aspecten meegenomen te worden. Een ecologischere inrichting van de oevers komt het biologisch leven ten goede.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁵¹.

5.2.2.5 Mandel

5.2.2.5.1 visie

5.2.2.5.1.1 Mandel I

Mandel I is het opwaartse deel van het stroomgebied van de Mandel tot aan de monding van de Devebeek waar de Mandel van het kanaal wegdraait.

De **structuurkwaliteit** van de Mandel is **ontoereikend**. Grote delen zijn rechtgetrokken. Langs het kanaal Roeselare-Leie is de Mandel over een traject van enkele kilometers volledig ingekokerd. Ook enkele zijwaterlopen zijn over zeer lange trajecten ingekokerd. De oevers en beddingen van de Mandel en zijwaterlopen bestaan vaak uit beton. Het ecologisch inrichten van de waterloop door het open te leggen, schuine oevers aan te leggen of beekbegeleidende vegetatie te plaatsen zal leiden tot een groter zelfzuiverend vermogen en meer biologisch leven. Bij de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied, zoals langs de Babilliebeek, kan dit ecologisch ingericht worden met bijvoorbeeld een paaiplaats.

De **fysico-chemische waterkwaliteit** is **slecht**. De fosforwaarden behoren tot de hoogste in het Leiebekken. Stroomopwaarts Roeselare zijn er op de Mandel al zeer hoge waarden voor geleidbaarheid en fosfor. Ook chemisch zuurstofverbruik, nitraat en stikstof zijn ontoereikend. De zijwaterlopen zijn jammer genoeg niet beter. De Babilliebeek, Krommebeek, Collievijverbeek en Roobeek behoren allen tot de slechtste waterlopen in het Leiebekken met soms heel slechte waarden voor fosfor, geleidbaarheid, Kjeldahlstikstof en zuurstof. Afwaarts verbetert de waterkwaliteit van Mandel I licht, maar voor een aantal parameters blijft de goede toestand heel veraf.

Er is hier een zeer grote druk voor chemisch zuurstofverbruik. Die is afkomstig van huishoudens (50 %) en RWZI's (38 %). Ook de druk voor fosfor komt voornamelijk van huishoudens (38 %) en RWZI's (34 %), en in mindere mate landbouw (20 %). Voor stikstof heeft landbouw het grootste aandeel (61 %). Depositie, RWZI's en huishoudens staan elk in voor 10 %.

¹⁵¹ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

De rioleringsgraad (83,7 %) en zuiveringsgraad (80,7 %) liggen al op het Vlaams gemiddelde. Dit komt doordat de kernen op RWZI Roeselare en RWZI Ingelmunster aangesloten zijn. Er dienen wel nog meer dan 500 IBA's geplaatst te worden en in de meer landelijke gebieden heel wat woningen aangesloten te worden op de riolering. Echter zijn er zeer veel (omgekeerd werkende) overstorten en vermazingen waardoor afvalwater geregeld in het oppervlaktewater terechtkomt of beekwater in het rioolstelsel terechtkomt. Het afkoppelen van grachten van de riolering, het oplossen van rioleringsknelpunten en het juiste gebruik van overstorten dient de komende jaren uitgevoerd te worden. Ondanks de hoge rioleringsgraad is optimalisatie van het rioleringsstelsel nodig.

Stroomopwaarts Roeselare in een regio met intensieve landbouw worden in de Mandel veel **pesticidenoverschrijdingen** vastgesteld. Onder andere voor diflucenican, flucenacet, methiocarb en dimethoaat waren er regelmatig overschrijdingen. Verdere sensibilisering bij en opvolging van de landbouwers is noodzakelijk om de pesticidendruk te verlagen.

Er heerst een **grote overstromingsproblematiek**. Meer dan 2.000 inwoners hebben een grote kans op wateroverlast. Doordat Roeselare net afwaarts een heuvelrug is gelegen en verschillende waterlopen hier samenkomen, vangt het veel water tegelijk op. Ook in Ardoeie, waar de twee takken van de Roobeek samenkomen, is er een grote overstromingskans. In onder andere Ingelmunster en Izegem is er eveneens geregeld wateroverlast. Er dient in eerste instantie zoveel mogelijk water vast gehouden te worden en/of vertraagd te worden afgevoerd. Dit kan een combinatie van ingrepen zijn, zoals ingrepen in het bodemgebruik, beheer van de waterloop met knijpconstructies of schotten, maar ook door meer aandacht te schenken aan de structuurkwaliteit van de waterloop (herwaardering grachtenstelsels, kleine landschapselementen, hermeandering e.d.).

Rond de bovenstroomse Mandel is het landinrichtingsproject Water-Land-Schap lopende. Met onder andere de aanleg van watercaptatieputten en beheerovereenkomsten wordt gestreefd naar een duurzaam landbouwproductielandschap.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁵².

5.2.2.5.1.2 Devebeek

De Devebeek is de grootste zijwaterloop van de Mandel. Het ontspringt ter hoogte van Pittem, stroomt door Meulebeke en mondt in de Mandel uit tussen Ingelmunster en Oostrozebeke.

De bovenloop van de Devebeek is één van de weinige waterlopen in het Leiebekken die het statuut natuurlijk heeft. De waterloop meandert, heeft schuine oevers en is ecologisch ingericht. De structuurkwaliteit is matig.

De **biologische waterkwaliteit** van de Devebeek is echter **slecht**. Er komen zeer weinig vissen en macro-invertebraten voor. Ook de fysico-chemische waterkwaliteit is slecht. De fosforpieken zijn zeer hoog en liggen sterk boven de norm. Daarnaast is er voor de geleidbaarheid, de zuurstofwaarden en het chemisch zuurstofverbruik veel ruimte voor verbetering.

De twee MAP-meetpunten **scoren slecht** voor **fosfor**. De hoogste fosforwaarden in het Leiebekken

¹⁵² <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

werden op de Zwartegatbeek, een bovenloopje van de Devebeek, in een droge periode gemeten. Voor de andere parameters waren daar eveneens zeer grote overschrijdingen. Het effluent van RWZI Pittem heeft er een sterk verdunnend effect, maar afwaarts stijgen de fosforwaarden opnieuw. Het generieke beleid met optimale bemesting, vermijden van afspoelen van erfsappen en handhaving bij incidenten moet tot een verbetering leiden.

Ook in deze regio met intensieve landbouw worden veel **pesticidenoverschrijdingen** vastgesteld. Er zijn vaak overschrijdingen van onder andere flufenacet, methiocarb, diflufenican en carbenzadim. Sensibilisering en opvolging van de landbouwers blijft nodig om de overschrijdingen tegen te gaan.

De druk voor stikstof is het grootst vanuit de landbouw (75 %). Voor fosfor zorgen de huishoudens voor de grootste druk (51 %), gevolgd door landbouw (36 %). Voor chemisch zuurstofverbruik hebben huishoudens eveneens het grootste aandeel (76 %).

Het verder aanleggen van een gescheiden riolering is hier een must. Met een rioleringsgraad van 72,6 % en een zuiveringsgraad van 64,5 % lozen nog enkele duizenden inwoners hun afvalwater in het oppervlaktewater. Er dienen een honderdtal IBA 's geplaatst te worden.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁵³.

5.2.2.5.1.3 Mandel II

Mandel II is het afwaartse deel van het stroomgebied van de Mandel vanaf de monding van de Devebeek tot aan de monding in de Leie.

In het afwaartse traject van de Mandel, afwaarts de monding van de Devebeek, verandert de **fysico-chemische waterkwaliteit** nauwelijks. De **slechte waarden** van de bovenstroomse Mandel worden doorgetrokken tot aan de monding in de Leie. Er zijn overschrijdingen voor geleidbaarheid, fosfor en orthofosfaat. Vermits er geen sprake is van een verbetering door zelfreinigend vermogen of verdunning, wijst dit er op dat er ook aan de benedenloop nog werk aan de winkel is.

Hier is het **verder saneren van huishoudelijk afvalwater nodig** met een rioleringsgraad van 67,2 % en een zuiveringsgraad van 63,6 %.

Verscheidene bedrijven lozen hun afvalwater in de Mandel. Langsheen de Mandel is er veel landbouw, waar nutriënten door afspoeling in het oppervlaktewater belanden. Het aanleggen van bufferstroken kan de instroom beperken.

Voor chemisch zuurstofverbruik hebben bedrijven en diensten het grootste aandeel in de druk (58 %), gevolgd door huishoudens (42 %). De stikstofdruk is grotendeels afkomstig van de landbouw (59 %) en huishoudens (19 %). Ook voor fosfor zijn huishoudens een belangrijke druk (50 %). Landbouw in iets mindere mate met 33 %.

De **structuurkwaliteit** in dit afstroomgebied is **matig**. De afwaartse Mandel loopt door graslanden, heeft natuurwaarde en potentieel om een goede waterloop te worden. Her en der kunnen de oevers meer ecologisch ingericht worden. Om het biologisch leven in dit traject met een behoorlijke

¹⁵³ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

structuurkwaliteit te krijgen moet vooral de fysico-chemische waterkwaliteit sterk verbeteren. In het stroomgebied van de Mandel kunnen door middel van gerichte projecten, zoals enkele grote lozingspunten saneren, grote stappen vooruit gezet worden op vlak van waterkwaliteit, en zo de achterstand ten opzichte van het Leiebekken en Vlaanderen weg te werken.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁵⁴.

5.2.2.5.2 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Mandel omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0361 ¹⁵⁵	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Collievijverbeek.	Provincie West-Vlaanderen, Gemeente: Roeselare
6_F_0365 ¹⁵⁶	Uitbreiden van het bestaand gecontroleerd overstromingsgebied op de Sint-Godelievebeek.	Provincie West-Vlaanderen
6_C_0020 ¹⁵⁷	Uitbreiden van het bestaande GOG op de Krommebeek.	Provincie West-Vlaanderen, Gemeente: Roeselare
6_F_0371 ¹⁵⁸	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Babilliebeek en bovenlopen van de Babilliebeek.	Provincie West-Vlaanderen
6_F_0378 ¹⁵⁹	Uitvoeren van waterbeheerswerken met inbegrip van het plaatsen van stuwen op de Bosbeek.	Provincie West-Vlaanderen, Gemeente: Lendeledede

¹⁵⁴ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹⁵⁵ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0361.pdf

¹⁵⁶ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0365.pdf

¹⁵⁷ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_C_0020.pdf

¹⁵⁸ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0371.pdf

¹⁵⁹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0378.pdf

6_F_0380 ¹⁶⁰	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Lokkebeek.	Gemeente: Izegem, Provincie West-Vlaanderen, Gemeente: Ingelmunster
6_F_0381 ¹⁶¹	Uitvoeren van waterbeheerswerken op de Liebeek.	Gemeente: Roeselare, Provincie West-Vlaanderen
6_J_0016 ¹⁶²	Aanleggen van een nieuwe waterloop als bovenloop van de Loverbeek.	Gemeente: Wielsbeke, Provincie West-Vlaanderen
8B_C_0082 ¹⁶³	Aanleggen van een sedimentvang op de Mandel.	Vlaamse overheid : Vlaamse Milieumaatschappij (VMM)

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹⁶⁴ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹⁶⁵ actieprogramma Leiebekken¹⁶⁶

5.2.2.6 Leie II

De cluster van Leie II omvat naast de Leie zelf, die in de aandachtsgebieden is opgenomen, enkele kleinere waterlopen zoals de Hazebeek, Paddebeek, Vaarnewijkbeek, Beverenbeek en Waalshoekbeek.

Veel woningen in de cluster van Leie II zijn reeds aangesloten op de riolering. De rioleringsgraad (90,0 %) en zuiveringsgraad (87,6 %) liggen boven het gemiddelde. Het aantal woningen die een IBA moeten plaatsen is relatief beperkt.

De **Hazebeek** loopt door Hulste en mondt uit in de Leie nadat het de Leiemeander in Bavikhove doorkruist. De Hazebeek is volledig afgesloten van de waardevolle meander omdat de waterkwaliteit te slecht was. Tot op heden is dit nog steeds het geval met een slechte beoordeling voor veel parameters. Er worden zeer hoge waarden voor geleidbaarheid en fosfor geregistreerd. De zuurstofwaarden zijn laag. Door industriële lozingen en nog te rioleren woningen opwaarts Hulste staat de waterloop onder zware druk. Het aantal overschrijdingen van gevaarlijke stoffen is gelukkig

¹⁶⁰ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0380.pdf

¹⁶¹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0381.pdf

¹⁶² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_J_0016.pdf

¹⁶³ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8B_C_0082.pdf

¹⁶⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹⁶⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹⁶⁶ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

gedaald. Om de meander te kunnen voorzien van water moet de waterkwaliteit zeer veel verbeteren.

Ook de **Paddebeek** stroomt langs de meander in Bavikhove ten zuiden van Olsene. De fysico-chemische waterkwaliteit is slecht met te hoge waarden voor fosfor en te lage waarden voor zuurstof. Enkele tientallen woningen zijn nog niet aangesloten op de riolering en lozen hun afvalwater in de Paddebeek. Er zijn twee lozingspunten van de Treurnietstraat en Korenstraat die afvalwater naar VEN-gebied lozen. Het saneren van huishoudelijke verontreiniging is in deze regio noodzakelijk.

De **Waalshoekbeek** stroomt ten noorden van Deerlijk noordoostwaarts richting Waregem. De fysico-chemische waterkwaliteit is slecht. Net zoals in veel waterlopen in het Leiebekken zijn de parameters fosfor en geleidbaarheid de grootste knelpuntparameters. Industriële lozingen in het meest afwaartse deel van de Waalshoekbeek vlakbij de oude Leiemeander verslechteren de waterkwaliteit van de waterloop.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁶⁷.

5.2.2.6.1 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Leie II omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0374 ¹⁶⁸	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Paddebeek.	Gemeente: Wielsbeke, Provincie West-Vlaanderen
6_F_0379 ¹⁶⁹	Aanleggen van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Lampernissebeek.	Gemeente: Harelbeke, Provincie West-Vlaanderen
9_B_0042 ¹⁷⁰	Activeren van productieve landschappen waarbij gezocht wordt naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw met	Andere initiatiefnemer, Provincie West-Vlaanderen, Vlaamse overheid : Departement Omgeving

¹⁶⁷ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹⁶⁸ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0374.pdf

¹⁶⁹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0379.pdf

¹⁷⁰ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_9_B_0042.pdf

inbegrip van synergieën,
verwevenheid en meervoudig
ruimtegebruik in de open
ruimte

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹⁷¹ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹⁷²

actieprogramma Leiebekken¹⁷³

5.2.2.7 Leie III

De cluster van Leie III omvat naast de Leie zelf, die in de aandachtsgebieden is opgenomen, de Aalbeek, Zoubeek, Olsenbeek en Tichelbeek.

De rioleringsgraad (70,9 %) en zuiveringsgraad (68,7 %) zijn laag in de cluster van Leie III. In veel straten met lintbebouwing of met verspreide bebouwing moet nog riolering aangelegd worden.

De **Aalbeek** is een kleine waterloop die ten noorden van Oeselgem loopt en in een oude Leiemeander uitmondt. De kern van Oeselgem is gesaneerd, maar huishoudens in enkele zijstraten zoals de Vaerestraat en de Volderstraat lozen hun huishoudelijk afvalwater in de Aalbeek. De kwaliteit van de Aalbeek en meander staan onder druk door huishoudens.

De **Zoubeek** heeft mooie bovenlopen nabij Wortegem en op de flank van de Nokereberg. Stoomafwaarts vanaf de E17 wordt de Zoubeek al snel minder idyllisch. De Zoubeek stroomt door het industrieterrein en tussen de centra van Zulte en Olsene waarna het via een oude Leiemeander afwatert naar de Leie.

Net voor de monding in de Leie is de RWZI van Olsene gelegen die het effluent in de Zoubeek loost. De sanering van Nokere en de RWZI Nokere is gepland.

Stroomopwaarts de E17 is de waterkwaliteit behoorlijk met waarden die wijzen op diffuse verontreiniging en verspreide huishoudelijke lozingen van afvalwater. In het afwaartse deel neemt de industriële vervuiling de bovenhand en verslechtert de waterkwaliteit. Aan de monding is de geleidbaarheid hoog in de zomer en heeft het een slechte beoordeling. Fosfor scoort eveneens slecht, maar de waarden liggen al vrij laag ten opzichte van de andere waterlopen in het Leiebekken. Veel andere parameters, zoals stikstof, zuurstof en chemisch zuurstofverbruik, zijn ontoereikend. Bijna alle parameters zijn de afgelopen decennia verbeterd, maar de geleidbaarheid maakte de omgekeerde beweging en verslechtert. Net afwaarts de industriezone wordt de slechtste waterkwaliteit vastgesteld. Ter hoogte van de Karreweg werd meermaals geurhinder en vervuiling opgemerkt.

Zowel de structuurkwaliteit als de biologische waterkwaliteit laat te wensen over. Er komen nauwelijks waterplanten en macro-invertebraten voor. Een ecologische inrichting van de waterloop

¹⁷¹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹⁷² <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹⁷³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

in het afwaartse deel en een verbetering van de fysico-chemischewaterkwaliteit is noodzakelijk om meer biologisch leven in de Zoubeek te krijgen.

De **Olsenbeek** loopt tussen Machelen en Olsene naar de Leie. Aan de Groeneweg en Bauterstraat lozen zo'n 120 inwoners afvalwater in de Olsenbeek. Het saneren van deze cluster zal een positieve impact op de waterloop hebben.

De **Tichelbeek** mondt net opwaarts de splitsting tussen het Afleidingskanaal en de Toeristische Leie uit in de Leie op de grens tussen Deinze en Zulte. Het aanleggen van een gescheiden stelsel in de Bokstraat, Eikstraat, Sparrenstraat en Eikstraat zal tot een verbetering van de waterkwaliteit leiden. De waterkwaliteit scoorde voor alle parameters goed of matig.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁷⁴.

5.2.2.7.1 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Leie III omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
9_B_0042 ¹⁷⁵	Activeren van productieve landschappen waarbij gezocht wordt naar de ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw met inbegrip van synergieën, verwevenheid en meervoudig ruimtegebruik in de open ruimte	Andere initiatiefnemer, Provincie West-Vlaanderen, Vlaamse overheid : Departement Omgeving
8A_D_0182 ¹⁷⁶	Uitvoeren van kalibratiewerken op het Afleidingskanaal van de Leie vanaf Deinze.	Vlaamse overheid : De Vlaamse Waterweg nv

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹⁷⁷ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹⁷⁸

¹⁷⁴ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹⁷⁵ https://www.vmm.be/bestanden/s GBP/Actiefiche_9_B_0042.pdf

¹⁷⁶ https://www.vmm.be/bestanden/s GBP/Actiefiche_8A_D_0182.pdf

¹⁷⁷ <https://s GBP.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹⁷⁸ <https://s GBP.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

5.2.2.8 Toeristische Leie

De cluster van de Toeristische Leie omvat naast de Toeristische Leie zelf en de Kattebeek, die in de aandachtsgebieden zijn opgenomen, voornamelijk de Duivebeek en de Watering der Assels.

De **Duivebeek** en **Rosdambeek**, een zijloop van de Duivebeek, hebben hun bron in respectievelijk De Pinte en Sint-Martens-Latem. Ze stromen samen nabij de Kortrijksesteenweg aan het Parkbos. Vervolgens mondt de Duivebeek uit in de Leie in Sint-Denijs-Westrem.

De fysico-chemische waterkwaliteit van de Duivebeek is al behoorlijk goed. Veel parameters die elders in het bekken knelpunten vormen, zoals Kjeldahlstikstof, chemisch zuurstofverbruik, stikstof en nitraat, scoren goed tot zelfs zeer goed. Enkel de parameter fosfor scoort ontoereikend tot slecht, en opvallend is dat de parameter zuurstof altijd een slechte beoordeling heeft.

De biologische waterkwaliteit is nog niet goed. Er komen vissen en macro-invertebraten voor, maar niet de soorten die wijzen op en leiden tot een goede watertoestand. Dit kan toe te schrijven zijn aan de lage zuurstofwaarden in de waterloop. De zuurstofwaarden omhoog krijgen door stroming te creëren, vooral in het zomerhalfjaar, is nodig om stappen vooruit te zetten.

De structuurkwaliteit is ontoereikend, waarbij vooral de bedding beter kan ingericht worden. De oevers zijn wel reeds goed ingericht.

In het stroomgebied van de Duivebeek kwamen regelmatig overstromingen voor. Wanneer het waterpeil in de Leie te hoog stond, kon de Duivebeek niet meer afwateren en was er zelfs opstuwing in de omgekeerde richting, van de Leie in de Rosdambeek. De in 2017 gebouwde afsluitconstructie aan de monding in de Leie zorgt dat Leiewater niet meer kan binnendringen en verminderde de overstromingskans. Een pompgemaal voert het water af als de constructie gesloten is.

De **Watering der Assels** ligt tussen de Ringvaart en twee armen van de Leie net ten zuidoosten van Drongen. Dwars door de watering loopt een oude arm van de Leie met aan oostzijde meersen met soortenrijke graslanden en aan de westzijde de wijk Drie Leien. Het afvalwater van de wijk werd gesaneerd zodat het niet meer in de waardevolle meersen terechtkomt.

Met een rioleringsgraad van 84,2 % en een zuiveringsgraad van 77,4 % dienen nog een kleine 5.000 inwoners via collectieve aansluitingen gesaneerd te worden. Onder andere het aansluiten van Sint-Martens-Lerne en Bachte-Maria-Lerne moet uitgevoerd worden.

De ruilverkaveling Schelde-Leie situeert zich op delen van het grondgebied van de gemeenten Nazareth, De Pinte en Sint-Martens-Latem en de steden Gent en Deinze. De belangrijkste doelstelling van het project is een verbetering van de agrarische structuur via het ruilen en herverkavelen van landbouwgronden. Door de uitbouw van het Parkbos Gent, de realisatie van het stadsbos Deinze en de uitbreiding van de Hospicebossen zal de gronddruk in de regio verhogen. De ruilverkaveling wil in deze context een flankerend beleid bieden. Een concreet project behelst de aanleg van een

¹⁷⁹ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

bufferbekken voor de Duivebeek.

Raadpleeg de gegevens over druk & impact, milieudoelstellingen en beoordeling in de waterlichaamfiches¹⁸⁰.

5.2.2.8.1 actieprogramma

Het actieprogramma voor de Toeristische Leie omvat volgende gebiedsspecifieke acties

Om de goede toestand te behalen in dit gebied zijn ook generieke acties nodig van de sectoren landbouw, huishoudens en bedrijven.

nr	titel	initiatiefnemer(s)
6_F_0384 ¹⁸¹	Aanleggen van een bufferbekken aan de Duivebeek.	Provincie Oost-Vlaanderen
8A_K_0003 ¹⁸²	Uitvoeren ruilverkaveling Schelde-Leie	Provincie Oost-Vlaanderen

Acties voor de verdere uitbouw en optimalisering van de afvalwatersanering maken deel uit van de generieke acties¹⁸³ en van de zoneringsplannen en gebiedsdekkende uitvoeringsplannen.¹⁸⁴

actieprogramma Leiebekken¹⁸⁵

6 BIJLAGEN

1. Leiebekken - beschermde gebieden watergebonden natuur (Natura 2000 gebieden)
https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/kennismaking/fysische-en-ruimtelijke-kenmerken/natuur-ecologie/leie_beschermde-gebieden-watergebonden-natuur.pdf
2. Beschermde gebieden zwemwater
<https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/tabellen/kennismaking/beschermde-gebieden-zwemwater.pdf>
3. Leiebekken OWLn met specifieke doelstellingen oppervlaktewater Natura 2000 gebied
https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/toestand/oppervlaktewaterkwaliteit/beschermde-gebieden-oppervlaktewater/leie_owln-met-pecifieke-doelstellingen-natura-2000-gebieden-

¹⁸⁰ <https://www.volvanwater.be/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>

¹⁸¹ https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_6_F_0384.pdf

¹⁸² https://www.vmm.be/bestanden/sgbp/Actiefiche_8A_K_0003.pdf

¹⁸³ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/maatregelenprogramma>

¹⁸⁴ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/zonerings-en-uitvoeringsplannen>

¹⁸⁵ <https://sgbp.integraalwaterbeleid.be/bekkens/leiebekken/visie-en-acties/actieprogramma-leiebekken>

[sgbp3.pdf](#)

